

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A király csodálkozik...

Budapest, szeptember 19.

(v.) A legfőbb hadur lehordott minket, a magyar király csodálkozik. Még pedig mirajtunk, nem a legfőbb haduron. Nyilván nem vélte ezt a néptörzset annyira érzékenynek. Azt hitte, örömtüzeket gyújtunk bérceink ormain s házassozsmákat zengünk völgyeinkben, amért ezuttal még nem lötték halomra e rebellis tartományt, hanem beérték nagylelkűen — de csak egyelőre — lealáztatásunkkal és megfenyegetetésünkkel. Felsőges urunk érthetetlennek találja, hogy e csekélységen akkora haragra gerjedünk. Hiszen ez még nem volt fenytés, hanem csak fenyegetés. A vasöklöt csak mutogatták, de még nem csaptak le vele. Az alkotmányt csak lepökték, de még nem függesztették fel. És ez a néptörzs mégis akkora lármát csap, mintha már utcákat lövöldözne belé báró Beck tábornagy, Pitreich hadügyminiszter, Formanek főhadnagy és a többi kapacitása az én hadseregnek.

A magyar néptörzs dühös handabandája tehát méltán ejti ámulatba felsőges urunkat. Az embernek mahólnap már hadiparancsokat sem lesz szabad kiadnia. Még ilyen ártatlanságokat sem, mint amilyen emez volt, amely a világ legszellédebb hangján, valóságos fuvolahangon adta tudtára az ágaskodó magyar néptörzsnek, hogy viselkedjék tisztességtudóan, nehogy megtanítsa keztyübe dudálni a szilárd szerkezetében érthetetlen, közös és mégis egységes hadsereg. Hát egy legfőbb hadurnak még ennyit se legyen szabad elmondania? Hiszen nem trónbeszédben mondtak el ezek a dolgok, hanem hadiparancsban. És nem a törvényhatóságok termeiben fog e parancs ki hirdetni, hanem a kaszárnyákban. Hát akkor mit zugolódnak? Mi közük önekik a hadiparancsokhoz, a kaszárnyákhoz és általában a katonaság dolgához? S ha mindezekhez semmi közük, hát akkor hol itt a sérelem?

A felsőges ur tehát legkegyelmesebben csodálkozik méltóztatik. Még pedig azon, hogy a magyar néptörzs hódolatteljesen megbotráncolni bátorkodott a hadiparancson. A legfőbb hadur a maga hajthatatlan katonai önértékével nyilván rá se hederítene a lepcsés száju civilnépség háborgásaira. De a mi felsőges királyunk, bárha méltán csodálkozik, rajtalesz, sőt — mint félhivatalosan hirül adják — már rajta is van, hogy valamelyes módon békességesen intézze el ezt az ügyet. A néptörzs ugyanis, ha úgy ahogy meg nem nyugtatják, kinos következményekkel járó galibát találna csinálni. Ha forradalmi lázadást csapna, ez lenne még a legkisebbik baj. A forradalmat az én hadseregem esküjéhez hiven egyszerűen vérbe fojtaná; hogy ezt könnyebben tehessen, orvul neki lehetne megint küldeni hátulról a horvátot, oldalvástról a derék rácot, a jeles oláht, a kiváló tót. Mindezek a dolgok számtalanszor bevált intézmények,

melyekhez érdemes ragaszkodni. De ilyen bolondot a néptörzs ezuttal nem csinál. Ugy látszik, benőtt a fejelágya: nem vállal többé véres kockázatokat, nem rohan fejfel a falnak, hanem megóvja kiállhatatlan higgadságát, türethetetlen nyugalomát, felségéért okosságát, rebellis flegmáját. És nem azzal vesz magának elégtételt, amit tesz, hanem azzal, amit nem tesz.

Nem fizet adót, de egy veszekedett krajcárt se; és nem ad ujoncot, de egyetlen szál göthös legényt se. Szortyogó pipájából szí egy nagyot s azt mondja, aki a hadsereg, adjon az hozzája pénzt meg vért. Egy árva szóval se mond többet ennél, mozgatni pedig a fülebotját se mozgatja. Nem szidja a császárt, még a németet sem mondja huncfutnak, kaszát nem ragad, torlaszt nem épít, — nincs rá semmi mód, hogy az ember beléjekössön s eret vágjon rajta. Hát ezért kell vele a dolgot békésen rendbehozni. Elvégre is, pénz nélkül és ujoncok nélkül nem lehet hadsereget tartani. Hadsereg nélkül pedig a legfőbb hadur kénytelen lenne a kapituláció jelül kardját átadni a magyar királynak. Melynek utána a néptörzs — a hadseregre célozva — diadalmasan dalolná hirhedt rebellis nótáját: „Elöszlott, mint a buborék, s maradt, mi volt: a puzta lég.“ Ugy bizony.

S vajjon mivel fogják a néptörzset lecsillapítani? Aki ismeri az eszközjársát, könnyen eltalálhatja. Jó majd az országgyűléshez vagy üzenet, vagy — legjobb esetben — királyi leirat, mely megnyugtatja a titlár-nációt, hogy félreélés volt az egész dolog, a legfőbb hadur csak meg akarta vizsgálni a magyar közvélemény viselkedésén kétségbeesett hadsereget, de arra, hogy a magyar alkotmányt megsértsek, Magyarországot önértékben bántsák, törvényes önállását csorbítsák, igazán nem gondolt senki. Kik egyebiránt vagyunk változatlan királyi kegyelmünkkel stb. . . Ilyen lesz az elégtétel. Több semmi-esetre, inkább valamivel kevesebb. A legfőbb hadur így akarja lefőzni a magyar királyt. A kaszárnyákban a Formanek főhadnagyok odaálltak a front elé s gögös hangon felolvasták, fitymáló szavakkal magyarázattak az Armeebefehl. Ez a tény változatlanul továbbra is tény marad. Ehhez többé hozzányulni nem szabad. Mert a legfőbb hadur tekintélyén csorbát ejteni lehetetlen. A magyar állam szuverénitása, a magyar alkotmány szentsége, a magyar nemzet autoritása, mindez megrugdosható, lealázható, sértésekkel elhalmozható, csak a legfőbb hadur tekintélye maradjon érintetlen. Ezért fogják a reperáló kijelentéseket az országgyűlés elé intézni. A sértés a kaszárnyákban történt, az elégtétel az országgyűlésen fog megadatni. Köszönjük szépen, de jobb, ha nem is fásasztyák magukat ilyesmivel az urak. Az országgyűlés amúgy is tudja, hogy nem vagyunk néptörzs, hogy

ez a nemzet nem akarta a királyt haduri jogából kifosztani, hogy a magyar alkotmányt nem lehet káplárbotokkal a világból kiűzni, s hogy amíg a magyar alkotmány fennáll, szó sem lehet arról, hogy Magyarország beleolvasszassék ama bizonyos nagy egészbe. Ezt mi amúgy is tudjuk. És tudjuk, hogy a magyar király is tudja. Hát semmi szükség arra, hogy ő felsége ezt minékünk mondja el. Az elégtételt ugyanott és ugyanazok előtt kell megadni, ahol és akik előtt a sértés esett. Hadiparancs volt a sértő, legyen hát hadiparancs az elégtétel adója. Formanek főhadnagy ur vágja magát ismét parádéba, rakja a csákót fejére, öltse fel a Waffenrockot, övezze körül deli termetét a Feldbindével, tegye ki a szájából a virzsiniát, tüntesse el ábrázatáról a gögös mosolyt s így álljon ismét a front elé. Ott pedig olvassa fel tiszteletteljes hangon azt a másik Armeebefehl, az ujat, amelyet felsőges királyunk fog a legfőbb hadurnak tollába mondani és amelyben a hadsereg kitaníttatik, hogy Magyarország független szuverén állam, népe független szuverén nemzet, alkotmánya ugyanolyan szent és sérthetetlen, mint a katonai sacrosanctum: a legfőbb hadur személye. Hadd tudja meg a hadsereg, hogy fejedelmi jogának teljességét a legfőbb hadur Magyarországon csakis oly feltétellel gyakorolhatja, ha a nemzet megkoronázza, és hogy ő felsége fejét csakis akkor érinti a Szent István koronája, ha hitlevélben és esküvel hozzáköti becsületét, lelkiismeretét és mennybéli üdvösségét ahhoz, hogy e nemzet ősi alkotmányát, közsabadságait, állami szuverénitását függetlenségét megóvja mindenkivel szemben. És Formanek főhadnagy urnak e pontnál bünbánó ábrázattal tovább kell olvasnia: még a legfőbb hadurral szemben is.

Ha őszinte és lojális a lecsillapítás szándéka, ilyen elégtételre kell magukat odafent eltökélniök. Akkor aztán nyugodtan visszatérhetünk oda, ahol Chlopy előtt voltunk. Akkor beszélhetünk ismét róla, a nemzeti reformok milyen mértéke árán ad e nemzet a hadsereg számára pénzt és ujoncot. Amíg ezt az elégtételt meg nem kapjuk, még beszélni sem lehet velünk e dolgokról. Se paraszttal, se polgárral, se főnemessel. Se községgel, se törvényhatósággal, se parlamenttel. Se ellenzékkal, se szabadelpártpártal. Se képviselőkkel, se választóval. Amíg néptörzs vagyunk, sztrájkolunk. Hogy ismét legyen fülünk, amely hall, ajkunk, amely szól, zsebünk, amely megnyilik, fiatalágunk, amelyet a zászlók alá bocsájunk, arra nézve szükséges, hogy megint nemzetté legyünk.

Nemzetté a kaszárnyákban is, nemzetté a legfőbb hadur szemében is. Nemzetté, melyről tudnia kell az egész hadseregnek, a legfőbb hadurtól le az utolsó bakáig, hogy szuverén államot alkot, mely iránt a fegyveres erő tisztelettel, hálával és mindenkifelett engedelmisséggel tartozik. Ha ilyen elégtételt

hoznak, ezt elfogadjuk. Ha nem, nekünk úgy is jó.

Wir können warten.

Késső éjjel váratlanul iróasztalunkra repült — „az elégtétel“. Egy félhivatalos távirati ügynökség kommunikéje alakjában. Ó hát ilyen olcsónak méltóztatnak a lecsillapítást képzelni?

Nem királyi leirat!

Még csak izenet sem, amit a kormány a koronára való egyenes hivatkozással hozna a parlamentbe.

Hanem: kővön nyomódott kommuniké.

A néptörzsnek elég jó ez is. A katonákhoz maga a legfőbb hadur beszél. Az országnak egy könyvostól izennek. Az Armeebefehl a császár legszemélyesebb, legközvetlenebb megnyilatkozása volt. A néptörzshöz a könyvostosban holmi „legilletékesebb tényező“ beszél. Ez lehet a hadur; lehet Beck; lehet Pitreich; lehet Formanek főhadnagy ur is.

Tiszta sor, hogy már ez a forma is: tetézése a sérelemnek.

Hát még a kommuniké tartalma! Szó sincs benne annak az elismeréséről, hogy nem néptörzs vagyunk, hanem nemzet, nem a nagy egésznek egy tartománya, hanem teljes szuverenitású állam. Hanem mindössze annyit, hogy „legfelsőbb helyen nem volt szándék, a hadiparancsnak olyan értelmet adni, amilyen magyarzatokkal találkozunk“.

Nem az volt a szándék, — tessék ezzel beérni. Ezzel reparálva van minden. A néptörzs is. A nagy egész is. A felségjogok kifosztásának vádjá is. A szuronyokkal és ágyúkkal való fenyegetés is. Legfelsőbb helyen nem ez volt a szándék. Hát ha nem ez volt, akkor mi az isten csudája volt?

Ó a derék könyvostos ezt is megmondja. A hadur csak megnyugtatta hadseregét, hogy „a közös hadsereg szétszakítását nem engedi meg s ezáltal sem fogja megengedni“.

Ime, a hadiparancs Nr. 2.

Hát vajjon mi köze a hadseregnek ahhoz, hogy a magyar törvényhozás miféle alkot-

mányt kíván adni az ország véderejének? A hadsereg dolga ez? A véderő fölötté áll a legiszlációnak? Ha a törvényhozás úgy találá, hogy el kell törölni vagy módosítani kell a kiegyezést, akkor kérje ki Beck tábornagy és Formanek főhadnagy engedelmét, hogy ezt az akaratát megvalósíthassa? A hadsereget megnyugtanni. Hát nyugtalankodott a hadsereg? Ha igen, állítsák hadbírótság elé a nyugtalanság szítót. Először azért, mert politizáltak, ami katonáknál tilos dolog. S másodsor azért, mert belenyultak tiszteletlen, párttűző kézzel a törvényhozás jogszférájába.

És miféle beszéd az, hogy a király ezt nem engedi meg, azt nem engedi meg? Tegyük fel, hogy a közjogi ellenzék kap többséget a választásoknál, mitévő lesz ő felsége? Feloszlatta a Házat s újra választat, ugyebár? Ám hátha a nemzet ugyanígy dönt megint? Ellenkezni fog a korona a nemzeti akarattal? Mozgósít ellenünk? Közibékné lövet? De mit csinál előbb a saját hitlevelével? S a saját esküjével? Ugyebár, hogy ezt nem teheti. Nohát akkor engedni fog. De akár fog, akár nem fog, mit köti e szándékát már most a hadsereg orrára? Hát van a hadseregnek beleszólása abba, hogy közös legyen-e vagy önálló? Megkérdezték tőle 67-ben, hogy akar-e közös lenni? Megszavaztatták most, hogy nem kívánja-e az önállóságot?

És még egy kérdést, aki arkangyala van ennek a felfordult világnak: *A hadseregnek szabad feltétele a közösséget, de a nemzetnek nem szabad akarnia az önállóságot?* Hát a hadsereg nagyobb ur a nemzetnél? Ha a hadsereg jogtalanul nyugtalankodik, azt meg kell nyugtatni, de ha a nemzet jogosan nyugtalankodik, annak szabad a szemébe vágni, hogy ha esetleg valamikor akarni találna valamit, akkor ezt az akaratát meg fogja hiúsítani — viribus unitis — a korona és a hadsereg?

Ez a „nem engedi meg és nem fogja megengedni“ — ezt a vak is látja — nem egyéb, mint a megismételt s még nagyobb nyomattal kimondott *soha*.

Előbb felricskálták a nemzetet, most arcul ütök. Ezt az elégtételt adják ők a néptörzsnek.

No meg ráadásul az új miniszterelnökül félhivatalosan bejelentett grancsárt.

Allunk elébe — mindennek.

BELFÖLD

Egyházgyűlés Szabadkán. Szabadkáról táviratozzák: Az ág. ev. egyháznak mintegy 200 tónyi papsgája és világi vezetők ma az ország minden részéből Szabadkára érkeztek, hogy XLIII. gyűléseket tartassanak. Még számosabb nagyszabású gyűléseket tartassanak. Még számosabb jöttek a hívők, akik szintén különböző vidékekről sereglettek össze. Délután 1 órakor érkezett meg a Budapestről jövő vonat a szabadkai pályaudvarra, ahol a vendégeket sűrű tömeg várta. Elsőnek dr. Biró Károly, Szabadka város polgármestere üdvözölte Baltik Frigyes, az evangélikusok ősz püspökét, utána Leibach János, a vendégeket látó házigazda szökött. Majd Karassy Emilné urasszony mondott néhány üdvözlőszót. Az üdvözlőkre Baltik Frigyes a következőkben válaszolt:

Hálás köszönetemet fejezem ki az itt egybegyűlteknek, de különösen Szabadka város érdemes polgármesterének azon kitüntető figyelemért, amellyel az ág. ev. gyűlések irányában viseltetik. Meg vagyok győződve arról, hogy gyűléseink és egyházunk feloldása örök időkre biztosítható lesz, ha a városnak ügyei oly tapintatos és figyelmes írfi vezetést, mint a bennünket üdvözölő polgármester ur. Mi keresztényi szeretetünk erejével azon fogunk munkálkodni, hogy a város különböző felekezeti lakossága közötti tónállás összhangot ápoljuk. Magyar hazafiai érzésünk egész melegséggel csatlakozunk magyar telebarnaink érzelmeihez és elötlünk is, mint minden időben, e hármassal jelszó lesz vezető csillagunk: Isten, király, haza!

A köszönetes lelkesen hallgatta az agg lőpápigaz magyar beszédét és a végén élénken megjelente. Alig hangozott el a lőpá beszéde, a szegedi vonattal megérkezett Zsilinszky Mihály államtitkár, akit hasonló ovációkban részesítettek. Hatalmas kocsisor robotgott végig az utcákon a felbogarzóított templomhoz. A templom bejáratánál Karassy Emil ág. ev. lelkész fogadta a püspököt, aki fehérruhás leánykák sorfala között haladt az oltárhoz. Az első padsorokban láttuk Zsilinszky államtitkár, Schmauss főispánt, Biró polgármestert, báró Radócsy Bélát és a közelet számos kitűnőségét. Az istentisztelet után a vendégsereg átment az egyházfelügyelő házába, ahol egy óriási sátorban igazi bácskai áldomást ültek. Holnap délelőtt tartják meg a gyűléseket nagyszabású és hétfőn reggel valamennyien Torzsára utaznak a Luther irodalmi társaság közgyűlésére.

A tüntető horvátok. Horvátországban az ellenzék most újra népgyűléseket rendez Horvátország

TÁRCA

Mikor...

Mikor daloltok lágy selyemhajáról,
Melynek napfényes, villó aranyából
Glóriát fontok márványhomlokára,
— Ha elzengitek, hogy szivetek árva,
Hogy boldogságtok eltűnt, semnivé lett,
Hogy unott immár, kietlen az élet,
Hogy számotokra nincsen már remény!
— Azt hiszitek, hogy az már költemény?...

Mikor „legyen“ szavát mondá az Úr,
És szétterült a ragyogó azúr
És születő világok myriádja
Száguldott szét az ürbe egy szavára!
És amikor első csírád, ó Élet,
A megszilárdult anyagon feléledt,
És lett belőle fű, fa és virág,
Pompázó, színes, illatos világ,
Mikor az első, legelső pacírta
A tiszta légbe dalát belesírta
Az ifjú földnek tündöklő egén,
— Az volt a költemény!...

Ha küzködtek egy élten keresztül
S mikor a siker fény sugarára rezdül,

A cél előtt... futtában — ah mi dőre —
Futó lábátok botlik sűrűdörbe!
Ha rátok szakad szenvedések árja
S ti görnyedeztek tőlük megalázva,
S kitörni vágy vadul a fájdalom,
Az összegyűlt könny, vérző siralom,
— S visszafojtjátok könnyeitek árját,
Léha, kíváncsi szemek meg ne lássák!
El nem szabad egy cseppnek folynia,
— Azt hiszitek, hogy ez tragédia?

Mikor az élő, élnivágyó földre
Halálos lepel ráborul örökre...
Ha majd kihül a nap, s rózsás sugára
Nem ejt több csókot a föld homlokára,
Ha az életért könyörögve, kérve
Fölsír miljóknak jajszáva az égre!
Válaszért esdve, kegyelemre várva
A kihült égből — hasztalan... hiába,
— Ha majd a lég megrezdül utóljára
Miljő baldokló utolsó jájára! —
És aztán csend lesz. S mint fehér kísértet
Szeldesi át a jéggolyó a léget,
Az úrt, mit át kell bolyongania,
— Az lesz csak a tragédia!

Miklós Jutka.

A szikla.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája: —

Írta: Thury Zoltán.

— Az író regényt írt. Minden csalafintaság nélkül való egyszerű történetet, ami simán, az egyszerűségében valami megkapó méltósággal hűmpolygott le a maga medrében, mint valami nagy folyó, aminek a tetején fehérvitorlás, kedves kis hajó uszik. A hajócska kis, ártatlan szerelem volt, beleszóppentve az életről rajzolt nagy képbe, pihenőnek az olvasó számára, ahogy a komor valóságok közül ki-kibukkant a leány meg a fiu kis regényének egy-egy foszlánya. — Amint ez már szokás, az író előbb egy újságnak adta el a regényt és pedig száz forintért. Többet sehol se akartak adni, mert azt mondták, hogy: — a regény, hát az olyan dolog, hogy lehet fordítani idegenből is. — Sőt — mondta az egyik szerkesztő — az idegen regények jobbak is. Inkább kellett magukat. Magyarat közölni jóformán csak patriotizmus és rízfet az újság. Tessék meghinni. Az asszonyok lemondják a lapot.

Azonban hát száz forintért mégis elkelt a regény és a pénz hirtelen elment régi számlákra. Olyan husra meg kenyérre, amit már régen megvevett az író meg az asszony meg a gyerekek, akik ötven valának. Valami új forrás után kellett tehát nézni s míg az író azon gondolkodott, hogy mihez fogjon, az asszonynak az jutott az eszébe, hogy most már ki lehetne adni könyvben is a regényt. Ez a második bőr, a hájassabb bőr, amit

név alatt egy olyan finom gyümölcs-hashajtó jót forgalomba, mely úgy felnötkélni, mint gyermekeknek egy „állandóan rendszeresített“ kellemes székletelőtélő idész. A gyomrot tisztítja és erősíti. Fővárosi orvosok nagy előszeretettel rendelik székrekedésnél chronikus esetekben is, miután hatása biztos, fájdalommentes nem okoz és teljesen ártalmatlan. Elvezetés íze által kiszorítja az összes külföldi hashajtókat. Nagyon ajánlják olyan egyéneknek, kik meg akarnak szabadulni a sokféle hashajtó állandó bevételétől. — Egy teljes doboz ára 50 fillér. Postán csak öt doboz meg 4 kor-ért bérmentve. Egyedül készíti ERENYI BELLA gyógyszerész Budapest, VII., Károly-körút 5. szám. — Kapható a gyógyszerkereskedésekben. — Főnkéntár: Lux Mihály, Museum-körút 7., Dr. Egger Leo, Váci-körút 17., Torók József, Király-utca 4., Andrássy-utca, Karcsharuff A., Kerepesi-utca 33. szám, Fodor J., Marokkói-utca és Király-utca, Gara és Roth, József-körút 74., Molnár és Moser, Koronaherceg-utca, Neruda Nándor, Kossuth Lajos-utca, Szeccs Lajos, Andrássy-utca 78. Nagybani főnkéntár: Fodor Márton, Király-utca 41. és Váci-körút 10., Fodor J. „Sas drogeria“ Kerepesi-utca.

Törvényesen védett
Bob-csemege

pénzügyi függetlenségének jelszava alatt. Holnapra Valpóra terveztek népgyűlést, amelyet hetek óta készített elő a Normann grófi uradalom hivatalnokai kara. A gyűlést azonban dr. Kriz kerületi előjáró a közrend és nyugalom céljából betiltotta. A gyűlés egybehangzóan tetszésre bízta a gyűlésnek bármely hétköznapon való megtartását. A gyűlés rendezőire, akik az egész környék parasztlakosságát bevonták már a mozgalmába, megdöbbentően hatott a kerületi előjáró erőlyes határozata.

A válság.

Budapest, szeptember 19.

Az ellenzék is azt mondja: rendnek kell lenni! — a szabadelvűpárt is azt mondja: rendnek kell lenni! Rend tehát lesz. S ami most történik, az mind azt célozza, hogy rend legyen. De nehogy valaki félreírta, ez még nem a végleges rendre irányuló törekvés. Nem. Most azon fáradoznak, hogy legalább oda jussunk vissza, ahol a hadiparancs előtt álltunk. Az pedig ismeretes, hogy akkor se álltunk *sehogy*. De a mai hangulathoz képest még az a *sehogy-állapot* is kívánatosnak tetszik. És azt visszateremteni se lesz éppen könnyű.

A munka két irányban folyik: Bécsben és Budapesten.

Bécsben a császári vendég jelenléte se akadályozhatta meg, hogy a király legalább egy órát ne szenteljen gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnöknek. Amitől még Khuen is úgy megijed, hogy nyomban a királyhoz fut: annak már lehetetlen egy kis időt nem szakítani. Nos tehát, a király kérdő arccal fordult a máskülönből nem ijedős miniszterelnökhöz, hogy mi az, amitől mégis megijedt? S Khuen szavalt a meszebeli tyukkal, rókával s egyéb állatokkal: égszakadás — földindulás... Aztán elmondta, hogy már nemesak *Lenygel* Zoltán haragszik, hanem *Sághy Gyula* is. Mindenki haragszik. Az a bizonyos hadiparancs a Lloyd-klub minden galambját véresehangokra szoktatta.

Hogy erre a király mit mondott, azt csak Khuen tudja. De amit Khuen tud, arról valamit megsg a félhivatalosainak is. Ilyen sugás szól a következő telegrammból:

A király ma délelőtt tíz órakor egyórai magánkihallgatáson fogadta gróf Khuen-Héderváry miniszterelnököt, aki a politikai helyzet legújabb fázisáról s a hadiparancs nyomán támadt hangulatról kimerítő jelentést tett az uralkodónak. A királyt meglepte, hogy ez a tiszelt katonai nyilatkozat milyen nem szándékolt hatást tett s milyen előre nem

gondolt megítéléssel találkozott. A király holnap délután újra fogadja a miniszterelnököt. Nincs kizárva, hogy ezen a kihallgatáson az ügy tisztázása szempontjából fontos lépés fog történni.

Kénytelenek voltunk átadni a szót a félhivatalos telegrammnak, mert máskülönből csudálkoltunk kellene, hogy a király csudálkolt. De Khuen azt üzeni, hogy a király meg volt lepve, hát legyen úgy. És át kellett adnunk a szót azért is, mert a telegramm második fele már üzenet haza s azt célozza, hogy a szabadelvűpártban működő pacifikáló szellemek már hivatkozhasznak is valamire, mikor az elégedetleneket csillapítani próbálják. Csak mondják bátran, hogy a király, aki meg volt lepve hadiparancsának hatásától, alighanem tenni is fog róla, hogy a lelkeket megnyugtassa s a nem szándékolt sérelmekért elégtételt adjon. Ez az üzenet tehát a pacifikátoroknak küldött minicé.

Pacifikátorok? Hát vannak ilyenek?

Vannak.

Mialatt itt Budapesten az ellenzék előkészíti a képviselőház ülést s udvariasságból megkínálta a szabadelvűpártot, hogy ha tetszik neki, ám kérje ő az ülés összehívását: a szabadelvűpártban már megindult a pacifikátorok munkája. Ezek se mondják azt, hogy nincs sérelem. Akkor rájuk se hallgatnának. De csillapító szóval járnak körül s arra próbálják kapacitálni a szabadelvűpárt tagjait, hogy ne legyenek nagyon követelőzők az elégtételkérésben. Erjék be azzal, hogy a képviselőház ülésében a kormány (és ez a kormány már a visszahelyezett Khuen-kormány lesz, azt mindenki tudja), hát ismételjék, hogy ez a kormány a koronára való hivatkozással ki fogja jelenteni, hogy a király egyáltalán nem akarta a nemzetet, az alkotmányt és parlamentet sérteni. Nagy dolog az, ha a kormány ezt a koronára való hivatkozással a parlamentben kijelentheti. Szép elégtétel ez. Hát erjék be vele, így kapacitálnak a Khuen békegalambjai. De kárba ves a turbékolás s elmondhatjuk nagyon lelkiismeretes puhatolozás alapján, hogy ilyen elégtétellel, a békegalambokat leszámítván, a szabadelvűpárt sem fogja beérni. Nos, erre az eshetőségre vannak Khuen urnak (a Héderváryt, ami magyar hangzású, utjabban elhagyják a nevéből) másfajta békegalambjai is. Ezeknek szabad az alkudozásban feljebb is licitálniok. A másodrendű békegalambok tehát annak a gondolatnak szereznek híveket, hogy miután a képviselőház nyilván *feliratot* fog intézni a királyhoz, legszebb módja lesz az elégtételnek, ha a király *leiratban* fogja biztosítani a törvényhozást, hogy az a hadiparancs tisztán kato-

nal okmány volt, *kevessé minuciózus közjogi kifejezéseit is ez a körülmény menti*, egyébként pedig a király a leiratban biztosítaná Magyarországot, hogy *parlamentjét és alkotmányát érteni nem akarta*. No, ez talán már csak elégséges szatizfakció a király részéről? Megint csak lelkiismeretes puhatolozás alapján konstatáljuk, hogy a másodrendű békegalambok turbékolása sem válik be. A szabadelvűpárt egy része, az ellenzék pedig a maga összességében perhorreskálja a leiratba foglalt elégtételt s álláspontjukat nagyon helyesen így okolják meg:

— A király kibocsájtott egy hadiparancsot, melyet minden kaszárnnyában, minden szakasz előtt felolvastak. S most leirna az országgyűléshez, hogy ő nem akarta a nemzetet, a parlamentet és az alkotmányt sérteni. Hát mit ér ez? A parlamentet nem kell arról meggyőzni, hogy a magyar nemzet nem néptörzs, hogy a felségjogokat senki, még a kisebbség sem akarta elkobozni s hogy a magyar nemzet nem tartozik sajátos előnyeit a nagy egész javára értékesíteni. Ezt az országgyűlés tudja, sőt úgy látszik, ő tudja jobban. A királyi leirat csak zavart okozza, mert valamikor azt hihetnék, hogy volt idő, mikor a magyar parlament minderről nem volt meggyőződve s királyi leirattal kellett kitanítani.

Hiába turbékolnak tehát a másodrendű békegalambok is. Az uralkodó fel fogja az, hogy csak egy elégtétel képzelhető. Ahol a sérelem esett, ott kell az elégtételt megadni. Hadiparancs volt a sérelem, hadiparancs legyen az elégtétel. A sérelmet minden kaszárnnyában, minden osztály előtt felolvasták, — az elégtételt is minden kaszárnnyában, minden osztály előtt föl kell olvasni. Más mód nincs. Azt mindenki belátja, hogy ez keserű kórtya, de azt bizony ki kell inni. A doktor igya ki, hogy a beteg egészséges legyen. S egészen bizonyos, hogy a jövő hét derekán összehívó parlament — már akár az ellenzék, akár a kezdeményezéssel megkínált többség kérésére ül össze — az elégtételnek ezt a módját fogja követelni. S Khuen ur, aki *közhit* szerint akkorára megint kinevezett miniszterelnöke lesz ennek az országnak, már csak szerelje fel magát erre az eshetőségre.

A késő éjjeli órákban *könyvomas* kommuniké alakjában megjött az „elégtétel.“ Ime így fest, így van, hihetetlen, akárci meglássa:

Legilletékesebb helyen *fájdalmas benyomást* keltett, hogy a szeptember 16-án kelt hadiparancsnak egy része a magyar közvéleményben olyan magyarázatokkal ta-

le lehet nyuzni róla. — Hát csakugyan — mondta az író s másnap bement a városba kiadóit keresni. Az egész dolog tudniillik Budapest mellett történt, egy kis faluban a Duna mellett, pázsitos udvar közepén épült kis házában, ahol az író nyaralt.

Azonban részben azért, mert nyár volt, részben pedig azért, mert a kiadók is úgy gondolkoznak a magyar regényt illetőleg, mint az újságok, sehohse fogadták valami tüneményes örömmel. Voltaképpen csak kis hivatalnokokkal beszélt, mert a főnök urak nyáron nem igen néznek be az üzletbe, s az emberkéek savanyuk voltak, mint a citrom. — Regény? Ugyan kérem, ki olvas végig manapság egy regényt? Szaladnak az emberek a konyér után. Regény, amikor ilyen termésre van kilátás? Tessék elhinni, hogy megérzi ezt az egész ország. Mind a földből élünk. De hogy kell nekünk efféle az idén. Talán jövőre. — Másutt azt mondták: — egyelőre nem ígérhetjük.

— Legalább olvassák el.

— Még azt se.

Végigjárta a várost s este fáradtan és elkeseredve ment haza a hajóval. Az asszony a hídnál várta s a gyerekek közül is három. A másik kettő nem jöhetett ki, mert rongyos volt a cipője. Egyébként is nyomasztó volt az anyagi helyzet. A sváb asszony, akitől a tejet vették, egyszerre csak megbolondult s azt mondta, hogy meggondolta a dolgot s fizessék ki s ezután mindennap fizessék ki, mert egy másik sváb asszony azt mondta neki, hogy a pestiekkal vigyáznai kell. Ordítva ment el s a többi sváb igazat adott neki.

Reggel óta azt érzi az asszony, hogy szemmel tartják. A cselédnek is itt van a hónapja és most már halomra gyűlt a ruha, mosni is kell — és több efféle. — Az író fásultan hallgatta, sző nékül ette meg a vacsorát is s aztán kiült a cigarettával az eresz alá. Meleg volt, fűlledt fekete este, amiben a szomszéd pajták búze rátelepedett a házra. Egyszerre fütty hallatszott a Dunáról. Az asszony megjegyezte: — a bécsi hajó. — Ezt minden este konstatálták. Szegény ember szegény az eseményekben is. — Aztán megint nagyot hallgattak. Hirtelen azt kérdezte az asszony:

— Tauber és társánál is voltál?

— Hogyne? Az volt az első dolgom. Hanem még csak el se olvassák. Azt mondják, hogy ők most az iskolakönyvre adták magukat, egyáltalában nem foglalkoznak az irodalommal. Megszedték magukat rajta — s most már iskolakönyvre adták magukat.

— Velük mégis lehetne csinálni valamit.

— Hogyan?

— A háziur, a mi háziurunk a Tauber házában házmeester.

— És aztán?

— Nem is olyan bolond dolog. Szóltam neki. Te, ez nem is olyan házmeester, mint a többi. Tisztára uri formája van. Aranylánc s ahogy ő mondja, tizenégy év óta van a házában. Tisztára: bizalmi ember. Azt mondják, hogy néha hónapokig se számol vele Tauber. Ő csak viszi be a pénzt a takarékpénztárba s Tauber mindenben hallgat rá. Talán ebben is.

— Eredj, te bolond...

— Nono, én csak azt tudom, hogy pénz kell

s mit árt neked, ha kihasználod az összeköttetéseidet? Mert házmeester? Hát az is összeköttetés. Holnap kijön. Beszélj vele — s ha komikus neked a dolog, hát kacagj rajta. Neki talán éppen csak egy szót kell szólni...

— Hagyj már békében ezzel az ostobasággal! Másnap csakugyan kiment a háziur a feleségével együtt. Előbb körülszimatolták a kortet s különösen az asszony gyilkos pillantásokkal vigyázta meg a fákat és a szőlőtökeket, hogy nem hiányzik-e róluk a gyümölcs. Az író gyermekei mellette tipogtek, de rájuk se nézett. Miután azonban a barackfákkal is tisztába jött, az egyikre ráfordult: — Menjen innen, összetapossa az ugorkát! — Azalatt a férfi a kosarakkal az udvar egyetlen lombos fája alá telepedett, kacskaringós tájékszipkából szivarozott s időnkint bort ivott vízzel. Invitálta a lakót is.

— Szerkesztő ur, egy pohárral. Csak nem veti meg! Szegény ember vízzel főz s a bort megiszsa. Nem igaz? Hát miken tőri a fejét mostanság? Olvastam a multkor, nagy tréfa volt, az a mibe a férfi fojtogatja a leányt, halálra kacagtam magam. A biz megtépte a gyűcsit a fehérlépet, de jól tette, a kell nekik. Ha én nem volnék olyan gyöngye szívű, hát én is a képükre másznék. Egy olyan nagy házában sok alkalom addók rá, mert a Tauber eleintén spekulációra vette a házat, de aztán látta, hogy szépen hoz a kezemen, mert van egy kis részem benne, hát megtartotta. Kérem az az ember...

Az író hallgatta s közelebb húzódott hozzá. Lehevert ő is a gyepre s éppen akkor jött a kertből ki az asszony. Erre felugrott s azt kérdezte

FÉNYKÉPÉSZETI MŰKEDVELŐKNEK

Kitűnő fényképészeti szalon- és utazó apparátusok új, felülmulhatlan pillanati kézi-apparátusok

MOLL A. császári és királyi udvari szállítónál, BECS, Tuchlauben 9. sz.

Kivánatra nagy képes árjegyzék.

Ezen üzletág alapítottott 1854-ben.

lálkozik, amely értelmet annak a legfelsőbb helyen adni egyáltalán nem volt szándék.

A legfelsőbb hadur hadiparancsában a sereget megnyugtatta (!), hogy az 1867: XII. törvénycikk értelmében közös hadsereg szétszakhitását nem engedí meg és egy monarchia, mint Magyarország legsajátosabb léte érdekében nem fogja megengedni.

E hadiparancs azonban, amely nem közjogi aktus, éppenséggel nem prejudikál azoknak, a paritás érdekében kívánatos módosításoknak, amelyeket a szabad-elpárt szükségeseznek tart és amelyeket gróf Khuen-Héderváry miniszterelnök programjába felvett. E kérdések megoldása a legilletékesebb körök gondoskodásának a tárgya.

És most számoljunk be még egyről-másról, ami ma a politikai köröket foglalkoztatta.

Itt van a német császár tegnapi üsztyja. Az első pillanatban még Budapesten is sokan azt olvasták ki belőle, hogy a német császár, mikor a szövetség egyik legerősebb hordozójának a hadsereget mondotta, ezzel a hadsereg és a magyar nemzet között támadt konfliktusban állást foglalt. Bécsben persze mindenki ezt olvasta ki belőle. Mert Bécsben ezt várták, ezt remélték a temperamentumos császártól. De nincs úgy. Ma már a legilletékesebb forrásból jövő telegramm nyugtatja meg a magyar nemzetet, hogy Vilmos császár szavainak éle nem irányult a magyarság ellen, az ilyen szándék tőle távol állott. De ezt nem is illet róla föltenni. A német császár sokkal tapintatosabb államfő, semhogy olyasmibe avatkozzék, amihez köze nincs és nem is lehet. Hozzánk való szimpátiája pedig nem tegnapi keletű. S tősztyjában nem is az volt a fontos, ami nincs benne: a hadsereg mellett való állítólagos állásfoglalás. Érdekes, sőt fontos benne az, ami világosan benne van: hogy a király egyenes kívánságára látogatott el Bécsbe. Midőn ezt hangsúlyozza, a császár azt mondja, hogy Bélyére a maga kedve szerint, Bécsbe szövetséges ársza kívánságára ment. Ez a fontos. És budapesti politikai körökben a császár szavait így appreciálták.

Foglalkoztatta továbbá a politikai köröket az is, hogy Kiskun-Félegyháza példáját már követte egy másik város is: Kecskemét. Tegnap ez is nagy lelkesedéssel határozta el, hogy állami adókat el nem fogad. Nos, egy fecske talán nem csinál tavaszt. De már itt van a második is. És ha sorra szállnak a fecskék, — még tavasz lesz mihamar . . .

tőle: — Nem tetszik egy szék, ténsasszony? Hogy be ne piszkolja a toalettijt. — Benn az egyik ablakon egy kicsit félrelebbent a függöny. Érezte, hogy az asszony lesi s ez elkiserítette. — Micsoda undok helyzetben látja az urat, azt az embert, akitől öt gyermeke van! . . . Hanem aztán vállalt vont s kinyújtotta a kezét a pohár után, amit újra odanyújtott neki a háziur.

— Adj Isten.

— Adj Isten.

— Hát biz' én éppen akartam valamire kérni Krupper urat, éppen a Tauber irányában, akivel nagyon jól van . . .

— Ujjé, az már kérem nem is barátság, hanem még annál is több. Kérem, ha én azt mondom a Taubernek, hogy ezt a partját nem kell bántani, hát nem bántja. A Tauber én az ujjamra csavarom. Hát amennyiben ebben az irányban tetszik valami, én egy szót szólok. Annyi kérem, mintha már meglenne. Egyébként . . .

— Arról van szó, hogy egy regényt szeretnék eladni neki. Jártam is ott tegnap, hanem mindenféle haszontalanságot beszélt össze s még csak látni se akarja.

— Ugy, ejnye, ejnye . . . Egy egész új regény lenne. Most írta a szerkesztő ur, talán éppen az én házamban? . . .

— Nem, régebben s újságban már meg is jelent. Most könyvnek szeretném értékesíteni . . .

— Ugy? Hát szölok neki, csak az a baj kérem, hogy — hogy is mondjam csak — minden szenzáció nélkül tetszik írni. Eddig nem igen olvastam a történeteket, amiket tetszett írni, hanem hogy most lakónk lett, hát mondom a feleségemnek, hogy: lássuk, hogy mi lakik benne?

Khuen a királynál.

Azt a félhivatalos telegrammot főnnebb már lenyomattuk, mely elmondja, hogy a királyt nagyon meglepte, mikor Khuen miniszterelnöktől meghallotta, hogy milyen hatást tett Magyarországon a hadiparancs. Itt adjuk még a kihallgatásra vonatkozó tudósításokat:

A Budapesti Tudósító jelenti: Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnöktől a király ma délután egy óráig tartott kihallgatásán fogadta. Gróf Khuen-Héderváry holnap is Bécsben marad és holnap valószínűleg újra megjelen ő felsége előtt.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A király ma délelőtt tíz órákor egy órai kihallgatásán fogadta gróf Khuen-Héderváry miniszterelnöktől, aki a kihallgatásán beható jelentést tett a királynak a helyzetéről.

A Ház egybevetése.

Gróf Apponyi Albert reggel megérkezett s egyenesen a képviselőházba hajtatott. Kora délelőtt meglátogatta Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, akivel hosszabb ideig tanácskozott. Kiszivárgott hírek szerint Darányi arra kérte Apponyit, hogy a Házat péntekre hívja csak egybe, mert addig már meglesz az új kormány.

Apponyi ezután Ivánka Oszkárt fogadta, aki a szabadelpárt egy részének a királyhoz intézendő feliratra vonatkozó kívánságát tolmácsolta. Délelőtt tizenegy órákor tisztelgett az elnöknel a függetlenségi pártok küldöttsége, amely a képviselőház összehívásáról szóló kérelmet adta át. A küldöttség tagjai voltak: Polónyi Géza, Kállay Lipót, Olay Lajos, Gabányi Miklós és Lovász Márton. Mivel a házszabályok értelmében az ülést a kérelem beadásától számított négy nap alatt kell összehívni, a küldöttség azt az óhaját fejezte ki az elnök előtt, hogy az ülést szerdára vagy csütörtökre hívassa össze. Tekintettel volt a küldöttség a szabadelpárt értekezletére, amely valószínűleg kedden vagy szerdán ül össze. Az ellenzék ugyanis nem zárkózik el az elől, hogy a fennforgó alkotmányjogi kérdésben a vezetés a többség kezében legyen, és ennélfogva óhajítja az ellenzék, hogy a szabadelpárt értekezlete a Ház ülést megelőzze.

Apponyi, akinek — környezetéből származó hír szerint — az volt az álláspontja, hogy ha az ellenzék nem kéri a Ház összehívását, úgy ő maga találja szükségesnek, hogy az összehívása iránt intézkedjék, megígérte a küldöttségnek, hogy még ma este tudatni fogja Polónyi Géza utján az ülés napját.

Gróf Apponyi Albert, a képviselőház elnöke, este nyolc órákor levelet küldött Polónyi Gézához,

— Hát egy regényt mink is olvastunk szerkesztő urtól, aminek szikla volt a neve.

— Ez az.

A házmaster nagyot szivott a szivarból a kacsaringós szipkán keresztül, aztán lassan ráfujta a tajtékra a füstöt, az asszonyra nézett s fanyar képet vágott.

— Ez? Hát ebben az irányban nem inter . . . inter . . . — hogy is mondják? — nem interpell . . . nem interviálhatok. A nőm is olvasta azt a művet, meg ideadta nekem is mindennap az újságot, hogy: nézd csak, azt mondta, hát minek olvassa ezt az ember? Némely folytatásban semmi, de éppen semmi se volt, csak hogy így meg egy . . . Az ember mégis azt várja a regénytől, hogy egy kicsit tűzbe jöjjön. Kérem, én egyszer olvastam egy regényt vagy hét éve s mindig, mikor nyitottam a kaput, azt hittem, hogy most jön a lovag s keresztüldő a kardjával, mert hogy a kisasszonyt akarja. Ebben semmi efféle nincs. Ugy van, asszony, hát bosszélj, van benne? Akkorákat aludtam közben, ahogy olvastam, de mekkorákat, no nem, hát mond! — Igen.

— Ebben nem állhatok rendelkezésre a szerkesztő urnak. Hanem a másikat tetszik írni. Az író föllépett és azt mondta: — majd írok. — Bement a háza és iszonyu dühvel, gyűlölettel nézte végig az asszonyt, aki még mindig az ablaknál felejtette magát. Azután hosszan és igazán jóízűen kacagott.

Arra fordult vissza az asszony.

— Mi az? Mit mondtok?

— Nem ajánlhatja.

— A regényt? Hát miért?

— Nem tetszik neki.

melyben ígéretéhez képest arról értesítette, hogy a szabadelpárt vezetőségével való megállapodás szerint, a Ház ülést csütörtökre, vagyis e hó 24-ikére hívja össze.

Hadiparancs II.

Tudósítónknak alkalma volt az est folyamán megléni félhivatalos „elgételtelre“ vonatkozólag kérdést intézni Polónyi Gézához s több függetlenségi képviselőkhöz.

Polónyi Géza nézete szerint a félhivatalos közlemény senkit sem fog megnyugtanni s csak bizonyíték arra, hogy az egész hadiparancs dolgát milyen fejtellenül csinálták. Az őreg Kathrein még tegnap azt jósolta, hogy ilyenfajta közlemény csak két hét múlva fog napvilágot látni s ime, az intéző körök jónak látták és szükségét érezték, hogy negyvennyolc óra múlva a reparáció eszközeihez folyamodjanak.

Az ellenzéki férfiak körében a félhivatalos közlemény derültéségnél egyéb hatást nem tett. Általános volt az a vélemény, hogy a félhivatalos közlemény semmi egyéb, mint Khuen-Héderváry Károly manővere, amely arra van számítva, hogy a szabadelpártban megindult forrongást lecsillapítsa és így a maga miniszterelnöksége számára az utat előkészítse. Sokan azt vélik, hogy Khuen-Héderváry evvel a közleménnyel még egyebet is el akart érni. A válaszokat akarja vele előkészíteni. Erre vall az a hír is, melyet ma este szélesebb körökben kolportáltak, hogy gróf Héderváry Károly hétfő estére, tehát visszaérkezése napjára, fölrendelte a főispánokat, hogy tájékozást szerezzen a kerületek hangulatáról.

A szabadelpárt.

A hadiparancs kibocsátását követő harmadik napon már tisztultab alakban kifejeződése láthatók a szabadelpárt kebelében formálódott vélemények. Mindenekelőtt konstatálni lehet, hogy — ami különben egészen természetes — a különböző véleményárnyalatok csak az állásfoglalás formájában térnek el egymástól, de olyan vélemény föl sem merült, amely ne tartaná föltétlenül szükségesnek a nemzetet sértő hadiparancs jóvátételét, s e végből előbb a pártnak, azután a képviselőháznak összehívását. Ami az állásfoglalás módját illeti, arra néz az egyik vélemény az, hogy az értekezlet hadirozati javaslatban fejezze ki álláspontját a hadiparancs szemben s ne zárkózzék el a párt az elől sem, hogy a katonai kérdésekben nyilatkozzék olyképpen, hogy a király által kihallgatott tanácsosok véleménye alapján formulázza álláspontját. Ez a határozat aztán programm bármely kormány számára, amely annak alapján megkezdhetné a kibontakozás munkáját.

A másik nézet az értekezlet feladatát szintén két irányban akarja megszabni és pedig szintén úgy, hogy a párt először a hadiparancs szemben, azután a katonai kérdésekben foglalna állást. A hadiparancs szemben az értekezlet kifejtése a nemzeti álláspontot s egyebek közt szabatos definícióját adná a felségjogoknak. A határozat alapján azután a Házban felirati javaslatot nyújtanának be, mely pusztán a hadiparancs nemzeti szempontból való korrigálásával foglalkoznék. Számítanak arra, hogy ennek az egész parlament meggyerítet.

Az értekezlet másik feladata, amely az első től külön áll, a párt állásfoglalása a katonai kérdésben. És erre nézve a pártnak ez a része úgy gondolkozik, hogy legelőszörbb volna, ha a párt gróf Apponyi Albert beszédének keretén belül s Szentiványi Árpádnak a párt által is elfogadott programja alapján oly programot hozna, mely egyrészt kielégítene a közvéleményt s másrészt az időszerűség s a gyakorlati lehetőség feltételeit is szem előtt tartaná.

A kétnapos szokatlan izgalmas betegségű tünetei után ma fölvonultak a párt tudós doktorai, bölcsasszonyai, hogy csillapító és altatószerekkel megnyugtassák, akit lehet, vagy álomba ringassák újból, aki még nem szokott le e ritka

„THERAPIA-PALACE“

Dr. Ebers Henrik főorvos
CIREVENICÁN, Fiume mellett.

Nyáron tengeri-fürdő. Télien hidegvizgyógyintézet.
Egyetlen homokos tengerpart a Quamzeróban. — Magyar konyha. — Magyar leveletés. — A tengerpart főúrya Knepp László.

ezred legénysége a történetek után kaszárnya-áristomot kapott.

Holnap a kiszolgált katonák ügyében népgyűlést tartanak. Minthogy zavargásoktól tartanak, a katonaság holnap a kaszárnyákat nem hagyhatja el.

Tudósítónk közléseit a *Magyar Távirati Iroda* egy szűkszavú táviratban erősíti meg. A távirat így szól:

Kemárom, szeptember 19.

A harmadéves katonák pénteken az esti órákban a szabadságot elvette vonultak végig az utcán, de ez esemény sem rendezőhatást nem okozott, sem pedig a közönség nyugalmát nem zavarta meg.

Esztorgomban, úgy látszik, inkább a jókatartást akarják intézni a dolgokat katonák. A kéthetes szabadságolás mézesmadzagával akarják megédesíteni azt a keserű italt, melyet a hadvezetőségű izűdött számukra. Az esztorgomi engesztelékeny hangulatról a következő félhivatalos telegram számol be:

Esztorgom, szeptember 19.

A helybeli kaszárnyában minden század-tól kivézenyelték a harmadéves katonákat úgy a 76., mint a 26-os ezredből és beszédet intéztek hozzájuk. A tisztek figyelmeztették őket esküjükhöz és tudtatták nekik, hogy akik szabadságra reflektálnak, két hétre hazamehetnek dolguk elvégzésére. A polgárság körében nagy a lelkesedés, mert a napokban egy tüdővészben elhalt katonát temetésénél, midőn a díszszakas sorúzet adott, a katonazenekar a Himnuszt játszotta. A polgárság kalaplevéve halgatta végig a Himnuszt és az eset látható megnyugvást keltett a legénység körében is.

A király Budapesten.

A *N. Fr. Pr.* mai esti lapjában autentikus forrásból a leghatározottabb formában közli, hogy a király a jövő héten Budapestre jön és akkor újbl megindulnak a tárgyalások a magyar kormányválság megoldása céljából.

A főváros akciója.

Már tegnap hírt adtunk arról, hogy a székesfőváros bizottsági tagjai körében mozgalom indult meg arra nézve, hogy az adóbeszedést a törvényhatóság tagadja meg. Ebben a dologban ma délelőtt *Vászonyi Vilmos* országgyűlési képviselő és *Sümegi Vilmos* fővárosi bizottsági tag értekeztek *Halmos János* polgármesterrel, azonban megállapodásra nem jutottak. Mindamelllett valószínű, hogy a főváros legközelebbi közgyűlésén az adó kivétel és beszéd megszüntetése dolgában határozott indítványt tesznek.

Katonai vélemény.

A *Zeit* egy munkatársának ma alkalma volt egy magasrangú magyar tiszttel is beszélnie, aki azt mondotta, hogy a hadiparancs kizárólag a hadsereghez volt intézve. Bizonyos dolog, hogy be akarják bizonyos oldalról vinni a politikát és a törzskodást a hadseregbe. Ennek már mutatkoztak is a következményei. Sok tisztt felvette az osztrák állampolgárságot, mert attól tartott, hogy magyar ezredhez fog kerülni. Egészen helytelen dolog, ha a hadiparancsbl némeleket azt akarják kiolvasni, hogy az mereven visszautasítja a katonai nemzeti követeléseket; csak megszabja azokat a határokat, amelyek közt azok mozoghatnak.

A vidék mozgalma.

Kecskemétről táviratozzák, hogy a város törvényhatósági bizottsága ma közgyűlést tartott, amelyen elhatározta, hogy az országgyűlés képviselőházához és a kormányhoz feliratot intéz azaz a kérelemmel, hogy a kiszolgált katonák bonttatásáról szóló hadügyminiszeri rendelet visszavonását törvényes hatáskörükben sürgősen eszközöljék ki.

A horvátok haboznak.

Eleinte a horvátok komédiából és alighanem utasítás szerint akcióztak kezdtek, hogy ők is kiállnak a katonai követelésekkel. De most már haboznak. Rájöttek, hogy egy kis bibi van a játékban. Két látszat veszedelmes és kellemetlen szirtje között kellene elhajóznok: vagy úgy tűnnek fel, mint akik a magyar törekvéseket támogatják, vagy pedig úgy, mint akik a koronával ellentétben kerültek. Mindkettőtől óvja őket a horvátok is-

tene — tehát most lassan visszakapálnak. Erre vonatkozólag *Esekről* a következőket jelentik:

A *Narodna Obrana* utolsó számában a korona megnyilatkozásával foglalkozik és azt véli, hogy a horvátokra nézve elérkezett most az az idő, hogy határozatlan, minő állást foglaljanak el a magyar követelésekkel szemben. El kell határozni magunkat, ugymond a lap, hogy a horvát hadsereg kérdését követeljük-e, ami a magyar törekvések támogatásával volna egyenlő. Másrésztől azonban megfontolandó, hogy a horvátok a horvát hadsereg-nyelv követelésével a koronával kerülnek ellentétbe, miért is azt indítványozza a lap, hogy az ország tekintélyes politikusi üljenek össze tanácskozársra, amelyben határozatlan az új helyzetben való magatartást illetőleg.

Az eldobbott kardbojt.

Szó volt róla már tegnap, hogy a hadiparancs nyomán kélt hazafias felháborodás hatása alatt tartalékos tisztek rangjukról leköszönni szándékoznak, nehogy kínos összeütközés támadhasson hazafiai és tiszti kötelességük között. Ennek a szándéknak valóra váltásáról értesít bennünket a következő levél:

Tekintetes Szerkesztőség!

A felség 1908. évi szeptember hó 16-ikán kiadott *Hadiparancs*ban felhívta az összes fegyveres erőt, esküjükhöz híven, a komoly kötelességteljesítés útján tovább haladni, minden nemzeti sajtóságot tisztelve, minden ellentét megoldva, valamennyi néptörzsnak különös előnyeit a nagy egész javára fordítani. Mint az összes fegyveres erőnek magam is parányi része, de mindenekföltre, ezérves alkotmányunknak, habár szerény, de ha kell, rendíthetetlen védelmezője, a kétféle kötelességet a felség hadiparancsa folytán egymással összeütközésbe látom jönni és ennek következtetését levonva, a hadseregben elfoglalt tartalékos tiszti rangomról a mai napon lemondottam. Nem szerénytelenségem — mert hiszen egy katonai állásomat, becsületemet, mint hazám tekintve, a szó szoros értelmében csakis kötelességemet teljesítem és ez a nyilvánosság előtt kérkedni nem szokásom — de szegény hazám jövőjeért aggdó lelkem, a mostani nehéz idők, melyekben a kötelesség teljesítése talán némi megpróbáltatással, önmeggyözeccsel jár, parancsolja azt, hogy a tekintetes szerkesztőseget lemondásom bejelentésének s indoklásának közvételére kérem. Midőn még megjegyzem, hogy ezen leveletem az összes fővárosi napilapok szerkesztőségének beküldöttem, maradtam

hazafias tisztelettel
Eduvi Illés István.

Madarász apó káltványai.

Madarász József a sárkereszturi kerület választóhoz tüzes kiáltványt intéz, amely így szól:

Felhívás

a sárkereszturi választókerület független érzelmi polgáraihoz!

Hazánk történelmében egy korszak végéhez közeledünk, midőn a több, mint félszázados tapasztalásból életre ébred nemzetünk.

Megunta az örökös megalázkodást, elnyomást, az osztrák zsarnokságot e nemzet s nyugodt le akarja rázni. Politikai és gazdasági önállóságot, függetlenséget követel egyértelműen minden igaz hazafi, országészerte megnyilatkozóit eziránt az egész nép akarata.

Miként 1848-ban, midőn orkányszerűen tört ki a szabadság szele és elsöpört újából minden akadályt, ugy most is érezük már kebleinkben a még csak tudogáló szellőt, amelynek kitörésétől rejtgenek a haza ellenségei.

Megkísérlették ígérgetni egyezkedni, alkudozni, sőt — szegény — vesztegetni is, csak hogy el tudják nyomni a keletkezett hazafias áramlatot. Nem sikerült! Sőt annál erősebben tört ki s követelőbben nyilvánult az egész nemzetnél az ellentállás. Nem tőrjük a további zsarnokságot s most adunk katonát, ha nem teljesítik jogos kívánatainkat!

Egyöntetűben soha 1848 óta nem nyilatkozott meg a nemzet, mint most s itt az ideje, hogy fogantatja is legyen. A függetlenségi eszmék diadala egész hazánkban sohasem állt oly közel a megvalósuláshoz, mint most.

Országészerte szervezkednek megyénként, kerületenként, községenként a független érzelmi polgárok, hogy bármely váratlan esemény ne találja őket készületlenül.

Ezért szükséges a sárkereszturi választókerület polgárainak is a tömörülés, hogy aztán a már 1848 óta diadalmasan lobogtatott függetlenség

szent zászlaját továbbra is fennen lobogtathassa. Jöjjetek tehát össze polgárársaim meghánylniveti a haza sorsát! Tömörüljétek egy táborba! Hozzon össze benneteket a hazaszeretet a tartson össze az a tudat, hogy a szegény hazánkat csak úgy menthetjük meg a teljes elnyomástól, ha egy szívvel, egy lélekkel végös lehetetlünkig kitartunk a haza önállósága és függetlensége mellett

Madarász József,
a sárkereszturi választókerület országgyűlési képviselője.

Osztrák lapvélemények.

A *Neue Freie Presse* mai estilapjában a következőket írja: Beavatott körökben azt beszéltek, hogy a legfelsőbb körök a hadiparancs hatása Magyarországon rendkívül meglepte. Ezekben a körökben úgy fogták fel a dolgot, hogy a hadiparancsnak nem célja, hogy a helyzetet megváltoztassa és azt nem is változtatta meg. Ellenkezőleg, a hadiparancsnak kizárólagos célja csakis az volt, hogy bizonyos aggodalmakat, amelyek a hadseregben és a külföldi közvéleményben a hadsereg jövőbeli sorsát és ama kérdést illetőleg, hogy milyen mértékben lehet majd még a jövőben az osztrák-magyar hadsereget, mint tényezőzt számbavenni, támadtak, eloszláson, csakis azért, hogy erre nézve a közvéleményt megnyugtassák, bocsátották ki a hadiparancsot, nyilván nem szándékosság nélkül közvetlenül épp azelőtt, hogy a német császár Bécsbe érkezett.

Az *Arbeiterzeitung* mai száma a következőket írja:

A megváltó szó elhangzott. Magyarországon heves lejáradulás lett a következménye. Magyarországon mindig tiszteletben tartották a felségjogokat, amelyek törvényben gyökereznek. De most, amikor azok a nemzeti jogai és becsülete ellen fordulnak, megszűnik a szolgálatkésztség. Negyven év előtt sokkal gyöngébb volt Magyarország, amikor Bécs ellen küzdött és mégis győzött. Rövid idő előtt még lehetett volna okos kompromisszumot kötni. De most már nőtűnő az elkeseredés és kiegyenlítés aligha lesz. Egy állam nem megy lepre. Az a „soha“ még sokáig emlékeztet fog maradni. Az osztrákok s a gyógyulási évekig fog tartani. A jó osztrákoknak kell viselniük a háború és a békekötés kútiségeit. Egy dolog nem közös Ausztria-és Magyarország közt: az alázatosság.

Prágából jelentik, hogy az ifju-cseh lapok tartózkodással és higgadtan irnak a hadiparancsról s jelzik, hogy nem akarnak elébe vágni az ifju-csehnek állásfoglalásának s a végrehajtó-bizottság határozatának. A végrehajtó-bizottság ma este fogja tárgyalni a hadiparancs következtében beállott fordulatot, holnap pedig a teljes ülés fog vele foglalkozni.

Önkéntes jelentések.

Sopronból táviratozzák, hogy a 48. gyalogezrednél 14, a 9. huszárezrednél pedig 106 ujjon vonult be önként szolgáltra. *Szekesfehervárról* a 69. gyalogezrednél 12 hadköteles ifju jelentkezett a sorozásra, amit nyomban el is rendettek.

Pap Zoltán rópratra.

A király ismeretes hadiparancsa meghozta az első rópratot. Pap Zoltán, a függetlenségi párt ez agilis tagja írta, aki a hadiparancsossal együtt a magyar vezényszó kérdését is tárgyalja benne. Fájdalommal látja Magyarország közéletében ma ugyanazokat a tüneteket, amelyek Lengyelország felosztását megelőzték és a mellett érvel, hogy a nemzeti küzdelem nem okozója a gazdasági válságnak és hogy a vezénylet nyelve nem felségjog. Mindebből azt a következtetést vonja le, hogy a függetlenségi párt nem engedhet. Pap Zoltán aztán érdekesen fejtegeti a magyar vezénylet kérdését nemzeti szempontból és a király hadiparancsával foglalkozva, azt vallja, hogy most már annál is inkább kötelessége a függetlenségi pártnak kitartani a magyar vezényszó követelése mellett. A történetek után szerinte hazáért az, aki adó fizet és beáll katonának, amíg a nemzetgyűlése meg nem engedi és végül azt hangsúlyozza Pap Zoltán, hogy a válságnak előbb-utóbb a magyar nyelv győzelmével kell végződnie csak legyen türelme a nemzetnek várni, míg katonák megtörnek szemüket a felocsúndástól.

— BUDAPESTI NAPLÓ Szeptember 15-ikén

új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

KÜLFÖLD

Királyunk Angliában. Több mint valószínű, hogy ő felsége viszonzni fogja az angol király látogatását, de még körülbelül nem tudni, hogy mikor megy Londonba. Az idén aligha, hanem talán jövő június hónapban. Az angol lapok legelőbb így kombinálják s találgatják a programot is. E program szerint a király négy napig fog Londonban időzni, ahol a Buckingham-palotában lesz a szállása, azután még néhány napot Windsorból fog tölteni. Ferenc József királyt igen nagy díszszolgálat fogja üdvözölni Angliában és az ünnepségek egész sorát rendezik a tiszteletére. *Aldershotban* nagy katonai szemle lesz, a windsori kastélyban pedig ünnepi gyűlése a tórszalag-rond lovagjainak. Ferenc József király egyik legrégebb lovagja ennek a nagy brit ordnak: a kék szalagot ezelőtt harminchat esztendővel, 1867-ben kapta Viktória királynőtől.

Az angol kormányválság. Chamberlain, a lemondott gyarmatügyi miniszter tegnap a tarifareform-társaság elnökéhez levelet intézett, melyekben a következőket mondja: Elegendő anyagunk van. Ebből most következtetéseket kell vonni. Ezek a következtetések a következők: 1. szorosabb összeköttetés a gyarmatokkal, kiváltásos vámtételekkel és törekvés a birodalomnak saját lábára való ellátás tekintetében; 2. a tarifáknak fegyverül használása, hogy más nemzetektől nagyobb kölcsönöséget eszközöljünk ki és ez által, ahol az ilyen megegyezés el nem érhető, megtöröl intézkedésekkel megakadályozni, hogy a védvámokkal megvérdett államok versenyen folytán az angol piac angol földön el ne vesszék. A *Times* hitelesen jelenti, hogy *Devonshire* herceg megmarad a minisztériumban. A *kolportált miniszteri listák megbízhatatlanok és mindaddig semmi sem tudható meg, a míg a király nem jelenti ki hozzájárulását.* *Balfour* most Skótszágban van, ahol sporttal foglalkozik.

A macedon zavargások. Berlini lapok tegnap már azt írták, hogy Törökország s Bulgária közt *küört a háború*, s a bolgár csapatok már át is lépték a határt. Ezt a hírt, melynek amugy sem adott hitelt senki, a bolgár táviróügynökség ma a *leghatározottabban meg is cáfolja.*

Konstantinápoly, szeptember 19.

Szófiából érkezett bizalmas természetű jelentések, amelyek szerint Küsztende és Dubnica bolgár határterületein mintegy 20 000 főnyi macedon bandák a kilitását és a határ átlépését készíti elő, mértékadó helyen kétségbevonatik. Más jelentések a nevezett határterületen egybegyűlt macedonok számát csak 4-5000-re teszik. A Jildiz mértékadó körei, valamint a porta ugráltszik, nem nyugtalankodnak a macedonai mozgalom állása miatt és meglehetősen optimistlikusan fogják fel a mozgalom elnyomását.

A drezdai szociáldemokrata pártgyűlés.

Budapest, szeptember 19.

A német szociáldemokraták drezdai pártgyűlésén, a tegnapi ülésen *Volmar* nyíltan kikelt *Bebel* ellen, a hallgatóság zajos tapsai közt. A beszédből, melyet *Bebel* maga is végighallgatott, közöljük a következőket, ami maga is eléggé élesen megvilágítja a szociáldemokrata vezérek közt észlelhető antagonizmust:

A szociáldemokrácia a taktika és gyakorlati politika kérdéseiben sohasem volt egységesebb, mint a legutóbbi birodalomgyűlési választások alkalmával. *Alig* multak el azonban a választások, a párt már vesztélyben van. Sohasem ráncigálták elő alaptalanabbul *eivi kérdést*, mint most. A tömeg érzületére hivatkoznak. *De nemcsak a hatalmasokkal, hanem a néppel szemben való hízélys is elvetendő.* Azt mondják, hogy a dolog magyarázata *Bebel* temperamentumában keresendő (*Bebel* ugyanis hírlapi s egyéb érdekeskedő személyekkel akarta keresztülvinni, hogy a szociáldemokraták a birodalomgyűlés egyik alelnöki állására ne állítsanak föl jelöltet). A féktelen temperamentum azonban nemcsak a fejedelmi trónusokon, hanem a párttrónuson is árt. Aki az embereket igazgatni akarja, az előbb magán uralkodjék. (Viharos tetszés.) *Bebel* úgy viselkedik, mint egy dinasztia, bejelenti előre, hogy mit fog tenni s fölcsztja a párhiveket igazi, félt- és hamis hívekre. De nemcsak egyes párttagokat kvalifikál, hanem egész területeket is. Mínohent például német Karthagónak nevezi. Kijelenti, hogy ellenfeleinek megmossa a fejét, hogy mögötte állanak a

párhivek s hozzá senki sem férdözhetik, s így tovább. Ez diktatori hang. (Viharos tetszés.) Így csak *Cromwell* beszélt.

A határozati javaslatok között legérdekesebb az, melyet az elvtársnök a *nők törvényhozási védelme* ügyében terjesztettek a kongresszus elé. E javaslatnak nyolc pontja a következők:

1. Minden felölt munkánál csak nyolc óra legyen a napi munkaideje; ez fokozatosan kell elérni; előbb pár hónapra a kilencórás munkaidőt kellene elrendelni, átmenet gyanánt.

A testileg még nem egészen fejlett nők napi munkaideje négy, vagy legelőbb hat óra legyen.

Tizenyolc évűl ijjabb munkásnőnek alkalmazását törvény tiltja el.

A népiskola elvégzése után külön iskola tanítsa a nőket (kötelező oktatással) a háztartásra, az egészségágra és a csecsemőápolásra.

A rendes munkaidőn túl külön fizetésért se legyen szabad dolgozni a nőeknek. A vasárnapi munkaszünet a nőeknek már szombaton délben kezdődjék.

2. Az éjjeli munkát egyáltalán meg kell tiltani a nőeknek.

3. Tiltás meg a nők alkalmazását minden oly munkára, mely a női szervezetre különösen ártalmas.

A cvárakban és műhelyekben oly intézkedéseket kell törvény útján elrendelni, amelyek a munkásnők egészségét védik. Munka közben egészségtelen anyagokat használni ne legyen szabad.

4. A házipari munka törvényes védelmét ki kell terjeszteni.

5. Női iparfőügyelőket kell alkalmazni mindenütt, ahol gyárakban nők is vannak alkalmazva.

6. Az ipari bíróságok megalakításakor a női munkásoknak is legyen aktív és passzív választói joguk.

7. A munkásnőknek teljes egyesülési és szövetségi szabadságot kell biztosítani.

8. Gyermekek szüleiése után nyolc hétig tilos legyen a gyermek anyját ipari munkára alkalmazni. Ha a gyermek meghal, akkor szüeiése után hat hétig ne alkalmazzák munkára az anyját.

Annak a nőnek, aki reményteljes állapotban van, bármikor meg kell engedni, hogy fölmondás nélkül is abbahagyja a munkát, ha gyöngének érzi magát.

A várandós és gyermekágyas munkásnők tíz hétig adják meg a rendes fizetésüket és ne csupán betegségit-pénztári ellátásban részesüljenek. Minden költség gondoskodjék róla, hogy az arra rászoruló betegágyas nők kellő ápolásban részesüljenek.

Drezda, szeptember 19.

A szociálista pártgyűlés elfogadta *Bebel* képviselő kövekező indítványát: A pártgyűlés követeli, hogy a párt érvényesítse ugyan azt az igényét, hogy a birodalmi gyűlésen az első alelnök és egy jegyző állását az ő körükből töltsék be, de visszautasítja, hogy bármilyen kötelezettséget elvállaljon, amely nem alapul a birodalmi alkotmányon, a birodalmi gyűlés hátszabályain. A pártgyűlés *határozatlan elítéli a revisionista törekvéseket*, továbbá minden oly törekvést, mely a fennálló és mindig növekvő osztályellentétek elsimítására irányul, hogy megkönnyítse a polgári pártokhoz való csatlakozást.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Az idők szeszélyesek, kiszámíthatatlanok, mint a vak sors, amely balsorsással és szerencsével, csapással és áldással, fekete és fehér golyóissai labdázik s azt veri a fejünkhöz, ami éppen tetszik neki. Nincs a trefájában semmi józan norál, semmi becsületes komolyság, amivel akár a nemzetek, akár az egyek leszámolhatnának és ami elő oda lehetne tarlni pajzsunk az érdemet, a tisztességet, a büntelen multat, hogy föl-fogja a gyászt és az igazságtalan sérelmet. Az idő várandós. A ma megszüli a holnapot, de a tömegek és az atomok történetében egyformán bizonytalan még a legközelebbi jövőendő is. Következtetni se lehet rá a tisztos öreg logikával, ami arra a sorsra jutott, amire a tönkrement bolto, licitálják. Nem ér semmit, mert ur

lett a következetlenség. És az idő nagy és fontos, olyasforma, mint a Szilveszter-estéje. Azért viraszt benne ébren mindenki, aki nemcsak a maga körének él, hanem kiveszi a részét a tömegek életéből is, mert kövekezik valami. Talán katasztrófa, talán válságok mindenfelé, talán fölfordulás — vagy talán esend és békesség lesz az, ami ki-jogecsedik a zürzavarból, abból az általános, világraszóló forrásból, ami a politika, a társadalom, a való élet, a művészet, az adás-vevés üstjeiben susztorog, hogy valami aztán majd legyen belőle.

Valami új, ami még rébusz, súra vonalakkal megrajzolt kuszba kép, titkos írás, amivel a beláthatatlanság öröktől való diplomációjára levelez... Valami sejtés...

A ma különös, új motívumaiból olyan holnap épül ki, ami megépetésszámba megy mindenképpen. Ezt várja a világ és lesi, lesi mohón még az is, aki csak az ösztönével gondolkodik, mint ahogy a finom idegzetű állat csak érzi, de nem érti a vihart. A tömegben látjuk a sejtést, mintha az égre nézne s napsugarat vagy villámot várna. És fokozottabb mértékben megnyilatkozik a lázas, szorongó érdeklődés az intelligens elemben minden szemér iránt, ami a holnap valóságából való. Valóságos szomjas, éhes rajongás, ami körülöttük forrong s ebben a lázas, kétes, borotvaélen táncoló átmeneti korban, a ma ilyen válságos stádiumában érezzük igazán, hogy mi vagyunk az igazi jó barát, a korlát, amibe megtámaszkodhatik az ingadozás, a mértőldmudat, ami az utat jelzi a tájékozatlannak és a világitó-torony is, mert mi vagyunk az összessége a nagy közvéleménynek, ami a mi retortáinkon keresztül tisztára szűrve kerül újra a publikum elé. És lesz belőle tükör, amin át pillantás esik még az ismeretlenbe is, bele a jövőendőbe, a kétségbe, bele minden válságok összességébe, mivelhogy mi vagyunk az összesség...

Mi: az újság.

Mert az újság nem itt csinálódik meg a redakcióban és nem estétől hajnalig, hanem kiűn a világban, óceántól-óceánig és csuálja a mult, a jelen és a jövőendő. A történelem az apja s a történelem a gyermeke, ami a méhéből születik meg s az újság nem papíros'ap, hanem lélegzetvétele és szívverése a kornak. Hamisítatlan, becsületlanu a maga tisztessége révén s faktor az idő kormánykereke mellett azzal a hatalommal, amelyet a közvélemény mérhetetlen ereje ad neki.

Mi, akik egy csoportban aláírjuk ezt a pársort, annak a hatalomnak köszönjük a létezésünket, amelylyel karjaiba fogott az a nagy publikum, amely megértette a szándékainkat s rokonszenvével lehetővé tette számunkra azt, hogy magunkat senkinek ki nem szolgáltatva szolgáljuk az ideált, a minden embert egyformán magához ölelő, minden ember felett egy orma igazsággal itélkező liberalizmust. A mindeneknél nagyobb hatalom, a közvélemény, tette lehetővé számunkra azt, hogy lefelé és fölfelé egyformán függetlenül verekdjünk az igazunkért a köztérkében s a publikum megtisztelő nagy szimpátiájának köszönjük azt, hogy most már nyolc esztendő óta sulya és becsé van a szavunknak, mert mögötte áll a tisztos magyar liberalizmus, ami jótáll azért, hogy ami szót mondunk, jól van mondva.

Attól a programtól, amit voltaképpen a modern Magyarország közvéleménye diktált nekünk, nem törtünk el egy pillanatra se s kérjük mindazokat, akiknek nem mindegy a jövőendő Magyarország sorsa, hogy támogassanak benünket az utunkon továbbra is.

A Budapesti Napló szerkesztősége.

Andor és András

Herceg Ferencz legújabb regénye most jelent meg. Budapesti történet. Márk Lajos rajzaival. — Ára füzve 3 korona 20 fillér, diszkrétben 5 korona 20 fillér. Singer és Wolfner kiadóhivatala Budapest, Andrassy-ut 10. szám.

HIREK

A Barkó Pál tallérjai.

Barkó Pál tudvalevőleg a *Mégis mozog* a földben elindul Tibetbe az ősmagyarok fölkeresésére. Mielőtt utra kelne a kálomista deák, elbuszodik a kollegiuma főpatronusától, aki ezuttal sem tagadta meg magát a erős, kemény papirosba takargatva száz lázsiás tallért adott a deáknak utra valóul. — Nagy dolgokra törzs, ösém, ha megszorulnál utközben, legyen mihoz fordulnod, Esztendőig járt-kelt Barkó Pál a tallérokkal, sokszor meg is szorult, de annyira mégse, hogy kikezdt volna őket. Visszatérve hálás köszönettel adta vissza az érintetlen csomagot a nagylelkű patronusnak. S ez fölbonította előtte: — Nézd, fiam — mondta neki — nem is lázsiások ezek, hanem sustások. — Nekem ugyan mindegy — felelte Barkó Pál — nekem ugyanazt a szolgálatot tették, mintha tallérok lettek volna.

Chlopy óta kezd a hatvanhetes kiegyezés veszedelmes hasonlítani az egyszerű földesur talléraihoz. Harminc esztendő óta hordtuk zsebünkben abban a hiszemben, hogy becsületes, tisztavetűt ezüsttallér van a birtokunkban, s mihelyest először kellett volna hasznát látnunk, mindjárt az sült ki róla, hogy nem is tallér, hanem susták.

Csak az a baj, hogy mi ezt a kiegyezést nem ajándékkba kaptuk a nagylelkű patronustól, hanem becsületes alku után szereztük volna becsületes féltől. Ugy látszik azonban, nem mind a két fél volt egyforma. Másimlyen volt a gondolkodása arról, aki adta s másimlyen, aki jóhiszeműnek elfogadta a — tallérokat.

Barkó

Munkások művelődése.

A Társadalomtudományi Társaság nagy és tívös dologra vállalkozik megint. Eddig felolvasások után meg könyvek után terjesztette a maga eszméit, a szociális politika iránt fogékonyra kívánta tenni a polgári osztályt: hiszen ez a fogékony csak kis mértékben van meg a magyar társadalomban. Most új feladatra vállalkozik, a munkások oktatására rendszeres kurzusokban, amelyek felollik a műveltség minden ágazatát, amely ösmereteket, pszichologiai ösmereteket, történelmi, irodalmi, művészettörténelmi, gazdasági tudást közvetítenek. Szó lesz itt a fejlődés tanáról is, az evolúcióról, melyet a nagyváradi jogakadémia tanárai porhorreszkálnak. Ezekben a kurzusokban szó lesz mindenről, ami a tudást fejleszt, az értelmet erősíti, a látáskört szélesíti, a viláossággot terjeszti. A társadalomtudományi társaság a viláosság terjesztésének egyik legderekkab foruma. Bárán és okosan, becsületes kitaras szolgálja a maga céljait. Odáall a munkások mellé és a tudás erős kezével ragadja meg, hogy kiemelje őket a nyomoruságból. A munkások a szociális politika kérdéseiben különben is előbbre vannak, mint azok a polgárok, akiknek választói joguk van. Méltóztassék csak elmenni valamilyen munkásgyűlésre, a közgazdaság, a vámpolitika, a társadalmi kötelességek kérdéséről külön fejtégetéseket hall ottan az ember, mint akármelyik kaputos gyűlésen. A külföldön egy-egy munkásgyűlés igazi szenzáció. Sohasem felejttem el azt a berlini szocialista írófőt, aki egy müncheni gyülekezeten beszélt a vasárnapi munkásünetről. És Madame Sorguo, ez a francia asszony, a minap Budapestén kápráztatta el az ő elvtársait temperamentumával, tudásával, szónoki erejével. A francia munkásgyűléseken nemcsak szocialista vezetők beszélnek, hanem elsőrendű írók is. Anatole France minden télen néhány vasárnapon át előadásokat tart a munkásoknak. Beszélt nekik a Dreyfus-ügyről a hadsereggel kapcsolatban; a kongregációk kérdéséről; a vallás problémájáról. És Jaurés, a

hatalmas munkásvezér nemcsak politikai szónoklatokat mond, hanem sorozatos előadásokat tart a munkásoknak különféle tudományos kérdésekről. A munkásoknak e barátai, vezetői, oktatói: a viláosság katonái mind. És a Társadalomtudományi Társaság tagjai, akik e vasárnapi előadásokat rendezik, a viláosság földjére viszik áhítatos hallgatóikat.

Mert a viláosság földje a jövő földje. Nagyváradon hiába szállanak haroba a jövőddel. A gyertyamártók is megharagudtak a napra egykoron és becsukták az ablakaikat, hogy ne lássák a napot. Így van ez megírva a mesében. De meg van írva az is, hogy a nap azért mégis tovább sütött.

F-a J-s.

Budapest, szeptember 19.

— **Személyi hírek.** Láng Lajos kereskedelmi miniszter ma délután Bécsből Budapestre érkezett. — Gondás Béla miniszteri osztálytanácsos ma Fiuméba utazott.

— **A primási udvarból.** Vaszary Kólos bíboros hercegprimás Klúda Teofil érseki titkár kanonokká történt kinevezése alkalmából ez állását felmentette s helyébe Csárvszky István szentszéki jegyzőt nevezte ki titkárrá. Csárvszky jelenleg 33 éves s egyike a legműveltebb egyházi férfiaknak.

— **Kitüntetés művés.** Gödöllőről táviratozzák: IV. Ferdinánd tuskánai nagyherceg Róna József szobrásznak a toszkánai *Pro litteris et artibus* első osztályú jelvényét adományozta.

— **A tisztívizsgák.** Az egyéves önkéntesek szolgálati éve pár nap múlva lelelik. Ugy a honvédségnél, mint a közönsédseregénél a napokban kezdődnek meg a tisztívizsgák. A m. kir. honvédkerület önkéntes-iskolájában, amehhez a budapesti, gyulai, debreczeni és nagyváradi gyalogezredek önkéntesei tartoznak, összesen 130-an, e hó 21-én állanak a vizsgáló-bizottság elé. Hétfőn, 21-én lesznek az írásbeli, a következő 3 napon a szóbeli vizsgálatok, 28-án kezdődnek a gyakorlati vizsgálatok. A bizottságban mint elnök Rupprecht vezérőrnagy, dandárparancsnok működik.

— **Kossuth Ferenc Sátoralja-Ujhelyen.** Sátoralja-Ujhelyről táviratozzák: Kossuth Ferenc ma több függetlenségi képviselő társaságában a függetlenségi kör zászlószentelési ünnepélyére ideérkezett. Déliután a körben banket volt és 4 órakor kocsin vonultak ki Borsiba Rákóczi szülőházához, hol hazaafas dalokat énekelt a dalárda és Fried ügyvéd alkalmi beszédet tartott. Déliután 5 órakor diszkógyűlés volt a színházban. Este zenefélszámment volt Kossuth Ferenc lakása előtt, kit dr. Buzs Barna üdvözölt, mire Kossuth lekesedéssel fogadott beszédet mondott. Innen a menet Kossuth Lajos szülőháza elé vonult, hol az emléktáblát megkoszorúzták. Este kivilágítás volt, majd ismerkedési estély a függetlenségi körben. Holnap zászlószentelés lesz és a vármegyei függetlenségi párt diszkógyűlése. Végül ünnepi lakoma és táncmulatság.

— **Kitüntetés.** A hivatalos lap mai száma jelenti hogy a király nagyvárpolti Szent-Györgyi Gyulának, osztályfőnöknek a közös leg több számvetéséknél saját kérelmére történt végleges nyugalmaztatása alkalmából ötvenévi, hiven teljesített szolgálata és ezalatt szerzett kiváló érdemei elismerésül a Szent-István rend középkeresztjéi adományozta és egyuttal a városi Sándor-*Kapeller* Béla udvari tanácsos osztályfőnöké, dr. Chrenczy-Nagy József osztálytanácsos udvari tanácsossá nevezte ki.

— **A Deák Ferenc ünnep.** Ma délelőtt, Márkus József főpolgármester és Halmos János polgármester vezetésével, helyszíni szemlét tartottak a Deák Ferenc szobránál, ahol a Deák-ünnep törzése fog lejárásdólni. A szemlén ott voltak még: Rényi Dezső főjegyző, Heuvel Adolf középítési igazgató s megállapították, hogy az emelvényeket és tribünöket milyen rendben állíttatják föl.

— **Az első doktorrá avatás.** Ma délelőtt folyt le a Tudomány Egyetemen Henrich Gusztáv az idei rektor előtt az első doktorrá avatás ebben a tanévben. Három medikus és három gyógyszerész tette le az esküt a rektor kezébe, kinek nevében dr. Poltzer Zoltán orvos, Poltzer Miksa ó-budai keztügygyáros, mindvégig kitűnően végeztet fia mondott szépen sikerült köszönő beszédet. A felavató ünnepélyen nagy-számu és előkelő közönség volt jelen, nagyobbára a főváros III. kerületéből, aki mindannyian a kerületben kedvelt dr. Poltzer kedveért jelentek meg.

— **A horvát nemzet megsértése.** Zágrábról táviratozzák: A törvényszék háromheti fogházra ítélte Kanes Katalin zágrábi szakácsnőt, aki a legutóbbi tüntetéskor a horvát zendülőket sértette. Az ítélet a zágrábi törvényszék a horvát nemzet megsértésével okolja meg.

— **Szorb egyházi ügyek.** Karlóczáról táviratozzák: A szeptember elejére a temesvári püspök megválasztása céljából tervezett és később megszürtgett

zsinatot egyelőre elhalasztották. A kongresszusi választmány október 6-án rendes öszi ülésére gyűl össze. A szorb nemzeti alakok zárszámadásának felülvizsgálására várt kormánybizottság elmaradt, mert hir szerint a reviziót Budapestén fogják eszközölni. Hétfőn itt összegyűlnek Ausztria és Magyarország szorb főiskolai tanulói az ifúság megfelelő általános szervezkedésének megbeszélésére végett.

— **Elhunyt török hercegnő.** Konstantinápolyból jelentik, hogy Alice Szultane török hercegnő két évi betegeskedés után meghalt.

— **Kossuth.** A nép nem hisz nagyjainak halálában. A veszedelem idejében várja segítségüket, a szomorúság napjaiban vigasztaló szavukat. Es a nép nem csalódik. A nagyok fáltámadnak, mikor szükség van rájuk. Ha nem is léphetnek a küzdőterre testi alakjukban, ott vannak szellemben. Bátorítanak és biztatnak, tanácsot adnak és vigasztalnak. Lelkesedést öntenek a szívekbe, hitet a lelkekbe. Ime ott volt közöttünk ma is a nagyok egyik legnagyobbja. Ma, mikor borzongás futott végig a lelkeken, mert egy kisértetet láttak megjelenni. Chlopyban tünt föl hirtelen alakja. Ugy, ahogy ezélt régen sirba. tettük. Rosszás sisakkal. Középkori fegyverzettel. Nem ijedünk meg tőle, de borzongás futott végig rajtuk, mert akit láttunk, a halottak országából való volt. Nem féltünk, de töprengtünk. Hogyan szálljunk sikra, mi élők, a holtak ellen? A hushól és vérből valók, a testetlen árnyék ellen? És ime csoda történt. A halottal egy másik sirbaszállott állott szembe. Egy sirbaszállott, aki azonban nem halt meg. Ott él milliók szívében, milliók szeretetében. Hallottuk a szavát. Fennségesen hangzott ezer és ezer ifju ajkáról, akiket ő ihletett meg, akikbe ő öntötte a lekesedés tüzét, ma, születésének évfordulóján, mikor sirjához zárandokolt a haza reményesége, éppen úgy, mint akkor régen, mikor seregek támadtak szavára, mikor ezren rohantak a halálba keze intésére. Akkor az élők ellen kellett harcolnia, ma kisértet ellen. És győzött ma is, mint akkor. A sirjához zárandokolók erejük tudatában, a fensőbbség nyugalmával néztek a páncélos lovag felé, melynek csak zörgő esontjai vannak, amelyekből azonban régen kiszáradt a velő, régen elszállott az erő. És felhangzott a Kossuth-nóta és hatalmas harsónaként zugott bele a kislekietek suttogásába. Es hangjai végig ömlöttek a főváros utcáin és az emberek arcán kifüggladt a pir. Tulharsogta a hétköznapok profán lárámját és mintha a nagy, nehéz munkától lihegő város templommá alakult volna át egy pillanatra, melyben a hit és bizalom himnuszát bugja az orgona. Erő, bátorság, remény szállott a csüggedő lelkekbe és az égről alá függő fekete felhők sem tudák többé a szíveket szomoruvá hangolnii. Mert Kossuth szent emléke ragyogott fel bennük. Kossuth szent emléke, mint az éjszakában fellobogó tűz. Nem hangzott többé komoran, sötéten az ajkáról: Chlopy, Ohlopy! Kossuth neve tulharsogta, mint a csatamezőn felhangzó kürt a messiási mocsárban brekegő béka kellemetlen hangját... Mert így hangzik a magyar fülnék: Chlopy! A Kossuth neve pedig imádság. Imádság és lelkesítő himnusz. Lágú és fennséges, dallamos és megrázó. Ha halljuk, mintha a fuvala és ágyu szólna egyszerre. Megnyugtát és felkorbácsolja bennünk a vért. Ma hallottuk. Ott zengett az utcán és ottan zengett bennünk. Mintha elsőöprte volna maga elől mindazt, ami csunya, el a pártoskodás szellemét, el Chlopyt és harmonia, egyetértés támadt volna, valamerre hangzott. Hangzók is soká, hangzók éörökké, mert fényforrás a magyar számára, melyből lelke erőt merít, melyben megfürdik, hogy lemossa magáról a hétköznapok szennjét, mely nemcsak felüdti, hanem világit is előtte. És a magyarnak nagy szüksége van tiszta lélekre, mert csak így arathat diadalt a rá váró küzdelmekben és a magyarnak szüksége van a világitásra, mert sötét, komor napok vetik előre árnyukat...

— **Kémek.** Párisban tudvalevőleg elfogtak egy D'Avra Nasa nevű muszka nőm kémkedés gyanuja miatt. Cakásán a következő táviratot találták: „Küldjetek iratokat és megkapjátok a pénzt“. A letartóztatott asszony az angol kormány részére kémkedett. Mint tettesfarsat letartóztatott egy tüzéségi tüzmesztert s hir szerint egy rendőrbiztos is kompromittálva van.

— **Névváltoztatás.** Szekules Károly, a Salgótarjáni Középbánya Részvénytársulat cégvezetője nevé Szabóra változtatta.

— **Házasság.** Huszár József hírlapíró ma tartotta esküvőjét Kondoroson Balla Arankával, ösvegy Balla Imréné leányával.

Hertska Róbert, a Magyar Általános Hitelbank tisztviselője jegyet váltott Sturm Margit kisasszonnyal. Sturm Albertnek, a Budapesti Tudósító általános tisztelet álló főszerkesztőjének leányával.

Szabó Károly, a Salgótarjáni Középbánya Részvénytársulat cégvezetője eljegyezte Garai Margit kisasszonyt. Garai Benő fővárosi ügyvéd leányát.

Erber Ernő debreczeni nagykereskedő eljegyezte Fleischman Jenkát, Fleischman Mór debreczeni nagykereskedő leányát.

— **Kisfaludy Sándor szobra.** Himfy dalai szerzőjének bronzba öntött emléke a Magyar Nemzeti Múzeum egyik folyosóján huzódott meg eddig. 1848-ban, a viharoknak a nemzeti lelkesedés tüneményes megnyilatkozásának évében állították oda, mert a *Dobó* György és *Sztróky* Lujza indította gyűjtésből nem tellet kőtalapzatra és így nem viselhetne volna el az időjárás viszontagságait. *Szalay* Imre, a Nemzeti Múzeum igazgatója, a kormány beolegzésével, a Múzeum javadalmából kőtalapzatot készíttetett az emlékek, amely eredeti rendeltetésének megfelelően, folyó hó 22-ikén, délelőtt 11 órakor, azaz *Kisfaludy* Sándor születésének évforduló napján, szerényebb ünnep keretében, a Magyar Nemzeti Múzeum kertjében fogtak felállítani. A nemzet felzaklatott indulatának kitérőre kérésztől és íme a nemzeti érzés újabb viharzásának napjaiban kerül isten szabad ege alá, hogy mindenek láthassák és tiszteljék emlékét. Mintha szimbólum volna a költő szobra, mely az indulat kitérőre idejében a szív szelidebb érzésére irányítja a figyelmet. Mintha szimbólum volna, mely azt hirdeti, hogy ne engedjük szívünkben egy pillanatra se elaludni a szeretet örök és tiszta lángját. Mintha szimbólum volna, mely figyelmeztet, hogy ne csüggedjünk, mert *igaz* érzéseink a diadal. Küzdjünk érte és a boldogságnak énekei után, a boldogság dalai fognak ajkunkon felhangzani, mit egykor *Kisfaludy* Sándornak a boldogság és boldog szerelmek dalnokának lantján! Szívvel örvendezünk szelid pótlánk, hogy cenzurát gyönyörködhetünk arcd nemcs vánszáiban. Hogy az arnyas folyosóról kikerültsz a kerthe és fűrödhetsz a fényben és sugárban. Hogy boldog és boldogtalan szerelmek köré gyülekezhetnek és arcd szemléletbe merülve, mely áhitattal hallgathatjuk dalsáidnak jelkükben felcsendülő melódiáit. Az édes-bús dalokat, melyek egykoron annyi szembe esaltak a bánatnak könnyeit, annyi ajkra a boldogság mosolyát. Szép sors volt a tied: mert szenvedtél és keserű fájdalmak árán vívtad ki a boldogságot. Az lett a tied, kinek képe lelkedet betöltötte. Es szép volt a sorsod, meri ezer és ezer szerelmes leányunk volt könyved bibliája, melyet gondosan rejtegettek profán szemek tekintete elől és csak akkor vették elő, ha egyedül voltak, egyedül nagy bánattal vagy boldogsággal. Légy vigaszuk továbbra is és a föld boruló fák lombja alól tekint feljűk szeretettel, hogy szívűket el ne hagyja a remény és bizalom.

— **Demokraták szervezkedése.** Az erzsébeti városi demokráta kör helyiségében ma délután a VII. kerületi demokraták szervező és végrehajtó bizottsága *Eötvös* Károly képviselő elnöklete alatt értekezletet tartott, melyen a községi választásokra vonatkozó előkészületeket beszélték meg. Az értekezleten *Eötvös* Károly elnök által szerkesztett a VII. ker. demokráta párti fővárosi alpalvált magában foglaló elaboratumot is tárgyalták, melyet az értekezlet változatlanul magáévá tett.

Az elaboratum szerint a demokráta programja a virilista intézmény és a vagyoni cenzus elhárítása, az általános választói jog kiterjesztése és a harmadrészi terjedő kisebbség arányos képviselete. Követelik továbbá, hogy ama vállalatok és társaságok igazgatóit, kik a vérossal szerződésesüzleti viszonyban állanak, a főváros közgyűlésből rekesztésük ki; a fővárosi közelettel adót, terheket, illetékeket, továbbá a hid- és vízbereket, tűzrendőri illetékeket és az élelmiszereket terhelő díjakat multhatatlan töröljék el. Teljesen ingyenes, de nemzeti népoktatást kövelelnék. Az életfenntartásra szükséges jövedelmek admentességét és az országgyűlési választókerületek szaporítását szorgalmazza s minden erővel rajta lesz, hogy a főváros vagyonát és jövedelmét a bhikkék, szövetségek, társaságok kezei között kivégyék. Ezen elvek alapján óhajlják intélni a főváros ügyeit s remélik, hogy a mostani választási küzdelemből győztesként fognak kikerülni.

Az értekezlet elhatározta, hogy a párt az elaboratumot kinyomtatja s azt a VII. kerületi polgároknak megküldi. Az értekezlet után vaesárohoz útként a demokráta, hogy *Kossuth* Lajos születésének évfordulóját megünnepeljék. A nap jelentőségét *Eötvös* Károly képviselő méltatta.

— **Jövendő.** *Bródy* Sándor kitűnő heti revuejének e heti száma csupa elsőrendű lektür. A *Jövendő* új száma ezeket a cikketeket tartalmazza:

Teleses Béla: A császár. — *Ambrus* Zoltán: Renan szobra. — A porta egy európai háboruban. — Egy király pénze. — Az igazi csapás. — *Székely* Bertalan. — *Dr. Hevesi* Sándor: A szerelem jövője. — *Ernest Renan*: Tróguier. — *Kazár* Emil: Hazatérés. — Új költők. — *Ritók* Emma: Képek. — *Pierre Louys*: Boldog halál. — *Erdős* Renée: Egy leány élete. — *Tolstoj* Leo: Háború és béke. — Természettudomány. — A forradalom.

— **Ünnep Kossuth sirjánál.** Az egyetemi ifjuság ma délután méltóságos kegyelettel áldozott *Kossuth* Lajos emlékének s ezt az ünnepélyes akust összekötötte egy kis tüntetéssel a chlopy-i hadiparancs ellen. Dícsérettel kell megemlékeznünk az ifjuság komoly magatartásáról, amely azt a hitet érlette meg bennük, hogy az ifjuság fel tudja fogni, meg tudja érteni az idők komoly voltát s ez szerint irányítja viselkedését. Délután fél három tájban kezdett gyülekezni az ifjuság az Egyetem-téren s három órakor már több mint ezer egyetemi és főiskolai ifju volt a téren. A rendőrség részéről báró *Splényi* Ödön rendőrtanácsos jelent meg több tisztviselővel, de rendőrök az egész környéken nem voltak láthatók. A tömeg egyre nagyobbodott s a jórászágához csatlakozott a Nagymező-utcai kereskedelmi iskola fiatalága is. Három óra után érkezett meg az Egyetem-térről *Hofmann* Ottó, az ifjuság vezére és felkérte az ifjuságot, hogy a kegyeletos ünnephez méltóan viselkedjék annál is inkább, mivel ebben az ügyben *Polónyi* Géza képviselő is magához kérte és kijelentette, hogy a függetlenség pártján nagy örömet okozvau, ha az ünnepély rendezésében folyik le. Ezután az ifjuság hatos sorokban megindult a nemzeti lobogó után a Keeske-méti-utcaig a temető felé. A menetben a Kálvin-téren csatlakoztak a Lónyay-utcai református főgimnázium növendékei is. Innen a Múzeum-körön Kerepesi- és Köztemető-utcon vonultak a temetőig s az egész utvonalon *Kossuth*-nótákat, a Himnusz és a Szózatot énekeltek. A hosszú utvonalon a menet kétszerakkorára szaporodott s a sir körül is sokan vártak az ifjuságot, hogy a sirnál már mintegy 4—6000 ember vett részt az ünnepségben. A koszorúk elhelyezése után a közönség elénekelt a *Tavaszi élműt*... című dalt, majd *Hofmann* Ottó intézett lelkes beszédet a közönséghez.

Nem találhatunk — ugymond — értékebb keretelt megnyilatkozásunknak, mint hogy ha kegyeletünk kifejezésével hatalmas szavunkat ennél a sir-könel hallatjuk, melyre az ellenséges indulat s erköstenen hatalmi érdek nehezül, hogy lehetetlenül terve a feltámadást. Magyar ifjak vagyunk — ugymond — s ha kívánja a hon, meg is mutatjuk, hogy ez az esztendő a dicsőki világa lesz és hogy ha kell — a verianaknak éve! Ez a rebellis *nótoras* megelégtelte már, hogy az egész világot megvertett hatalmi rendszer utalatos rabigájában, a testben és lélekben fehéyes nagy egész lábál elé rakja drága kincseit, hogy cserebére érte jogainak és nemes önértetének arculcsapását kapja. Az ilyen merényletet háborodva abba a fekete világba dobjuk vissza (Itt darabokra tépe a hivatalos lapot tomboló élénzés között szórta szőjél.) ahol csak átok, bűn és gonoszság fog. Ha pedig a nemzeti felbúvás ezután is még jelentősen szitok és törvénytelen korbas a felelet, mi úgy válaszunk, hogy felkerekedvén bennünk a dacos magyar indulat, egymásra boruló holttesteken át kaszká villogása roban győzelemért s puska ropogása, ágyú döngése tisztít utat a nemzeti jog s nemzeti igazság diadalgyakereinek. De nem! Nem vért kiáltok én, csak egy lelkeket hevíto gondolat volt ez. Ha acélos a test, ha rendületen a lélek: a hon-szerelmek talaján nyugodt méltósággal állhatunk s bár szívűnk csaknem kiellet szakított háborog, karunk pihen, de ökle, vasbuzogánya eselekvő erőre kap, ha megnyílik ez a szív. Hajnalra hajó éjszakának álmanban pedig látuk már az anygait, ki majd félrelöki e sirkövet, halják a varázshatalmu üzenetet, melyre megiesz a felelet, hogy mindnyájan el fogunk menni (Zugó éljezse).

Most pedig csak szellő szórnyán szálljon nyugat felé szent imánkunk éneke s ha a magyarok Istene úgy rendel, hogy e reteeget szótól a *legalkalmatonyosabb* zsebnoki szellem udvarra érve, viharrá hatalmasodik: legyen az ó akarat szerint.

A nagy éljenzéssel fogadott beszéd után *Mihály* Lajos szavalt a *Ábrányi* Emil *Erős hit* című gyönyörü költeményét, majd *Táncos* Mikály mondta el *Lenni vagy nem lenni* című versét. Még *Vákár* P. Artur beszélt a forradalom jelentőségéről és végül azt mondta:

— De azért mégis éljen a király.

Néma csend volt erre a felelet, majd később — szinte visszhangként — hangzott egy pár ember ajkáról:

— De csak a magyar király!

A hatalmas tömeg ezután a Himnusz éneklése közben a legnagyobb rendben szétszórt. Este az egyetemi körben emlékünnepély volt s utána lakoma a menza akadémiika helyiségében.

Szeged, szeptember 19.

Kossuth Lajos születésének évfordulóját ma itt ünnepiesen megölték. Délelőtt istentisztelet volt, amelyen a városi hatóság is résztvevően élén *Pálffy* polgármesterrel. Este több ezer lövni tömeg lampionokkal a szobor elé vonult, ahol *Pölcner* képviselő hazafias beszédet mondott. A rendet nem zavarták meg.

— **Rákóczi zarándoklat Konstantinápolyba.** Az ország minden részéről érkeznek bejelentések a Rákóczi-zarándoklatban való részvételre. A jelentkezők közt vannak nők is, akiknek kégyelmére a bizottság különös gondot fordít. A rendező-bizottsághoz több oldalról érkeztek kérdésczökösök, hogy a macedóniai és bulgáriai események miatt elindulhat-e október 10-én a zarándoklat. A bizottság közelességének tartotta tehát, hogy ebben az irányban aapos tájékoztatást szerezzen. Kérdésczökösödésre Konstantinápolyból azt a megnyugtató értesítést kapta, hogy Konstantinápoly a rendes nyugodt képet mutatja és mutatta változatlanul eddig is. A beérkezett információk alapján elhatározta a bizottság, hogy a zarándoklatot október 10-én elindítja annál is inkább, mert utjuk nem Bulgárián, hanem Románián visz, Konstanzában szállanak fel a külföldi hajóra, amely a zarándoklat tagjain kívül más utast fel nem vehet. A bizottság felkéri a jelentkezőket, hogy szeptember 25-ig a jelentkezés határidejéig a 30 korona biztosítékot a bizottság irodájában (Kishid-utca 4.) fizessék be, mert jelentkezésük csak így tekinthető véglegesnek. — A zarándoklat utiterve új kiadásban illusztrálva jelent meg és kívánatra minden érdeklődőnek díjmentesen küldik meg. A vármegyei és városok a hozzájuk intézett felhívás alapján most terjesztik elő közgyűléseiknek azt a javaslatukat, hogy a zarándoklatban küldöttségileg képviseltessék magukat és Rákóczi sirjára koszorút helyezzenek. Az alispánok és polgármesterek közül már eddig is számosan értesítettek a rendezőségét, hogy indítványait a közgyűlés lelkes örömmel vette tudomásul és részvételét elhatározta. Hasonló megkeresés ment az ország előkelőbb testületeihez és egyesületeihez.

— **Chlopy 1903 IX 16.** A Chlopyból keltevezett különös hadiparancsnak ugyancsak erős hatása volt széles ez országban. Ma már kissé egységes irányba terelődik a sokféle felkavarodott érzés, indulat és szenvedelem, de az első órákban bizony csak a megdöbbenés volt általános. Hogy éppen a magyar ifjuság maradt volna közömbös és eszigárvé, ezt igazán senki nem várhatta. Es csodálkozunk azon sem lehet, hogy első keserűségében rögtön valami formát is talált, amellyel a lelke háborgásának és szomorúságának kifejezést adjon. Nagy okosság volt tőle, tudniillik az ifjuságot, hogy nem ragadtatta el magát heveskedésekre, hiábavaló zajos tüntetésekre, amelyek csak arra adtak volna alkalmat, hogy az első izgalmaknak áldozattal legyenek s ezzel együtt további erőszakos mozgólódásokra ürügyek támadjanak. Hanem e helyett megszületett a gyászszallag a címben foglalt: *Chlopy, 1903. IX 16.* felirással. Hát persze, hogy az ilyen karszalagra Chlopyanak rajta kell lenni, ebben a gyszásban ez a legfontosabb, legemlékezetesebb momentum. Egyetemi polgárok így járnak-kelenek Budapest után ezzel a gyászszallaggal a karjukon. Csakhogy harmadnapra úgy fordult a helyzet, hogy nincs megdöbbenés, nincs komorság, nincs felfordulás, csak valami mélységesen nyugalmas hit a magyar nemzet erejében, létében, jövőjében és ennek megfelelően nincs gyszauk, amelyet bekövetkező rúmségek és pusztulások öntenének a szívűnkbe. A karszalag ilyenformán hamar elvesztette az alapját ránk nézve. Ellenben viselhetik bátran egyetemi ifjaink, mert akad még mindig okuk a viselésére. A gyász szóhat azoknak a gyász-sugalmazócskáknak, akik a nevezetes hadiparancsnak a megszületésében és további következtetéssel a gyászszallag gondolatának a kipatantásában ludasok.

— **A siketnémákért.** Nemes mozgalmat indított meg Szeged városából *Pálffy* Ferenc polgármester és *Kug* Péter, a siketnémák és vakok intézetének igazgatója. Azt akarják, hogy nálunk is, mint a művelt nyugati országokban mindenütt, oktatásban részesüljenek az összes siketnémák és vakok. A társadalom szegény nyomorultjainak legnagyobb része meg volt fosztva a nevelés jótéteményétől, holott a modern nevelési elvek derék iparosokat képezhetnének belőlük. A nemes emberbarátok most a társadalom jószívűségére appellálnak s kérnek mindenkit, akár milyen csekély összeggel támogassák humánus céljukat. Az adományok Szegedre, a Siketnémák és Vakok Intézetébe küldendők.

— **Vedekezés a pestis ellen.** *Fium*ból jelentik, hogy a tengerészeti hatóságnál a pestis behurcolásának megakadályozására tartott értekezleten elhatározták, hogy a velencei nemzetközi egészségügyi határozatokhoz alkalmazkodnak. A Marsaillesből érkezett hajókon szigorú orvosi vizsgálatot tartanak.

Figyelmeztetés. Gyászuhákat 4 óra alatt készít **SZÓKE és KOVÁCS**
ELSŐ MAGYAR NŐI GYÁSZRUHA KÉSZÍTŐ VÁLLALATA
Most: IV., Váci-utca 25., a régi Városház-tér sarkán.

TELEFON 14-73.

— **Tisztaurak a kávéházban.** Hogy a tiszturakra minő hatással volt a Chlopyból kelteztet hadiparancs, kedvesen illusztrálja a következő jelenet. Színhely: egy fővárosi kávéház. Az asztal körül katonatisztek, mindennemű szárszól. Az egyik hadnagy némétre fordítja egy lap mai vezércikkét és egy százados megjegyzésekkel fűszerezi az egyes mondatokat.

— Chlopyban megfélekedtek egy csekély-ségről. Arról, hogy nem a dinasztia adott alkotmányt ennek a néptörzsenek, hanem a magyar alkotmány adott trónt az uralkodóháznak, — olvassa a hadnagy.

— So eine Frechheit! So wird die Gschichte in Ungarn gefälligst. Wenn die Habsburger nicht gewesen wären, könnten die Herrn Magyarer noch immer in Honolulu Paprika freffen.

— Az alkotmány még mindig megmentette a dinasztia-t is, sajátmagát is —

— Was? Die Constitution? Ja, Schmecken! Die Armece hat gebuldet und gefiegt, noch immer —

— És Königrätzeln! —

— Ünnerschäm! Man sollte verbieten, daß Leute, die vom Heereswesen einen Schmarren verstehen, sich über militärische Dinge auslassen. Der Herr hat ja keine Ahnung, daß wir bei Königgrätz taffisch und strategisch gefiegt haben. Den Müßt hat doch gewiß ein Doktor geschrieben! Was läßt er weiter?

— A hadsereg nem a nemzet? A legfelsőbb hadur? Ha a hadsereg nem azé, aki a pénz és az embert adja hozzá, akkor adjon hozzá pénzt és embert az, aké.

— Und so etwas darf gedrückt werden? Erschließen sollte man diesen Adocaten, der das zusammenfügt. Wo bleibt die Subordination? Alles gehört dem Kaiser, dem allgemeinen Landesvater.

— A katonák zsoldja, a ló, a menázi, a puszka, az ágyú az ország kincstárából fizetődik, nem a legmagasabb privát-ohatouilleből. A polgárok keserves adófillérei —

— Immer diefes bißde Gschwätz! Was würden die Civilisten arbeiten und verdienen können, wenn die Armece nicht wäre? Ach, das wird man nicht dulden können, — paß's auf, es wird losgehen. Da kommt was heraus.

— A magyar hadsereg —

— Ungarische Armece? Ich hab' Treue dem Kaiser geschworen, — nicht war? — und er hat jetzt im Armecebefehl seine Meinung gesagt.

— És ráüött a kardjára.

— Kellner, den Pöschl!!! Ich pfeife auf die ungarische Judenpresse...

A következő pillanatban a százados gyönyörűséggel merült el a német élclap hülyeségeiben.

— **Magyar Szövetség.** Kassáról távirtozók: Abauj-Torna vármegye, Kassa város és a felvidék számos vármegyéinek élkelősége részvételével ma folyt le itt a vármegyei nagygyűlésben a **Magyar Szövetség** alakuló közgyűlése. Jelen voltak a többek közt **Péchy** Zsigmond főispán, **Rakovszky** alispán, **Takács** Menyhért járszói prélat, dr. **Komlóssy** Ferenc kanonnik, **Lesskó** István prélat és **Kozora** apát-plébános, **Révész** Kálmán ev. református leköpéses stb. A végrehajtó-bizottságot, mint házigazda **Rakovszky** alispán üdvözölte. Örömeinek adván kifejezést, hogy ez újabb hazafias mozgalom Kassából indul ki s éppen abból a teremből, amely anyai nevezetes mozgalom keletkezésének kiinduló pontja volt.

Ezután gróf **Essterházy** János lendületes programszerű beszédében fejtekte ki a szövetség célját, amely nem lehet egyéb, mint összefoglalása a magyar társadalom összes erőinek a magyarországi nagy nemzeti érdekeinek védelmezésére. Megkelt teremteni a magyar társadalommal a kölcsönösség érzését, mert csak ennek lehet eredménye, hogy az ország magyarlata vidéke nem fogja közbömbösen nézni azoknak küzdelmét, akik az ország határai felé a magyarság végvárait harcolnak az állambolászató törökökkel ellen. Kassát azért választotta a végrehajtó-bizottság, mert nemcsak ősi fészke volt a multban a legnagyobb mozgalomnak, de ma is polgársága első sorban harcol a magyarság nagy érdekeiért. Az új szövetség nem a hazafias frázisok, hanem a tettek orgánuma akar lenni. Célja a hazafias munka s azt hiszi, hogy az alapszabály-tervezetben le van rakva alapja mindannak, mi e munka sikerét biztosítja. **Jancsó** Benedek részletes előadásban fejtekte ki az alapszabályokban megnyilatkozó végzengedéseket. Kérve a közgyűlést, hogy fogadja el általánosságban a tárgyalás alapjait. **Berecs** Gyula indítványára a gyűlés általánosságban és részleteiben is ellagotta az alapszabályokat. A tisztikar megválasztása előtt **Takács** Menyhért járszói prépost lángoló hévvel előadott beszédében üdvözölte az új szövetséget. Hangsúlyozta, hogy sohasem volt nagyobb szükség a magyarság tömörülésére, mint most s miután meg van győződve, hogy a szövetség tisztelni fogja a tradíciókat, a törvényt, az erkölcsöket maga is a szövetség tagjává ajánlkozik. Előnkül gróf **Essterházy** Jánost ajánlja, kinek hazafias buzgótsága és nagy tehetsége biztosítja a sikert. — A nagy tetszéssel ozadott beszéd után gróf **Essterházy** János társelnökként **Takács** Menyhért járszói prépostot ajánlja. — A közgyűlés az indítványt élénk helyesléssel fogadta és előnké gróf **Essterházy** Jánost, társelnökké **Takács** Menyhért járszói prépostot választotta meg. — A tisztikar ezután egyhangú választással a következőképpen alakított meg: alelnökké **Herczegh** Ferenc és dr. **Moldován** Gergely, a társadalmi osztály elnöke **Blaskovich** Sándor, a gazdasági osztály elnöke dr. **Baross** Lajos, titkár dr. **Jancsó** Benedek, jegyzők **Csányi** Gusztáv és **Szilágyi** Károly, pénztárnok **Molnár** Károly, ellenőr **Lénár** Sándor, háznagy **Törv** Kálmán, ügyész dr. **Toldy** Géza. Megválasztották a választmányt is amelynek nevében gróf **Zichy** Jenő mondott köszönetet, kijelentvén hogy a szövetség anyagilag támogatni fogja. Miután meg élénk tetszés között felolvastatták a nagygyűlésben érzekelt üdvözölő sürgönyök. **Kovács** Zsigmond a kassai Kazinczy-Kör nevében üdvözölte a megalakult szövetséget. Ezután az elnök köszönetet mondott **Abauj-Tornamegye** és **Kassa** város közönségének és a közgyűlést a jelen voltak lelkes éljenzés közben be-rekesztette.

— **Ellopott katonai titkok.** Nagy felülnést kellet **Sztaniszló**ban, mint onnan jelentik, hogy **Fontos** mozgósítási terveknek az eltűnése. A lovassági csapatparancsnokság reggel nyolc órakor jött rá a lopásra. A terveket a hadosztály irodájában egy vaspántos ládában tartották és a lopást akkor követték el, mikor az irodát a tábori hadgyakorlat miatt zárva tartották. A csapatok elindulása előtt az iroda összes aijóit nemcsak bezárták, hanem még le is pecsételték. Tegnap reggel a pecsétet sértetlenül találták. Ugy lát-szik, hogy a helyi viszonyokkal alaposan ismerős ember a padláson keresztül jutott az irodahelyiségbe-miután a menyezeten lyukat vágott. A faladán is lyukat furt és ezen keresztül vette ki az iratokat. A tolvaj egyttal ellopott néhány száz forintot, hogy azt a látszatot keltsse, mintha csak pénzt akart volna lopni.

— **A pozsonyi For** anek. Hogy a leg-főbb hadur szózata megtá az utat Chlopyból az egész összbirodalom فرمانkeijének szívéhez, azt élesen bizonyítja a **M-g** következő **pozsonyi** tudósítása:

Tegnap este több ismerősöm társaságában vacsoráztam egy idevaló vendéglőben. A szomszéd asztalnál **Stuchly** vadászszázados ült, aki erős hangon, hogy az egész vendéglő meghallhassa, a következő nyilatkozatot engedte meg magának:

Már hat éve vagyok ebben a **dísznő országban**, ahol minden embernek megvan a malmurája a butaságból. **Utlatos**, **komiss** **renegátok**, **akik megtagadják származásukat**. Vagy **renegátok**, vagy **zsidók**. Nemsokára rendet csinálnak ezekkel a **dísznő betyárokkal**. Meg kell mutatnunk, hogy nem félünk ezekkel a szemfényvesztőköl. Küzdök a magyarok ellen, mert ez a **legkomiszabb nép**, amely visszaél a szabadság jogával s amelynek nyelve a legvadabb. **Bojokottálni** kell a társaságukat.

Ugy látszik azonban, hogy **Pozsonyban** vannak katonameberek, főképp a felsőbb régiókban, akik, ha nem is jobbakk, hanem legalább okosabbak, óvatossabbak, mint az a **Strychly** nevezetű tiszteske, mert, amint **Pozsonyból** telefonozták, a hadtestparancsnokság, amikor tudomására jutott **Strychly** százados nyilatkozata, egyelőre szobafogságra ítélte a századost, akit **Pozsonyból** át-helyeznek más ezredhez. A hadtestparancsnokság bizalmas napiraparcban utasította a pozsonyi helyőrség összes tisztjeit, hogy nyilvános helyeken, főleg vendéglőkben a politizálástól tartózkodjanak, különösen pedig tartózkodjanak a magyar nemzetet sértő kifejezéstől.

Hanem azért mégis kíváncsiak vagyunk a novemberi előléptetésekre...

— **Egy levél.** Ilyen címen közöltük **Matejka** József panaszos levelét, amelyben a jászóvárosi plébániáról azt írta, hogy kis fia eltemetéséért 1 kor. 80 fillért követeltek, pedig ő maga munkaképtelen, beteg ember. Ez el szemben **Dócs** Károly, VIII. kerületi egyházkaragya ma azt adja tudunkra, hogy **Matejka** nevű gyermek temetését a plébániánál nem jelentették be. **Kanovics** apátplébános ur ugyancsak ezt nyilatkozta ki egy megbízottja által. A levélhez fűzött kommentár ezek alapján természetesen elesik.

— **Az önkéntesek bevonulása.** Azok az egy-éves önkéntesek akiknek a főiskolai tanulmányaik idejére adott szabadságuk lejárt, illetve akik huszon-negyedik évüket betöltötték, október elsőjén bevonulnak ezredeikhez. Velük együtt képzik ki azokat is, akik önkéntességi évük leszojgálása végett jelentkeztek. Ez az önkéntességi létszám természetesen jóval kisebb a szokottnál s így érthető a bevonuló önkéntesek ama fokozottabb igyekvése, hogy minden tekintetben megteleljenek az előírásoknak. Erre egytelenegety mód van, ha a bevonuló önkéntesek egyenruhájukat a legmesszebbre menő gondnal szerzik be. Megkönnyíti e gondot a legkiválóbb egyenruházati intézet, a **Bum** és **Társas** cég, amely az egyéves önkéntesek felszerelése tekintetében a legminuozusabb gondosságot és pontosságot fejt ki. A **Bum** és **Társas** cég elismert hírnevű műtermében (Süt-útca 2.) a leg-szebb, legelegánsabb s legfinomabb egyenruhák készülnék. Az előírások szabályait hűségesen követik ezek az egyenruhák, emellett az elkészítésük során érvényesülő izlés és esztétika valóságos remekké avatja valamennyit.

— **A tanoekiallítás.** Az iparsarnokban lévő tanonc- és segédmunkakiállítás vasárnap este 6 óra-

kor rekesztik be. Délelőtt 10 órakor lesz az ünneplés díkjosztás. A kiállítás vasárnap déltánt a nagy-közönség részére még nyitva lesz.

— **Bomba a kaszárnnyában.** A kaszárnnyák felől csak egyre-másra érkeznek a riasztó hírek. Nyugalanság, zavargás támadt a mászor rendes katonatanyák körül, s a feszültség egyre növekedik annak a végzetes terminusnak a közeledtével, amely bizonytalanán teszi a hároméves legénység sorsát, s további terhek rémét villantja meg előttük. Ezzel az állapattal kell összefüggésben lennie annak a hírek is, amely **Zomborban**, az ottani kaszárnnyából a napokban szivárgott ki. Mintegy két héttel ezelőtt az **ezred szobája bombát** talált a **Ferenc József-laktanya legénységi szobájában**, de csak néhány nap múlva tett róla jelentést a hadkiegészítő irodában. Nyomban értesítették a felfedezésről **Dicht** Adolf alezredest, aki azonnal a legszigorubb vizsgálatot rendelte el. Rejtélyesen teszi az esetet az a körülmény, hogy a bomba akkor került a kaszárnnyába, amikor a legénység a hadgyakorlatokon volt. A bombát **Dicht** Adolf alezredest rögtön átadta vegyvizsgálatra **Frédágyovits** Szilárd nyugalmazott utászszázadosnak és felkérte **Szabó** László városi mérnököt közreműködésre a vizsgálatnál. A szakértők megdöbbenve konstataáltak, hogy a bomba a **legszedelmesebb robbanó szerkezet, ekstrasírt és fűlípített rejtett magában**, mely ha felrobban, a fél laktanyát légberepítette volna. A szakértők konstataáltak, hogy a bomba olyan gyártmány, melyet a monarchiában sehol sem készítenek s csak a **macedón bombavetők használnak ilyen szerkezetű bombát**. Illetékes körök is azt hiszik, hogy a bombának a kaszárnnyában való elhelyezése összefüggésben van a katonák visszatartásával és azért helyezték el a katonák távollétében, mert azt hitték, hogy a laktanya légberepülése után a legénységet nem tudják hová elhelyezni és így hazabocsátják őket.

— **A szőlőfogyasztók figyelmébe.** Több oldalról hangoztatják hogy a peronospora ellen rézgalliodattal megpermetezett szőlőfűrtök az egészségre ártalmasok. Bár bebizonyult, hogy ez a felolgas tul-zott, a földművelésügyi miniszter mégis utasította a szőlészetű kísérleti állomást, hogy állapítsa meg oly egyszerű és gyakorlatilag könnyen alkalmazható eljárás, amelyvel a szőlőfűrtök közvetlenül a fogyasztás alkalmával a reájuk tapadt permetező anyagot könnyen megszüntethetők legyenek s a szőlő ekként élvezhetőbbé és izletesebbé tétessék. Az igen erősen permetezett fűrtökkel megjegett kísérletek eredménye alapján a permetek feloldása és tökéletes eltávolítására a következő szerek és eljárások ajánlhatók:

Egy kávéskanálnyi **citromsavat**, amely minden fűszerkeszedésben kapható, porrá törve feloldunk egy fél liter vízben s ebben az oldatban a fűrtöket egy-két percig rázunk, aztán tiszta vízzel leöblítjük.

Citromsav helyett lehet **citromot** is használni, de ebből, hogy az oldás gyorsan történjen, egy fél liter vízhez egy egész, vagy másfél citrom leve szükséges.

Tört borhósv is használható ugyanoly mennyiségben és eljárással, mint a citromsav.

Ecetsav is alkalmazható, amelyből ha győgyáru kereskedésben kapható, jégecetet használunk, egy fél liter vízhez két kávéskanálnyi, míg ha közepérsű bor-ecetet alkalmazunk, abból egy fél liter vízhez egy deciliter szükséges. Az ecetsavas oldatokban a szőlő-fűrtöket egy-két percig kell rázni, s aztán vízzel jó leöblíteni, mert az ecetsavnak van az oldószernek kö-zöt a legkellemetlenebb íze és szaga.

— **A Schramml-társaság tragédiája.** **Münchenből** távirtozók, hogy a bécsi Schramml-féle társaság három tagját ma reggel szállóbeli szobájukban megfulladva találták. Azt hiszik, hogy mind a hárman öngyilkossá lettek. A Schramml-féle társaságot a müncheni októberi Festwiese szerződöttete és ez alkalomból tartózkodtak a bajor fővárosban. A társaság tagjai, mint szalonkómikusok és népekenek messze földön népszerűek voltak és tömérék utazójuk akadt, sokszor nevük felhasználásával is. **Buda-pestben** is többször szerepeltek.

— **Az áradás.** A Duna tegnap ismét rohamosan árad. A hófok az egész országban leszállt, s ma'd mindenütt bekövetkezett az esőzés, amely nagyban elősegítette az áradást. Ismét a Dráva, Száva és a Mura áradt rohamos gyorsasággal, s a Duna is az egész szakaszon emelkedik. A folyalmérnöki hivatal jelentése szerint a víz Budapestnél tegnap óta 60 centiméterrel emelkedett, s mai magassága 18 foknyi hőmérséklet mellett 278 centiméter. A földművelés-ügyi miniszter az alsó folyamszakaszon a szükséges intézkedéseket megtette.

— **Háloázás.** **Pölcz** Jakab, somogy-szent-benedeki lakost hosszas szenvedése után e hó 16-án helyeték örök nyugalomra. Temetésén a gyászoló családok kívül kiterjedt rokonsága és nagyközönség vett részt.

Horváth László fővárosi igazgató-tanító e hó 16-án Budapesten elhunyt.

Özvegy **Vicsek** Minálny né szül. **Kracsmér** Viktória szeptember 16-án Kaloasán elhunyt.

Idős **Dietrich** Emil, a Dietrich és fia cég fő-nöke e hó 18-án Budapesten meghalt.

Tót-Komlósi jelentik, hogy ott meghalt **Leipnik** Ábrám, a Szent-Egyet közlisleletben élt örökös.

elnöke. Az elhunytat mély részvétellel temették el tegnap.

— **Magyarok a pápánál.** Nemcsak egyházi, hanem világi körökben is nagy érdeklődéssel tekintenek a magyar zarándoklat vatikáni fogadtatására. Október 5-én Budapestről indul a társaság, amely X. Pius trónralépése óta a többi nemzeteket megelőző, mint első zarándoklat jelentkezik a pápánál. A Rómába utazók társasága kisebb számu, distingválts résvetevőkből tömörül össze. Igen örvendetes, hogy a szent Atya a magyarok hódolatának fogadtatásán legelőbb az intelligens magyar közeposztály képviselőit látja magánál. A résztvevők *Karkocz* Alajos pilisarmóthi plébános és *Bertalan* Vince esztergomi képezdei tanár vezetése alatt indulnak Rómába. Az utazás technikai és turisztikai ügyeit az államvasutak budapesti menetjegyjáróda intézi (Vigadó-tér 1.), ahol még e hó 25-ig fogadnak el jelentkezéseket. A résztvevőre nők is jelentkezhetnek. Általában részt vehet mindenki, aki X. Pius pápának, a magyarok e kiváló barátjának, hódolatát óhajtja bemutatni. A részvételi díj összes költsége a gyorsvonat II. osztályában 190 korona, az I. osztályban 225 korona, amely összegben a teljes ellátás, kocsiköltség, kalauzolás, belépő-díjak és egyéb mellékes kiadások is bentfigyeltetnek. Az Államvasutak menetjegyjárója ez alkalommal külön krandulást is rendez Napolyba, amelyre azonban Rómában is lehet jelentkezni.

— **Osztrák pimaszság.** Osztrák kereskedők és gyárosok a magyarok ellen eddig alattomban intézték támadásaikat most azzal tetézik, hogy ipari és gyárvalálataink árjegyzékait körleveleivel ezzel a felirattal léleklél behatják fel az odadobott keztyűt meri a gazdasági érdekeinknek szánt osapást duplián adhatjuk vissza. ha minden tereu mellőzve az osztrák ipart, következetesen és kitartással folytatjuk a oseh és osztrák sörök és egyéb ausztriai termékek ellen indított bojkotot. Ez a legkevesebb, amit hazafias érzésünk mindenkitől megkövetel.

A német császár Bécsben.

Budapest, szeptember 19.

A viszonyok fordulása folytán a német császár bécsi látogatásában azt kutatjuk legelső sorban, hogy van-e ez a látogatás valamiféle vonatkozásban a magyarországi helyzettel. Mert most nekünk a keleti kérdés s a kereskedelmi szövetségek meglehetősen másdrangú dolgok. Egy német államférfi, aki a legszorosabb öszekötetésben van a német diplomáciával, azt mondta a *Pester Lloyd* egyik munkatársának, hogy a német császár a *monárkia belső ügyébe abszolote nem avatkozik bele*, bármily hü szövetséges is, nem avatkozik bele pedig azért, mert teljes bizalma van királyunk bölcsességében. De azért természetes, hogy a német diplomaták, élükön a császárral, rendkívüli érdeklődéssel kísérik főképp a magyarországi aggasztó eseményeket.

A hírlapny előtt az illető német államférfi a maga részéről a következőket mondta: Ha Ausztria-Magyarország „egységes-közös” (sic!) hadserege helyébe egy osztrák és egy magyar hadsereg lépne, ez nagyon alterálná Ausztria-Magyarországnak a szövetségesekhez, valamint a többi államokhoz való viszonyát. Még pedig Ausztria-Magyarországra nézve kedvezőtlen módon. Akkor új alapon új szövetségeket kellene teremteni, miután az egyes államok súlypontja eltolódott. A német császár tehát arra nézve sem ad tanácsot, hogy mint kellene kimenekülni a magyar helyzet okozta ziláltságból, s meg van győződve, hogy ez a helyzet ugy Magyarország mint Ausztria érdekében nemcsak tisztázódni fog. A *szókat emlegetett hadiparancs nem tesz a császárra különösebb hatást* — mondja az illető, — mert nem látja, hogy ennek éle Magyarország ellen irányulna.

Végül kijelentette, hogy a *Goluchowski* és *Bülow* közt folyó tárgyalások nem vonatkoznak a monárchia és Németország közt való kereskedelmi szerződésre.

Különben pedig a osztrák látogatás részleteiből és epizódjából a következőket közöljük:

Bécs, szeptember 19.

Ma reggel nyolc órakor *Ferenc Ferdinánd* főherceg *Vilmos* oszászárért a Burg elé hajtatók, ahonnan mind a ketten a laizni Tiergartenbe mentek cserkészni. Ugy *Vilmos* oszászár, mint a főherceg is vadászruhában volt. A vadászat kilenc órakor kezdődött. A oserkészt hajtóvadászat követi, utána egy órakor reggei. Ezután megtekintik a területet. A megtekintés után *Vilmos* oszászár *Ferenc Ferdinánd*al visszátér a városba. A spanyol udvari lovaglóhelyiségben ma délielt kilenc órakor mutatvány volt, amelyen jelen voltak a német oszászár kísérete és a díszszolgálattele beosztott emberek, akiket gróf *Kinszky* Ferdinánd, első főistállómester fogadott.

A király ma külön kihallgatáson fogadta *Bülow* gróft, kinek *Horowitz* Lipót által festett arcképet ajándékozta. Politikai körökben nagyon feltűnik, hogy a király ma este jelen lesz a német nagykövet ebédjén. A király tudvalevőleg nem szokott házon kívül ebédelni és már *Edvárd* király látogatása alkalmával

feltűnt, hogy *Ferenc József* az angol nagykövetségben ebédel. Akkor azt mondták, hogy különös figyelemben akarta részesíteni az angol királyt, aki ebben a minőségben először tett Bécsben látogatást. Királyunk most a szövetséges uralkodó irányában nem akart kevésbé szeretetreméltó lenni s ezért jelentkezett magától a német nagykövet mai ebédjére, amelyen valószínűleg rövid felköszöntőket is fognak mondani. Az államférfiak tanácskozással természetesen nagy szerepet játszanak a keleti ügyek, így a többi között az is, vajjon enged-e nek-e Törökországnak a macedóniai fölkelés leverésénél az eddignél nagyobb szabadságot. Az is feltűnt, hogy *Vilmos* császár bevonulásánál nem magyar, hanem osztrák tábornoki egyenruhát viselt. Erre mértékadó helyen kijelentik, hogy a német oszászár ezzel nem akart tüntetni Magyarországot ellen. *Vilmos* császárnak, mint lovassági tábornoknak jogában áll osztrák és magyar egyenruhát viselni; régebbi látogatásai alkalmával is Ausztriában osztrák, Magyarországon pedig magyar egyenruhát viselt. Tegnap este az udvari operában a 7. huszárezred ezredesi egyenruhájában jelent meg. Hogy a oszászár nem szándékozott Magyarországot mellőzni, kiűlnik a két miniszterelnökkel szemben tanusított egyforma bánásmódból is. Mind a ketten a porosz koronarendet kapták, ami azért történt, mert *Koerber* nem kaphatta meg a fekete sasrendet, minthogy gróf *Héderváry* is ugyanebben a kitüntetésben kellett volna részesítenie, már pedig lelépő miniszterelnökeknek nem adhatta a legnagyobb porosz kitüntetés.

Bécs, szeptember 19.

A német császár és *Ferenc Ferdinánd* főherceg délután háromnegyed 4 órakor tértek vissza Bécsbe. A főherceg a Hofburgban elbucszott a német oszászártól. *Vilmos* oszászár délután negyed 6 óráig maradt lakosztályában, azután báró *Albory* tábornok nagy kíséretében *Jenő* főherceg palotájába hajtattak, ahol teázott. A spanyol anyakirályné és *Mária Terézia* infánsnő is *Jenő* főhercegnél teáztak. Vendégekként jelen voltak továbbá a spanyol nagykövet és a nagykövetség tagjai. Este 7 órakor a oszászár visszatért a Hofburgba. Midőn a felségek a német nagykövetség palotájába hajtattak az ebédre, a nagyszámu közönség utközben élénkül idvözölte őket. Ebéd alatt a zenekar többek közt a „Dal Aegirhez” című darabot is előadta. Az ebédén jelen volt gróf *Apponyi* magyar udvarnagya is.

Bécs, szeptember 19.

A német császár délután a spanyol anyakirálynénál teázott és este külön kihallgatáson fogadta gróf *Goluchowski*-t. Este 8 órakor ebéd volt a német nagykövettel, amelyen mind a két uralkodó résztvevett. *Wedel* nagykövet és neje az uralkodókat és a többi vendégeket a nagykövetség földszinti termeiben fogadta. Az ebédnél a két uralkodó egymás mellett ült. Ott voltak: gróf *Kauen-Héderváry*, *Metternich* hercegnő, gróf *Goluchowski*, báró *Beck* vezérkari főnök, gróf *Bülow*, *Koerber* és *Szögyény-Marich* nagykövet, *Hartel* s *Pitreich* miniszterek, a bécsi és budapesti német főkonzulok és a nagykövetség tagjai.

Bécs, szeptember 19.

Szögyény-Marich László berlini osztrák-magyar nagykövet ma hosszasan tanácskozott gróf *Bülow* birodalmi kancellárral a német-osztrák-magyar kereskedelmi szerződés megújítása tárgyában. Ugyane kérdésben hosszabb konferencia ma délielt a nagykövet és *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter közt. *Szögyény-Marich* László azután *Thalóczy* Lajos osztályfőnököt és gróf *Dubskyt* fogadta.

Bécs, szeptember 19.

Vilmos oszászár *Gromon* Dezső honvédelmi államtitkárnak az I. osztályu koronarendet, *Sándor* min. tanácsosnak a II. oszt. porosz koronarendet a oszillaggal, *Saterényi* min. tanácsosnak a II. oszt. koronarendet a oszillaggal, *Szabó* belügyminiszteri osztálytanácsosnak a II. oszt. koronarendet, *Liptay* belügyminiszteri osztálytanácsosnak a II. oszt. koronarendet, *Raisz* belügyminiszteri osztálytanácsosnak a II. oszt. koronarendet és *Urs* rendőrtanácsosnak a III. oszt. koronarendet adományozta.

SZÍNHÁZ, ZENE

— **Operaház.** *Antheas* György, az *Operaház* újonnan szerződöttetett hőstenoristája ma este *Lohengrin* címzserében lépett először a budapesti közönség elé, Valóban kiváló művész, akinek stilszerű nemesége teljes mértékben igazolta a kitűnő hírnevet, amelynek az ő művészelete a németiségben már évek hosszú sora óta örvend. Kár, hogy előbb nem ismerhettük meg, amikor organuma bizonyára na-

gyobb lényben és áthatóbb erőben tündökölt. Nagyon örvendénk, hogyha közönségünk, amelyet Burrián emléke még mindig elkényeztet, lemondana szokásos előszereteléről a hang érzéki szépsége iránt és kárpótlást találna *Antheas nobilis* művészetében. Az ismert jeles együttesből (*Vasquez* grófné, *Diósgyé*, *Ney* David stb.) külön dícsérettel kell kiemelnünk *Beck* Vilmost, aki sebesültsége dacára élénkelte *Teiramuud* szerepét. Nagy ünneplésben volt *Réssé* *Márkus* Dezsőnek, az *Operaház* jeles új karnagyának, aki az eddigi törléseket kinyitotta és elragadó lendülettel dirigált.

— **Népszínház.** A cigányverseny mai estéjén *Horváth* Tóni és *Rács* Gyula bandája került sorra. Mind a két banda a javából való és nagyon szépen húzták a szebbnél-szebb *Dankó*-nótákat, lassut felváltva a frissel. *Rács* Gyula bandájának cimbalmosa, *Rács* Elek művészi cimbalmozsolóival ragadta el a közönséget és az óriási tapsviharra még kellett ismételtetnie játékát. *Blaháné* énekszámá hirtelen közbejött betegsége miatt elmaradt. Helyette *Hegyí* Aranka lépett a színpa. A kiváló művésznő *Dankó* Pista néhány édes-bus nótáját énekelte nagy hatással és a zsufolt ház viharos tapsaira megismételte dalait. *Papp* *Ferenc* népszimnőnekes *Emlékezés* *Kossuth* *Lajosra* címmel mélabus dalt énekelte érces hangon, meleg érzéssel *Lányi* Géza cimbalomkísérete mellett. *Kiss* Mihály szépen előadott prólogját is megtapsolták. A *Cigányélet* előadásán ma is jól mulatott a közönség. (A-u.)

— **Magyar Színház.** A *Aróstót* mai előadásán *Tollagi* Adófi játsotta az operett mulatósgos alakját, *Pfefferkorát*, azzal a kedves, szeretetreméltó, soha nem túlzó komikummal, mely ezt a jóízű, kiváló komikust minden alakításában jellemzi. *Tollagi* játékaának a nyomán harsogó kacagások fakadtak s a népszeri művészek is tapsban volt része. A gyönyörű *Lehár*-operettet, mely a jövő hónap elején szakadallan sorozatban századik előadását éri meg, telt ház élvezte végig ma este is. (M-s.)

— **M. Márkus** *Emilia* első fellépését. A jövő héten, hétfőn lép fel először szabadságideje után a Nemzeti Színházban *P. Márkus* *Emilia*, az *Ótello* *Desdemona* szerepében. Ez alkalommal a címszerepet *Szacsay*, Jágótt pedig *Gyenes* fogja játszani. *P. Márkus* *Emilia* a hét folyamán még két előadásban vesz részt, és pedig kedden a *Nők barátja* *Simrose* grófné szerepét játssza, csütörtökön pedig a *Mona* *Vanna* címszerepét, amelyet az elmúlt szezonban ő kreált s egy félév alatt 35-ször játszott.

— **Küry** *Klára* a cigányversenyben. A vasárnap esti népdalversenyen a Népszínház ünnepeit primadonnája *Banda* *Marci*, a közönség nagyon kedvelt és méltán népszerű cigányprimásnak kísérete mellett lép fel a *Dankó*-szobor javára. *Küry* *Klára* a nyári szezon óta még nem lépett fel a Népszínházban s a bájos *Lili* keringő helyett, amelylyel a szezon diadalai színhelyén meg szokta nyitni, most *Dankó* *Pistának* néhány legszebb magyar dalát fogja vasárnap este élnékelni *Banda* *Marci* zenekarának kísérete mellett.

— **Vígsház.** Holnap, vasárnap, két előadás lesz; délután A *Korbácsot* adják, este pedig *Herbétin* *papa* kerül a színpa, amelyet hétfőn és szerdán ismételnék. Kedden A *Korbácsot* adják.

— **Szerződötések.** A *Magyar Színház* október 1-től kezdődőleg tagjai sorába szerződötete *Keleti* *Juliskát*, a *keskeméti*. *B. Szabó* *Józsefet*, az *aradi*, *Fenyéri* *Mórt*, a *szegedi* és *Gömöri* *Jenőt*, a *Városligeti* *Nyári* *Színház* volt tagját. Ez újonnan szerződötett tagok a *Magyar Színház* közönségének a színház első újdonságában, a *Tavasban* mutatkoznak be. Ugyanekkor először dirigál *Virányi* *Jenő*, a színház új karmestere. Az ötven tagra megerősített ének-és tánckar szintén a *Tavasban* mutatkozik be.

— **Az országos cigányverseny befejezése.** Az országos népdal- és cigányverseny már csak három napig fog tartani a Népszínházban s a szűri döntése csütörtökre várható. *Dankó* népszimnőve A *Cigányélet* azonban a jövő hét minden napján színpa kerül s a jövő héten fogja megérni egyfolytában a 20-ik előadást, ami példátlan eset a népszimnővek dolgában. Holnap vasárnap *ugy délután* mint este *Dankó* *Cigányélete* van másoron s közben két-két zenekar versenyez; délután mérésélt helyárak mellett lesz a verseny, melyen *Dankó* *Pista* népdalait *Kapólnay* *Iren* és *Pap* *Ferenc* népszimnőnekes, valamint *Berkes* *Marci* cimbalom-művész fogják előadni és *Oláh* *Józsi* és *Horváth* *Jancsi* zenekarai fognak versenyezni. *Oláh* *Berlinből*, *Horváth* pedig *Párisból* jött a versenyre, mindkét primás máris szép multra tekinthet vissza. — Vasárnap este *Dankó* *Küry* *Klára* fogja az ő páratlan nagy művészetével előadni s *Bónis* *Gyula* és fia, valamint *losonczy* *Rács* *Rudi* vesznek részt a versenyen. Mindkötőnek versenye kiemelkedő mozzanata lesz az országos zeneversenynek. *Rács* *Rudi* *Wilma* királynő, *Sarolta* meiningeni nagyhercegnő, *Ferdinánd* bolgár fejedelem előtt játszott s *Amsterdamból* jött a versenyre. — A *hétfői* versenyest legkiemelkedőbb mozzanata lesz *Fehér* *Pöldi*

szegedi hegedűművész fellépése leányával a *Hansa* Miska nagyváradai és Szalay Lajos ungvári zenekaraival versenyre.

**** Három egyfelvonásos. A Vigaszínház** most három érdekes újdonságra készül, három egyfelvonásosra, amelyek a legközelebbi premiere-estét fogják kitölteni. Egyikük eredeti mű, *Zboray Aladár* *Lia* című meséje, amelyhez *Kun László* zenét is írt. A címszerepét *Vareányi Irén* játssza. A második darab a *Páris színházevilágának* egyik szenzációja, *Le Systeme du dr. Goudron* címén közel háromszázszor adták és még mindig műsoron van. Angol nyelvre is lefordították és a londoni Garrick-színházban szintén hónapok óta játszzák estéről-estére „The Soothing system” címen. Magyar címe: *Az igazságot ur* lesz. A címszerepét *Hegedűs Gyula* adja. Az estét *Csehov* vígjátékai, *A leánykérés* fejezi be, amelyben *Vareányi Irén* és *Góth Sándor* játszanak.

**** Budai Nyári Színház. A Budai Nyári Színházban** holnap, vasárnap két előadás lesz. Délután 3 óra körül félhét órakal *Rip van Winkle*, este félnyolc körül *Sulamith* című héber dalmű kerül színpadra. — Kedden lesz a bemutatott előadása *Mocsárdy Béla* miniszteri tanácsos *Tour de main* című mulatótató egyfelvonásos vígjátékának, mely *Suppé Szept Galathea* című operettjével kerül színpadra. Ezt az előadást csütörtökön megismétlik. Hétfőn *Görög* nagysikerű művének, az *Éjféli menedékhelynek* lesz a negyvenkettedik és pénteken a negyvenharmadik előadása. Szombaton ismét operaelőadás lesz: ez alkalommal *Bizet Carmen* című nagy operája kerül színpadra.

**** Zeneoktatás. Fodor Ernő konzervatóriumában** (Andrássy-ut 40.), amely akadémiai előkészítő tanfolyammal van kapcsolatban, párhuzamos osztályokat létesítettek és a tanári kart kibővítették. A kibővített tanári kar a következők: Zongora: Fodor Ernő, Czifray Margit, Maleczky Bianka, Gáspárné Ormai Malvin és Cecelits Benő. Hegedű: Berkovits Lajos és Készei Sándor. Ének: Maleczky Vilmos és Maleczky Bianka. Zeneszerzés: Lavotia Rezső. A cimbalmot: Kun László.

**** Hauptmann Gerhart új darabja. Hauptmann Gerhart, a Takácsok és Henschel fuvaros** híres szerzője, *Bernd Röda* című új drámát írt, mely a *Berlini Deutsches Theater*-ban fog először színpadra kerülni.

**** Uránia-Színház. A jövő hét minden estéén Strauss Adolt népszerű darabát, Szerbiát adják az Urániaiban.** Több, mint egy hónapja, hogy az igazgató királytragédia vonzza estéről-estére a nagyszámú közönséget az Uránia. A jövő hét szombatján mar a negyvenkettedik előadást tűzték ki és csakhamar meglesz a darab felszázasa jubileuma is. A darabot mostanában többször olvassa maga a szerző. Vasárnap délután másékkelt helyárak mellett *A fehér cár birodalmát* adják.

**** Városligeti Színház. A városligeti színházban** vasárnap két előadás lesz félhét órakal mellett Délután 3 óra körül a *Fulu rossza*, este 7 óra körül a *Két pistoly* vagy *Sabri lakodalma* kerül színpadra.

**** Legújabb zeneművek kaphatók Szilágyi Béla könyv- és zeneműkereskedésében** (Budapesti Károly körút 26.) Teljes operák és operettek szövegével: Goldmark, Berlinghingeni Gütz 18., K. Wagner, Tristan és Isolda 12.—K. Lohengrin 10.80 K. Leoncavallo, Bajazzo 14.40 K. Verdi, Aida 14.40 K. Szöveg nélküli: Wagner, Tannhäuser 10.80 K. A bolgyó hollandi 6.20 K. Siegfried 12.—K. Verdi, Aida 9.60 K. Rigoletto 4.80 K. Traviata 4.80 K. Trovatore 4.80. Offenbach Hoffmann meséi 9.60. Orpheus a pokolban 4.80 K. Szépp Hősné 4.80 K. Operettek: Strauss, Denevér 5.40 K. Kibinai mézesbetegek 6.—K. Az édes lányka 5.40 K. San Toy 5.40 K. A drótosztól 2 füzetben 6.—K. Lincze, Indra 3.—K. Luna asszony 3.—K. magyar szöveggel. Bob herceg 6.—K. A drótosztól 6.—K. Katalin 6.—K. Casanova 6.—K. Hoffmann meséi 6.—K. Kerincgök: Luna-keringő 2.40 K. Édes lányka 2.40 K. Lincze, Verschmähnte Liebe 2.40 K. Hunnia-keringő 2.—K. Eredeti *Cake Walk* a Mici hercegnőtől 1.80 K. Legkedveltebb káplék és dalok: Patat, Dori von Freischmecker 1.80 K. Huber, Stör ich? 2.40 K. Lincze Es war einmal 2.16 K. Aleter. Légyvit, Intermezzo 1.80 K. A rózsabimbó és a nap 2.16 K. A napvirág és a nap 2.16 K. 110 magyar népdal zongorára cigányos modorban 3.—K. Dankó Pista 50 dal zongorára 4.—K. ombalorra 4.—K., hegedűre 3.—K. Dézsi dalok gyűjteménye 5.—K. Kurucnók legújabb gyűjteménye 3.—Kapható ugyanott az összes zenedékben előirt tananyag. Allandó vendők kedvezményben részesülnek. Könyv- és zeneműjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

MŰVÉSZET

□ Az új szépművészeti múzeum. Az országos képtár és a történelmi arókép-csarnok gyűjteményeit már átköltöztették a városligeti szépművészeti múzeumba, ahol a képek számára a megfelelő helyiségek már készen vannak. A képeket azonban egyelőre nem függesztik ki, mert előbb az egyes termekett annak a kornak stílusában díszítik kárpittal és drapériával, amely korban a terembe kerülő festmények készültek. A termek művészi díszítése után nyomban elhelyezik a képeket s így a múzeum a jövő évben megnyílik a közönségnek.

□ Az újpesti múzeumiállítás megnyitása. Az újpesti múzeumiállítás elsőeké, élén Lincze Lajos festőművészettel, tegnap tisztelgett a kultuszminisztérium művészeti osztályának vezetőjénél, K. Lippich Eleknel,

aki megígérte, hogy a vasárnap délután 3 órára tervezett megnyitáson jelen lesz. Mint kiállított Lotz, Márk Lajos, Margittay, Kernstock, Kasócsy, Lincze Lajos stb. szerepelnek.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ Éva Ezen a címen Pásztor Árpád, a kiváló poéta, az ősszel újabb költeményeit kötetbe gyűjtve, kiadja. Ára két korona lesz. Aki elő akar fizetni rá, küldje a pénzt a szerző lakására (Koronaherceg-utca 10., II. emelet 19.)

○ Új Idők. Ezen a héten teszi közzé az Új Idők szerkesztősége az elbeszélés- és regény pályázat zsűrijének döntését, melynek legérdekesebb pontja az, hogy a 2000 koronás regénydíjat *Ritók* Emma nyerte el. E regény közlését az *Új Idők* a jövő számban kezdi el, mely egyuttal az új negyedik száma. E számban látuk Leubach, Alma-Tadema, Margittay Tihamér képeit, az érdekes közlemények közül kiemeljük Hercege Ferenc elbeszélését Rudyard Kipling rajzát, Szász Zoltán társadalmi cikkeit. A hét érdekességeit sok kép mutatja be. Az *Új Idők* kiadóhivatala szívesen küld mutatványszámot (Andrássy-ut 10.), ugyanott elő lehet fizetni a lapra negyedévi 4 koronájával.

○ Gyorsirásírók. Baján Gyula és Vajda Árnin gyorsiró tanárok Gyorsirásírók Híradó című hetilapot indítottak. Ez az első magyar gyorsirásíró hetilap (Gabelberger-Markovits rendszer szerint), melynek programja a szakfolyóiratok egész anyagát öleli fel és elűtlen az eddigi lapok irányától, különösen a magyar gyorsirásírók érdekeit keltatásért, valamint a fővárosi és vidéki gyorsirásírók ápolásáért tűzte ki céljait. Az eddigi számok szép példáját szolgáltatják a hézagpótló lap cédulákon működésének. A lap előfizetési ára egész évre 6 K., félévre 3 K. (Kiadóhivatal: Budapest, V. Hajnal-utca 2.)

SPORT

***. Vívás. Az ősz idő beálltával a vívótermekben egyre élénkebb és élénkebb lesz az élet. Fodor Károly műegyetemi vívómester ismert agitálással és szakértővel vezeti Koronaherceg-utca 3. szám alatti termének ügyeit. Lelelkismeretes és kipróbált mestereinek számát új erőket szaporította, hogy nagyszámú tanítványainak minden igényét kielégítse. Mint minden évben, az idén is nagy selyt lektek a gyermekvívásra és tornászatra, melyhez jelenleg a svéd tornát is csatolták. A Nemzeti Sport által kiírt versenyekre is nagyban folyik a training. Legutóbb a Vasúti és Hajózási Klub sport-bizottsága kérte fel Fodort a vívó-kurzus vezetésére.**

***. Atlétikai verseny. A Budapesti (budai) Tornaegylet országos atlétikai versenye ma délután folyt le a budaiak versenypályáján szép közönség jelenlétében. A versenyek, melyek szabotossággal és gyorsan folytak le, a vidéki egyeteket megjelenése és a nagyszámú versenyzők erős küzdelme folytán igen érdekesek voltak. Az egyes versenyek eredménye a következő volt:**

I. 100 méteres síkfutás junioroknak. Az első futamban Medgyessy István (M. A. C.) első, Kovács Nándor (B. B. T. E.) második. A második előfutamban Halmos Károly (M. K. P. T. S. E.) első, Alt János (Aradi T. E.) második. A harmadik előfutamban Gorka Ágost (B. P. T. S. E.) első, Wagner Rudolf (B. B. T. E.) második. A döntőben első Halmos Károly 12", második Gorka Ágost, harmadik Alt János, negyedik Wagner Rudolf.

II. Harماس ugrás. Első Dános Árpád (M. U. Id.) 12 m. 76 cm., második Kovács Nándor (B. B. T. E.) 12 m. 22 cm., harmadik Géczy József (B. B. T. E.) 11 m. 84 cm.

III. Szűztojás távoiba. Elsők holversenyben Alt János (Aradi T. E.) és Sailer Gyula (B. E. A. C.) 10-33 m., második Holub József (M. T. C.) 10-76 m., harmadik Kósa Tibor (M. A. C.) 10-57 m.

IV. Rud-magasugrás junioroknak. Első Antos Mihály (B. B. T. E.) 260 cm., második Weidenbaen Emil (B. E. A. C.) 250 cm.

V. Távolugrás. Első Kovács Nándor (B. B. T. E.) 6-36 m., második Wagner Rudolf (B. B. T. O.) 5-78 m., harmadik Géczy József (B. B. T. E.) 5-47 m.

VI. Diszkoszvetés junioroknak. Első Halmos Károly (M. K. P. T. S. E.) 34-08 m., második Alt János (Aradi T. E.) 33-23 m., harmadik Csorna Kálmán (B. E. A. C.) 31-58 m., negyedik Sailer Gyula (B. E. A. C.) 30-86 m.

VII. 320 méter síkfutás. Első Viktor György (M. A. C.) 44", második Nagy József (M. U. Id.) 44 1/2", harmadik Bernei József (B. P. T. S. E.), negyedik Wagner Rudolf (B. B. T. E.)

VIII. 109 68 m. gátfutás junioroknak. Első Rupp Jenő (B. B. T. E.) 1 5/8", második Helvey Géza (B. B. T. E.)

IX. 1609 m. távolugrás junioroknak. Első Schöller Károly (B. B. T. E.) 5' 40 1/2", második Janke Rezső (B. S. C.), harmadik Greiner Károly (Aradi A. C.)

***. Bécsi versenyek. A hanyatló meeting mai utolsóelőtti napja újabb nagygyűlésében a favoritok győzelmet hozta meg. Nagy osalóddást osak a Kohlmarkti-díj hozott, hol Hazafi kapott ki Pédától. Hazaifi leveretésének azonban meg van a mentésgé. Sokat vezetett a startnál, s e tértátrányt a mély társiban nem tudta behozni. Diszkvalifikálás is volt az V. futamban. Itt Battenberg érkezett be másodiknak, de mivel Schasemet a nyeresében erőszakosan akadé-**

lyozta, lovasát Spencert a stewardok a budapesti 68si meeting három első napjára a lovaglásról elháltották. A versenyek részletes eredménye a következő:

I. Nyeretlen kétévesek versenye. Díj 2000 korona. Távoiság 1:00 méter. Dreher A. Ewanohja (Cleminson) első, báró Springer Irákája (Tara) második, gróf Arco-Zinneberg My Boxja (Huxtable) harmadik. Azután Bonta, Parasit, Ostromló. Totalizátor 10: 27. Helyreloagadások: I. 50: 64, II. 50: 68.

II. Kétévesek eladóversenye. Díj 2000 korona. Távoiság 1100 méter. Krausz L. Bedacht-ja (Fries) első, gróf Andrásy G. Székelye (Heidt) második, Schossberger L. Fogolya (Tara) harmadik. Azután: Etzel, Deserteur, Katona, Frundsberg, Faineart. Totalizátor: 10: 34. Helyreloagadások: I. 60: 72, II. 50: 97, III. 50: 119.

III. Kétévesek versenye. Díj 3000 korona. Távoiság 1000 méter. Báró Ücstritz Zs. Kingdom (Tara) első, Mr. Siltan Nona (Lewis) második, Szemere M. Pislants (Lovász) harmadik, azután Was mer's denn. Totalizátor: 10: 12. Helyreloagadások: I. 50: 55, II. 50: 69.

IV. Kohlmarkti-díj. Díj 5000 korona. Távoiság 1800 méter. Báró Springer G. Földaja (Lewis) első, Blaskovich E. Hazaifa (Van Dusen) második, Capt. George Belvedereje (Southey) harmadik. Azután: Davensberg, Türeimes, Sorrentó. Totalizátor: 10: 78. Helyreloagadások: I. 50: 100, II. 50: 63.

V. Első handloap. Díj 3000 korona. Távoiság 2800 méter. Szemere Miklós Schasemet (Bonta) első, Krausz L. Paprikája (Slack) második, Battenberg (Spencer) harmadik. Totalizátor: 10: 22.

VI. Nyeretlenek gátversenye. Díj 1800 korona. Távoiság 2400 méter. Báró Ücstritz Zs. Passe partoutja (Seybal) első, Dreher A. Ex lex II-je (Huxtable) második, Mauthner V. Bonaparteje (Rosack) harmadik. Azután: Dalos lány, Amras, Carmin. Totalizátor: 10: 43. Totalizátor: I. 50: 141, II. 50: 91.

VII. Kétévesek handloapja. Díj 2000 korona. Távoiság 1000 méter. Schossberger L. Ambrósia-a (Cleminson) első, Egvedi L. Nyalka-ja (Martukovich) második, Gróf Arco Zinneberg M. Ordensfex-e (Huxtable) harmadik. Azután Lassie, Vinga. Áldozat, Vergissmeinnicht. Totalizátor: 10: 27. Helyreloagadások: I. 50: 70, II. 50: 84, III. 50: 102.

A 40000 koronás Jubileum-díjjal járó holnap a bécsi meeting. A nevezetes utam startolói:

Javorina	59	Lewis
Orion	58	Spencer
Pázmán	60 1/2	Huxtable
Vírus unitis	53	Siak
Vig	64	Adams
Vaga	63	Williamson
Macondald	65 1/2	Tara
Elpenor	58	Cleminson
Opész	53	Bonta
Nunquam dormio	65 1/2	Barker
Lubur	65 1/2	Martin

Beregölgly kivételével három éves és idősebb lovaknak színe-jáva fog futni a versenyben, de eszmottóvó konkurrensek: Vig, Macondald, Nunquam dormio, Pázmán és Elpenor. A győtes alighanem ezek közül kerül elő s budapesti futását véve alapul Viget jelöljük Macondald előtt, első helyen. Jelöltjeink:

- I. *Lufschifferin*—Rosoglio.
- II. *Rendellen*—Rother bon.
- III. *Barbarossa II.*—Bon svén.
- IV. *Vig*—Macondald.
- V. *No good*—Pumma.
- VI. *Tromf*—Gyopár.
- VII. *Áldozat*—Nehezen.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Felmentett gyilkos leány. Kolozsvárról távoiratoztak: Ma volt a főtárgyalás Balázs Matild bukkói leány bűnygyében, aki Hirsch Mór gyógyszerészt az utóan lelőtte, mert ez 7 éven át áltatta házassági ígérettel. A tárgyaláson mély megindulást keltett a megtört leány vallomása, hogy ő férjhez mehetett volna, de Hirsch visszatartotta ígéretével. Menyhárt Gáspár védő beszéde után az esküdtsékek egyhangulag felmentette a vádlottat, mire a bíróság felmentő ítéletet hozva, szabadlábra helyezte.

§§ Elszennvedett büntetés elhalgatása. A budapesti kir. ítélőtáblának minap hozott egyik ítéletében a következő érdekes kijelentést foglaltatja: A büntetés kisbabásánál mellőztetik az a súlyosbító körülmény, hogy a vádlott az 68asi kir. járásbírósnágnál lopásért történt elítélésékor előbbi hasonló cselekményekért elszennvedett büntetését elhalgatta, mert az által ő se jogi, se erkölcsi kötelességet meg nem szegett, s illetve mert senki így a vádlott sem tartozik maga magát terhelni és vádolni.

§§ Szerelmi dráma a konyhában. Herbert Lajos asztalossegéd két év óta szerelmi viszonyt folytatott Csizs Mária cselédleánnyal, aki azonban ráunt kedvesére. Herbertet ez annyira elkésértette, hogy Gersteneusz István lakásának konyhájában revolverrel kétszer ráölt hűtlen szeretőjére. Szándékos emberölés kísérletének büntetével vádolva került Herbert a pestividéki törvényszék esküdttörzsége elé, amely dr. Tóth István királyi ügyész vádjá után egy évi börtönrre ítélte.

§§ Eltűntetett ízet. Krausz Mártonnének posztókereskedése volt a Dob-utabon, amelyet férje elhallozása óta személyesen vezetett. Ez év tavaszán Grán-

Már tízgyökkel szövetkeve, Krauszné derűre-borura rendelte az árakat, amelyeket aztán potom pénzért eladogatták. Mikor a hitelezők erre rájöttek, akkor már a Dob-utcai üzletben alig volt 1600 korona értékű ár. A hitelezők panaszára a törvényszék úv. Krausz Mártonnét és Grün Mórét csalás büntette miatt helyezte vád alá. Mára volt kitűzve ezen ügyben a főügyyalás *Otth* bíró előkötete alatti. A tárgyaláson azonban ítéletre nem került a sor, mert a vádlottak kiegyeztek a panaszosokkal.

Nyíltér.

Tiller Mór és Társa Budapest, Váci-utca 35.

os. és kir. udvari szállítók.
Egyévi önkéntesek részére a legelőkelőbb és legelőgásában készült az egyenruha felszerelését.
Egyévi önkéntesek részére küld díjtalan árjegyzéket.
Egyévi önkéntesek részére koronát és áthelyezési kérvényintésként díjtalanul küld.

Dr. SZEGŐ KÁLMÁN

szanatóriuma és vizgyógyintézet

előntétek és gyermekek számára. **Abbaziában,** fekvésén a tengerparton, saját szabadrúfóval. Csúszkának, a tanuló ifjaknak és gyermeknek legalkalmasabb nyári üdülőhelye. Gyermekek 6 éven felül kíséret nélkül is feltehetnek.

Endrédi Márton fővárosi torna- és vívómester
Museum - körút 10.

Ujannon berendezett torna- és vívóterem október 1-én nyílik meg. Beiratások — vasárnap kivételével — naponta, bármely időben.

Gyomorégés ellen rendszeresen használva **Tempel- vagy Styria-forrás** savanyvizet megszünteti azt.

ROHITSI

Első biztosító-intézet katonai szolgálat esetére

6 cs. és kir. fensége József főherceg védmérsége alatt mint szövetkezet

Budapest, Váci-utca 34.

Flagyermekek ellátása a védőkötelezettség, illetve a nagy korúság idejére. Aggkori, özvegyjuttatás és nyugdíjbiztosítás — Olcsó díjtelek, szabadonvív feltételek.

Jelentékeny nyereségreszesedés, képviselők, utazók és főgyűzők előnyösen alkalmazhatók.

Biztosítási állomány 45 millió korona.
Biztosítási alapek 12 millió korona.

Ovja az egészségét!

Ezerrel több kiváló orvos ajánlja!

Árjegyző kívánatra mindenhol díjmentesen küldetik. Vidékre 25 vagy 50 üveges ládák a tisztelettel oda és az üres üvegeket vissza fizeti a

SZT. LUKÁCSFÜRDŐ KUTVÁLLALAT BUDÁN.

SOMATOSE

(oldódó húsfehérnye)

orvosi szaktekintélyek véleménye szerint „lápékszítmények ideálja” betegeknek és gyengéknek.

Idegeket és izmokat erősíti.

Gyógyászterápiákban és gyógygyanagkereskedésekben.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A világ legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társasága Tiszán a kölcsönösség elvén alapszik. Utánfizetési kötelezettség nélkül. Részvényesei nincsenek.

Összes vagyon 1902. december 31-én

1,981,516,483-42 frank.

Biztosítási állomány 1902. december 31-én

6,958,093,587-09 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budap. st. IV., Kárly-körút 26.

Egyéves önkéntesek leggyorsabban és legjutányosabban juthatnak: a legszebb

a legjobb legelegánsabb

szabályszerű egyenruhához és kitűnő felszereléshez.

A sorozásra és önkéntességre vonatkozó újabban kiadott utbaigazítást díjtalanul küldi:

Weiner és Grünbaum

Budapest, IV., Kristóf-tér 8.

VÉRGYÓGYÍTÁS HEMOPATIA.

Ezen új, eredeti gyógymód rendkívül jó sikerrel lesz alkalmazva **köszvény, asztma, szív-, vesé-, gyomor-, bél- és hólyagbántalmak, súlyos ideg-, vér- és bűrhajokban** Biztos védelem szűrhidés és elmozvarvó ellen. 15 év óta ki lett próbálva és most évente száz meg száz teljes gyógyulással számol be.

E gyógymód megalkotójának és eljuttató képviselőjének, **Dr. Kovács J.** egyet. orvosnak (Hemopata rendelőintézte van

Budapest, V., Váci-körút 18. szám a. Rendelés naponta 9-1lg és 3-6lg.

Díjazott levélre válaszol. — Betegüket intézetben küldi is kezel. Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógymód.

Gyógyintézet testegyenészetű sebészet számára.

Dr. A. WITTEK, Graz, Merangasse 26. Telefon 594.

Gyógykezel **hátgerinc és végtagok görbülését, zsugorodott és ladaipal,** valamint az **izleteti lobok** minden fajátját stb. Saját műtőterm **Hessing-téle corsettek** és készülékek számára. Prospektus ingyen.

Kerepesi-ut 30. szám

alatti „SECESSION”-házban bármely üzlet, bankhelyiségek áruház stb. céljaira

nagy saroküzlet,

hozza nagykiterjedésű földszinti, mezzanin és száraz, világos pincehelyiségek műhelynek vagy raktárnak

1904. augusztus 1-jére

együttösen vagy egyenként **bérbeadó.** Értekezhetni: Grünwald Testvéreknel VI., Szobi-utca 5.

DELBECK & Co.

Reimsi pezsgőbör-gyar főlerakata. Brázy Kálmán-nál, füzser- és csomagolókerék. Budapest, Museum-körút 23.

Napi díjak és magas jutalékok

— később esetleg fixfizetés mellett — alkalmaztatnak megbízható és ügyes urak, akik fővárosi kereskedőket sikeresen felkereshetnek; Ajánlatok „Megbízható” jelige alatt ezen lap kiadóhivatalába küldendők.

(Az e rovat alatt közöltetnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÁVIRATOK

Bécs, szeptember 19. Ó felsége *Schönburg-Hartenstein* Alajos herceget kinevezte a Reichsrath folyó ülészakának tartamára az urakháza alelnökévé az elhunyt gróf Hoyos helyébe.

Frankfurt, szeptember 19. A *Frankfurter Ztg.* nak jelentik New Yorkon át: Midón *Palma* kubai elnök a santiagoi kormánypalota előtt beszédet mondott, egy rendőrszítást fegyvere elűlt, aminek következtében panik keletkezett. Több ember megsérült.

Zermatt, szeptember 19. *Spelterini* léghajós ma délután felszállott, hogy átkeljen az Alpseken. A léghajó elsőör északraletti irányba a *Mischalehd-ocusok* felé haladt, elrepült a *Saasfee* fölött, aztán délkeletnek fordult.

Az angol kormányválság.

Edinburg, szeptember 19. *Balfour* miniszterelnök ma Balmoralba utazik, hogy a királynak jelentést

tegyen. Hír szerint, a kihallgatás összefüggésben áll a kormányban történő változásokkal.

A galíciai tartománygyűlésből.

Lemberg, szeptember 19. A tartománygyűlés hosszabb vita után elfogadott egy, a közigazgatási bizottságtól előterjesztett határozatot, amelyvel a kormányt felszólítják, hogy kellő módon hárítsa el a **harmadévesek kivételével visszatartásának okait.** A tartományi marsall, a kormány képviselője és az előadó azon hangot, amelyen a vita folyamán *Stojalowski* s *Stapinski* képviselők a katonai állapotokról és intézményekről nyilatkoztak, visszatartották. A tartománygyűlés végül felkéri a kormányt, hogy az összes, a **magyar mezőgazdák**nak a hadsereg számára való gabonaszállításokra vonatkozó megengedett kedvezményeket az osztrákoknak és különösen a galiciáknak is adja meg. A szállításokkal különösen a kisipari részesítés kedvezményben, a lakosságnak az sratási szünidőre vonatkozó kéréseit vegye tekintetbe, a hadgyakorlati árákat igazságos módon térítse meg és a Reichsrathnak a nyilvánosság és szóbeliség elvén alapuló katonai büntető-perrrendtartást terjeszzen elő. A következő ü és szeptember 30-án lesz.

Péter király a tisztekhez.

Belgrád, szeptember 19. A belgrádi helyőrség tisztjeinek adott mai második udvari ebédén **Péter király** a következő beszédet mondotta:

E nehéz napokban az egész szerbység szemel a szerb hadseregen függenek. A nép most is azzal a teljes bizalommal van a hadsereg iránt, melyet a hadsereg története megokol. Ezt a bizalmat meg akarták rendíteni, midőn kicsinyes viszonyokat a sajtóban akként adva elő, mintha ezek a félreértések nagy visszavonás tárgyai volnának, ezt arra használták fel, hogy a népbizalmatlanságot keltsenek a hadsereg iránt. Mint legfőbb hadur boldog vagyok, hogy konstátíthatom, hogy ez a visszavonás nem áll fenn, hogy a hadsereg egységes és továbbra is megérdemli a nép bizalmát. Mint király, mint a népérzelmeinek tolmácsa másrésztől kijelentem, hogy a nép önéket szereti és önök iránt úgy mint eddig, teljes bizalommal viseltetik. Egyetértés önök közt, valamint önök és a nép közt lehetővé fogja tenni, hogy Szerbiát minden nehéz helyzetből szerencsésen kivesszük. Ezzel a bizalommal a legszívesebben üdvözlöm önököt, **Éljen a hadsereg.**

Földrendés.

New-York, szeptember 19. *Santiago* de Cubából érkezett távirat szerint ott ma délelőt földrendés volt, melynél erősebbet 1885 óta nem észlelték. A rázkódás hullámalka volt és 15 másodpercig tartott. A lakosság **kiabálva szaladt az utcákra a házakból.** Tégla és jedszerek hullottak le. Több ház beomlott.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, szeptember 19. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Eladott **búza:** 2400 mm. 76-78 kgr. 7.22 1/2 K. Galantháról, kisebb tételben tét felvidéki 78 kgr. 7.40 K. Wartbergből, 7.70 K. bécsi malomból, 77 kgr. 7.— K. Veréblyéről. *Ross:* Ipolyásgról 6.87 1/2 K., *Érszekujárról* és *Köbökuttról* 6.15 K. *Arpa* morvaországi 7.10-8.50 K., maroheldi 6.50-7.35, bécsmenti 6.70-7.50 K. közepdpudnai állomásokról 6.40-7.25 K. *Tengeri* 6.80-6.75 K., *magyar zab* új 5.80-6.80 K., válogatott 6.65 K., régi 6.05-6.80 K.

New-York, szeptember 19. (Termenytőrsde.) (Zárít.) *Gyapot:* New-Yorkban helyben 11.75 (11.75). Szept-re 12.41 (12.42). Decemberre 9.81 (9.83). *New-Orleans* ban helyben 10.7 1/2 (10.7 1/2). — *Petroleum:* Stand white New-Yorkban 8.55 (8.55). Stand white Philadelphában 8.50 (8.50). Refined m Cases 10.50 (10.50). *Credit Balances* at Oil City 1.66 (1.66). — *Zsír:* *Westera steam* 8.75 (8.75). *Rohe* és *Brothers* 9.— (9.—). — *Tengeri irányzata* állandó. — Szept-re 56. 1/2 (57. 1/2). — Okt-re —.— (—.—). — Dec-re 55. 1/2 (56. 1/2). — *Búza* irányzata állandó. *Piros* ósmi helyben 86. 1/2 (86. 1/2). — Szept-re 85. 1/2 (86. 1/2). — Okt-re —.— (—.—). — Dec-re 85. 1/2 (86. 1/2). — *Máj-ré* —.— (—.—). — *Gabona* szállítási díja *Liverpoolba* 1. 1/2 (1. 1/2). — *Kávé:* *fair Rio T. sz.* 5. 1/2 (5. 1/2). — Szept-re 4.25 (4.25). Dec-re 4.65 (4.65). — *Leas:* *Spring Wheat* clear 3.80 (3.80). *Ovitor:* 3. 1/2 (—.—-3. 1/2). *Ós:* 27.—-27.50 (27.20-27.50). *És:* 18.75 —.— (18.75 —.—). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, szeptember 19. (Termenytőrsde.) (Zárít.) *Búza* irányzata állandó. Szept-re 78. 1/2 (79.—). — Októberre —.— (—.—). — *Tengeri* irányzata állandó. — Szept-re 49. 1/2 (51. 1/2). — *Zsír:* Szept-re 9.55 (9.47). Dec-re 7.82 (7.60). — *Szalonna* short clear 8.57 (8.62). — *Sertészs:* Dec-re 18.25 (18.60). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

M E S E

Többet ésszel, mint erővel.

Volt egyszer, hol nem volt, volt egy falu. Abban a faluban élt egy százesztendő öregszeny, kit úgy hívtak hogy Sára néni. Hosszu teli estéken felkeresték a falubeliek, mert szép dolgokat tudott nekik mesélni; mert bizony aki száz évet élt, az sok mindent tudhat.

Ma este is sokan keresték fel az öreg Sára nént és helyezkedtek el kényelmesen a nagy és meleg boglyakemence széles padkáján. Csendes áhitattal várták, hogy mikor kezd bele Sári néni a mesébe. Az emberek között volt Pasirta Pista és Pintyőke Pali is, ez a két legény volt a falu árva. Ezt a két fiút az egész falu nevelte, de legelőbb az öreg Sára néni törődött velük. Most, hogy már megnőttek, abból éltek, hogy hol az egyiknél, hol a másiknál dolgoztak napzámba. Az öreg Sára néni mindenben segítségére voltak, ury is szerették az öreg asszonyt, mintha csak édes anyjuk lett volna. Ma este is, mint rendszeren, ők is ott voltak, mert ők is szerették hallgatni Sára nént, ha mesélt.

— Tehát hallgassatok ide, édes atyámfiai, — kezdí Sára néni — ma este mesélek nektek valamit, amiről még eddig sohasem meséltem nektek.

— Kis lányka voltam, mikor egy szép tavasz reggel nagy trombitaszóra és dobpergésre kiszaladt az egész falu népe az utcára. Sok, sok katonák jöttek, soha még annyi katonát egy rakáson nem láttam. Valamennyi mind lóháton ült, utánuk pedig rengeteg sok megrakott kocsi jött. Mikor aztán beértek a falu közepére, leszálltak a lovaiokról és letelepedtek a földre, a falubeliek pedig kihordták nekik temérdek sok enni és itni valót.

En is, mint afféle kíváncsi gyerek, oda tolokodtam és hallottam amint édesapámnak mesélte egy katoná, hogy háboruból jönnek és hogy ezeken a kocsikon mind tiszta arany és ezüst van, mit az ellenségtől vettek el. Most ezt a sok pénzt mennek valahol a határszéli hegyekben elrejtetni, mert nekik még vissza kell menni a csatába.

Estefelé el is indultak, nekünk pedig szépen megköszönték, hogy olyan szívesen megvendégteltük őket.

Azután sokáig nem hallottunk róluk semmit. Két évvel később megint nagy trombitaszó és dobpergés verte fel falunk nyugalmát. Persze megint egy perc alatt mindnyájan az utcán voltunk. Megint katonák jöttek, volt köztük sok, aki két évvel azelőtt is erre járt. Kocsi is volt velük sok, csak hogy most nem megrakva, hanem üresen. Megint csak megvendégteltük őket.

Az én apám ekkor már bíró volt a faluban,

tehát bátrabban szóba mert állni a katonákkal. Mondta is édesapámnak a kapitány: No bíró bácsi, ha visszajövünk, erre jövünk vissza és akkor megháláljuk a szíves vendéglátást. Mert mi most azért a pénzért megyünk, amit két évvel ezelőtt itt vittünk keresztül és rejtettünk el a határszéli hegyekben. Most már a csatának vége van, meg akarunk osztani azon, amit az ellenségtől vettünk el. Köszönjük szépen, mondta édesapám, amit tettünk, szívesen tettük, szívesen vendégteltük meg a vitéz urakat, pénz nem fogadunk el érte. — Jó, jó, öreg, szólott a kapitány, beszélünk még erről, ha visszajövünk. Olyan boldoggá teszszük ezt a falut, hogy nem lesz az egész világon párja. Mert mi a jóságot jósággal szoktuk meghálálni. Ezután felkerestek és elmentek.

Jaj, kedves atyámfiai! — sóhajtozik Sári néni, — ami ezután történt az borzasztó. Ötönap este nagy sírásra és jajgatásra szaladtunk az utcára. Három ember jött és jajgatott, az ijedségtől nem tudtak beszélni. Mégis nagy nehezen elmondták, hogy oda akartak menni azok közé a hegyek közé, ahol a sok arany és ezüst el van ásva. Mikor már jó közel voltak a rejtek hely bejáratához, egyszerre csak borzasztó látvány tárult elébük. Egy százezü sárkány meresztette rájuk a kétszáz szemét és olyan nagy tüzet szórt hogy mind odaveszték, nagy isten csodája, hogy ők hárman is el nem pusztultak.

Azóta, kedves atyámfiai, ott van az a rengeteg kincs, de hozzá nem férhet senki, mert őrzi a százezü sárkány. Így maradt a faluk továbbra is szegény falu. Azóta bizony már sok idő elmúlt, de a hegyhez közelmenni senki sem mert. Ugyis hiába lett volna minden, mert ugyan ki merne kikezdeni egy százezü sárkánnyal?

Itt bevégezte Sára néni a meséjét, mindenki hazament aludni, csak Pasirta Pista szemére nem jött álom. Egész éjszaka azon törte a fejét, hogy hogy kellene vagy lehetne az aranyhegyről elüzni a sárkányt. Ezentul nem lehetett sem Pistát, sem Palit látni, mindég furtak, faragtak, csináltak mindenféle szerszámokat és egyszer napon eljutott a faluból. Pistának volt egy kis földje, azt titokban eladta és azután nem látták őket többet. Szegény Sára néni hiába törte a fejét, hogy hová lettek ezek a fiúk. Fájt is öreg szívének, hogy olyan háládatlanok, hogy el sem köszöntek tőle, pedig jótórnán ő nevelte őket. Végre mégis csak belenyugodott, hát akárhol vannak is, az isten vezérelje őket.

Ezalatt meg Pista és Pali keményen dolgoztak. Az aranyhegyről nem nagyon messze volt egy másik hegy, ennek a belsejét furta Pali meg Pista. Isten tudja, hogy már hány hónapja dolgoztak belül, mikor egyszer így szólott Pista Palihoz: No Pali komám, ezt elvégeztük, remélem elég nagy az üreg, elfér benne a sárkány, ha ide tudjuk csalni. Most még csak az ajtó kell rá. Ezt is elvégezték egy pár nap alatt.

— Most pediglen, pajtás, amit Isten ad, ha

a sárkányt el tudjuk csalni az aranyhegyről, akkor boldog emberek leszünk, boldoggá tehetjük a mi jölvéteinket is. Mert azokról nem szabad megfeledkezni soha. Szegény, jó Sára néni, tudom, hogy boldoggá teszlek.

— Pista te! — Szólott Pali, — ne áruld még a medve bórét, ki tudja, mit végezünk, hanem gyere Isten nevében, induljunk el, hogy mire este lesz, ott legyünk az aranyhegy közelében.

Ki is indultak, oda is értek estére. Olyan közel mentek a sárkányhoz, hogy az minden szavukat megérthette. Mert az volt a céljuk, hogy a sárkányt lecsalják az aranyhegyről, hogy elhíttessék vele, hogy nem ott, ahol ő van, abban a hegyben van elrejtve a sok pénz, hanem abban a másikban, melyet ők kifurtak.

— Nini, ember, morog a sárkány és ketten vannak. No ezek bizonyára csak úgy tévedtek ide, hiszen fegyver sincsen náluk, nem is én reám vadásznak, ezeket bátran megehetem, nem rontom meg velök a gyomrom, már ugyis régen nem ettem. De hallgass csak mit beszélnek?

— Ugy bizony, kedves Pali komám, kezd Pista jó hangosan beszélni, nem itt, hanem ott van a sok arany elrejtve és újjával a kifurt hegy fölé mutatott. Eközben kivett zsebéből egynehány fényes aranyat. Ezt is onnan hoztam, most már hogy felfedtem az igazi aranyhegyet, gazdaggá teszem az egész világot. Különben, kedves Pali pajtás, majd holnap magad is meggyőződhetsz, hogy annyi ott az arany és az ezüst, mint a pelyva.

Nagy csodálkozással hallgatta ezt a sárkány, kezdte magát nagyon rosszul érezni. Na, még csak az kellene, hogy én nem az igazi aranyhegyet érziném, szépen néznének reám Sárkányországban. No, csak aludjon el ez a két paraszt, kibontom a száz szármány és meggyőződöm róla, hogy igazat beszéltek-e ezek? De ha nem beszéltek igazat, akkor jaj nekik.

Pista és Pali elkezdtek iszonyuan hortyogni, pedig sohasem voltak ébrebben mint ma.

Egyszerre csak nagy subogás keletkezett, repült a sárkány. Meglőkte Pista Palit, ez meg visszalökte annak jeléül, hogy ébren van. Eközben odért a sárkány a másik hegyre, éppen a nyílásnál ereszkedett le. A nyílás körül és beljebb úgyesen el volt szórva egynehány arany, meglátta ezt a sárkányt és így gondolkodott: Ez a paraszt igazat mondott, itt csakugyan arany van. Beljebb ment az üregbe, megint egy arany, még beljebb ment, megint egy arany. Most már annyira kíváncsi lett, hogy egészen belebujt az üregbe. De alig, hogy benn volt, óriási zöréjjel bezáródott feülről az ajtó, amit Pista és Pali nagyon ügyesen készítették. A százezü sárkány meg volt fogva. Mikor ezt észrevette, hogy ki van játszva, olyan dühbe jött, hogy úgy elkezdett bent a kivájt hegyben dühöngeni, hogy az egész országban földrengés lett. Láttá, hogy így nem

REGÉNY

A szép özvegy

— REGÉNY —

Irtá: KEVILL-DAVIES ALBERT

(33)

XXV.

Éjjeli kóborlás.

Sötétség borult a házra. Az a mély csend honolt, amely a felvirradó reggelt meg szokta előzni. Kivülről távoli ebugatás zavarta meg a nyugalmat. De még nem jelent meg az a szürke sáv a keleti látóhatáron, hogy hirdesse egy új nap beköszöntését. Minden néma és mozdulatlan volt.

Hirtelen nesztelenül kinyílt annak a szobának ajtaja, amelyben Alice feküdt. Egy pillanatra erős fényugár világított be a folyosó sötétjébe. Egy nyulánk alak jelent meg, kis lámpával a kezében, hosszú fekete hálókötésben és aztán megint bezárult az ajtó. Egy lépés, a ruhának leggyengébb subogása sem volt hallható, mialatt a titokzatos alak gyorsan és óvatosan keresztül haladt a folyosón, aztán egy lépcsőn át az előcsarnokba és onnan egy kis szobába, amely tele volt ostorokkal, vadászkabátokkal és lótarakkal, aztán eljutott Harden dolgozószobájába. Itt alkalmassint céljához ért. Mert levette a fejére vetett vékony fekete sál, óvatosan szétnézett a szobában. Megvizsgálta az ablakokat, meggyőződött róla, hogy jól be voltak zárva, lehuzta a függönyöket, hogy kivülről ne vegyék észre a belső világosságot és aztán még egyszer gondosan széttekintett a szobában.

A szoba közepén egy nagy machagoni íróasztal állt, minden oldalán sok fiókkal. Egy ablakmélyedésben egy másik íróasztal volt, amely kiérjedt levelezés nyomait mutatta. A másik asztal

mellett egy kerek asztal állt, ezen egy nagy deszka volt üvegekkel és poharakkal.

Megelégedve a szobában látottaktól, az idegen nő benézett egy előszobába, amely a bejárattal szembe volt és miután még egyszer szétnézett, bezárta az előszoba ajtaját. Aztán bereteszelt az ajtót is, amely a vadászszobából az előcsarnokba vezetett és aztán hidegverrel, a félelem minden jele nélkül megint bement a dolgozószobába. Leült a szoba közepén álló írószoba előtt levő nagy karosszékre, letette a lámpát az íróasztalra és a zsebéből kulcsokat szedett elő. Miután egy darabig végigvizsgálta a kulcsokat, megpróbálta kinyitni a jobb felső fiókot. A harmadik kísérlet sikerült. A kulcs könnyen megfordult és az idegen nő halkán kinyitotta a fiókot. Nem volt benne egyéb, mint egy csomó levél nagy összevisszaságban. Miután a rakás levél keltetését és aláírását megvizsgálta, megint bezárta a fiókot és felnyitotta a mellette levőt, ugyanazzal a kulccsal. Itt is hamar rájött, hogy semmi érdekes nincs benne. Mert a fiók tartalmának rövid megvizsgálása után bereteszelt a fiókot és megpróbált kinyitni egy harmadikat.

Az íróasztal minden oldalán öt fiók volt és már négyet átkutatott, anélkül, hogy valami érdekesre akad volna. Az ötödik fiókban, úgy látszik, megtalálta a keresett okmányokat.

Miután a felül fekvő iratok közül többet megnézett, egy kis iratosomóra és régi újságokra akadt, amelyeknek elsárgult papírosa azt mutatta, hogy ma már nagyon elavultak lehetnek azok a hírek, amelyeket egyszer jelentett a világnak. Gondosan leoldotta a megfakult vörös fonalat, amelyvel a levelek be voltak kötve, kiszedegette azokat a borítékokból és sorjába elolvasta. Arcának egyetlen izma meg nem remdült, mialatt átfutott a levelek tartalma.

Mindössze hat levél volt és mindegyiket végig olvasta egyszer sem mosolygva, vagy a csodálkozás jelét mutatva. Aztán összehajtotta a leveleket a borítékok nélkül és a zsebbe dugta. Miután azokat egy biztonságba helyezte, előszedett a fiókból hat régi levelet és beletette azokat

a borítékokba, amelyekből a zsebébe rejtett leveleket kiszedegette. Ezeket a borítékokat aztán megint átkötötte a régi fonállal és visszatette a fiókba régi helyére.

Aztán az újságokra fordította figyelmét és miután néhány pillanatig olvasott, az asztalról levett egy zsebkést és mindegyik újságból kivágott egy-egy darabot. Ezeket az elrabolt levelek mellé zsebébe dugta, megint összehajtotta az újságokat, úgy, hogy a kivágásokat kivülről nem lehetett látni, aztán visszatette a fiókba, melyet erre megint bezárt.

Erre a balfiókok kerültek a sorra, de ott nem talált semmi különösét. Miután az íróasztalról végzett, a nő felkelt és szétnézett a szobában. Egy kis feketebőr kényeztató vonta magára figyelmét, amely egy állványon hevert. Odament és észrevette, hogy Brahma-lakátja van, a kulcsok közül kiválasztotta a megfelelőt és kinyitotta a táskát. Harden magánlevelezésének egy része volt előtte.

De nyilván nagyon régi keleti levelek voltak, mert csak a címzéseket nézte és aztán visszatette a papirokat. A belső rekeszben tekintete egy tárgyra esett, amelynek látására észrevehetően összeresztett. Kezébe vette a tárgyat és gondosan megsejtelte, de olyan óvatosan, hogy szinte felesleges volt, mert az a tárgy olyan volt, mint egy sajtáságos alakú olló, amivel lámpát tisztogatnak. Az kétségtelenül furcsa egy tárgy volt egy ur kényeztatójában, de éppenséggel nem furcsább, mint más tárgyak más urak kényeztatóiban látszanak. A titokzatos szerszámot behatóbb megtekintés után visszatette a táskába, úgy, ahogy találta és becsukta azt.

Úgy látszik, végzett Harden írószobájában. Mert miután egy pillantást vetett maga körül és meggyőződött róla, hogy minden a helyén van, a kulcsokat a karosszékre dobta, kinyitotta az általa bezárt ajtókat, fejét betakarta a csipkekendővel és a lámpával kezében gyorsan és nesztelenül kismopolygott, ugyanazon az uton távozva, amerre jött.

(Folytatása következik.)

tud kiszabadulni, elkezdett tüzet hányni s annyi tüzet hányt, hogy reggelig szénánégett.

Eközben Pali és Pista ugyancsak félték, de mikor aztán meggyőződtek hogy a sárkánynak vége van, felmásztak az aranyhegyre, megkeresték a bejáratot és megtalálták a temérdek sok kincset.

— No kedves Pali! — szólt Pista, menj a legközelebbi faluba, vegyél egy lovat, lovagolj haza és mondj el otthon mindent. Én itt megvárak benneteket. Minden ember hozzon kocsiát, zsákot, talicskát, kosarat, kinek mije van, hadd vigyük haza ezt a sok pénzt.

Volt a faluban nagy öröm, siettek is az emberek az aranyat haza hordani. Sára néni a nagy örömtől megbetegedett és nemskára meg is halt. Szinaranyból csináltak neki koporsót. Meg is érdemelte, mert ha ő nem mesélt volna ezt el, hát akkor a világ végéig is ott ülhett volna a sárkány azon a sok pénzen.

Most pedig a falujokból gyönyörű szép város lett. Pistát és Palit szerették és becsülték az egész országban, mert nemcsak a falujokat tették boldoggá, hanem az egész országnak jutott a sok pénzből. Ha meg nem haltak, talán még most is élnek.

Hjal! Egy kis ész többet ér bármily nagy erőnél.

Vilma néni.

KÜLÖNFÉLÉK

Szeptember.

Őszi rózsá felve bontogató szirmát,
Hervadó fák között bus sóhajás száll át,
Zörög az avarban haldokló falevél —
Pedig még messze van temetője: a tél.

Leszakítok egy szál fehér őszi rózsát
S megcsókolom hosszan sápadó szirmát;
Súgva kérdelem: vágya mért ily későn támadt,
Amikor sugara a napnak már bággyadt?...

S visszaszól rá halkán — im ez a felelet —
„Nézz a te szívedbe! Hát nekod, hát nekod?
Szívedben ily későn szerelem mért támadt?
S mért nem tometted el az elkésett vágat?...“

Cs. Deák Erzséka.

Őszi divat.

Valami fájdalmas, gyászos busongással válnak meg mindentől, ami a nyárhoz tartozik. Virág, napfény és a meleg évszak minden kellemes bucsút mondott immár, helyette sűrű eső hull alá szürkén, szaporán. És bucsút kell vennünk a nyár mindama bájos kísérőitől, amelyek a nők toilettejét alkották. Linnon, muszlin, csipke és ezernyi habkényű jökhálószövetek, isten veletek. Fájdalommal látunk benneteket távozni és hálátlanul mégis ama puha, meleg szövetekhez fordulunk, amelyekkel a téli évad bennünket koccogtat.

S az idei őszi szövetek valóságos kihívják ezt az érzést. Amint megtapintjuk őket, szinte érezzük, milyen kellemes lesz puha öllükbe simulni. Vastagok, kevés kivétellel kockosak, csomósak és szinte hihetetlenül vastagszáruak. A tavaly már ismert és annyira kedvelt Cybeline az idei télen is nagy kedveltségnek fog örvendni, bár külsejében teljesen megváltozott. Míg tavaly egészen sima, fényes, szinte selyemszerű volt, most e mellett pettyes, csikos és kockás minőségben is fogják viselni. Sőt mivel újabbak, mindenesetre ezek a változatok lesznek kedveltebbek. A *cybeline-pointile* vastagszáru szövet, szinte borsónagyságban kiemelkedő, rendszertelenül elszórt pettyekkel. A *cybeline-monchette* szintén durva alapon akkora selymes, hosszas pettyekkel mutat, hogy hanyagul odavetelt prémdaraboknak is beillenek. Ezek végtelen elegáns és mindamellét új szövetek, amelyekből nagyon szép kosztümök fognak készülni. A *cybeline-ecosse* hatalmas kockákra osztott szövet, melynek mintáját széles csíkok adják, amelyek hosszú szállakkal emelkednek ki az egyszerű alapról. Ezek között nagyon sikerült szinkompozíciókat látunk, például barnás alapon sötétzöld kocka, sötét alapon sötétkék, barnás alapon sötétvörös stb. Ehhez nem kell semmi dísz, sem prém, a maga egyszerűségében szinte stilszerűen töltés kosztümöket lehet belőlük készíteni.

A *kinckerbokor* név alatt ismert tavaszi szövet a téli is átöröklődött, természetesen nehezebb kivitelben. Barnás alapon sárga és vörös pettyekkel beszőve, fehérrel is vegyítve, elegáns szöveteket látunk ebben a minőségben; ezek között is sűrűn látunk pettyes és kockás mintájút. Rendkívül elegánsak azok, amelyeknek hatalmas golyó alakjában ömlenek el a pettyok, diszkrétan és anélkül, hogy hivalkodva kiemelkednének a hasonlóján alapról. Összefolyva, egymásba kapaszkodva egészen előmleni látszanak. Újdonság azonfelül a sima, művidszáru, de

mindamellét selymfényű cybeline. *Fean de sonkís* (egérbőr) a neve, bár a szürkén kívül az összes sötét színárnyalatokban készül. Itt is kiemelkednek a hatalmas, szabálytalan pettyek.

A diva szövetek kedvelőiről sem feledkezett meg a sima. Ezeknek a selymes posztókat teremtette meg, amelyeket *amazon-posztó* néven hozott forgalomba. Aki ismeri azt az előnyt, amely a simulékonny posztóval jár és aki bíz az alakjára, az elsősorban e posztónak fogja a célszerűség pálmáját itélni. Természetesen ezt a kijelentést is ama föltevésnek sorába kell sorolnunk, amelyeket — így ideig kezdeten — oly könnyen elsodor a változékonyság szele.

Ami a színeket illeti, mint mindig, most is a sötét árnyalatokat fogja választani minden jóízűlész nő-sötétkék, fekete, sötétzöld és havanna-barna a legkedveltebb és ezekben van a legnagyobb választék.

Nagyon kedvesek azonfelül a széles és keskeny szégyéllyel ellátott posztók. Az alaptól csak kevéssé elütő ez a szégyel, de hatásos dísznek bizonyul és szinte hozzámúl a téli ruha keresetét egyszerűségehez. Vékony vonalakból, hatalmas pettyekből egyaránt készül és többnyire szinte belevész a gubás szövetbe. Végre a legeredetibb minőség a *cybeline flamme*, a lángolt cybeline, amelyen mintha széleselyes tüzlángok suhannának szerte az alaptól élesen elütő színekben. Fekete alapon kékek és fehérek, zöld alapon sárgák kék alapon vörösek e csíkok.

Ezek a legelső hírek, amelyek az ez idén szokatlanul lassan fejlődő divatról hozzánk érkeztek. *Pertik Béa*, a Monasztély és Kuzmik cég főnöke küldte őket a divat metropolisából, Párisból, hol most járja sorra az elsőrendű szalonokat és szerzi be értesüléseit az ideai téli divatot illetőleg. A pozitív eredmények, azaz a divatszövetek nagy küldeményei most vannak uton és ha szemelőt szembe láttuk őket, személyes tapasztalataink révén még visszatérünk rájuk.

A dszek közül erősen jelölük a rojtot, mely hosszú évtizedeken át leszorult a divat küzdőteréről. A mostani divat keretébe, ahol annyira helyén való a lebegés, nagyon beleillik, s így ez lesz a jövő tél kegyence. Mellette nagy szerepe jut a bársonynak. Egész ruhának is viselni fogják, különösen a márványozott bársonyt, amelynek eredeti mintája mellett az a nagy előnye is van, hogy alig vastagabb szövésű egy rendes gyapjuszövetnél.

Mivel mindentől egy szigorú tél jóslata fenyeget, a divat is erősen számol ezzel, mivel nagy szerepet juttat a prémeknek. A szőrmeből szabott boleroakat nagyon viselik majd, azért minden elővigyázó nő, akinek már van ilyen boleroja, helyesen teszi, ha idejekorán hozzátal a szükséges átalakításokhoz. S a prém divatját célzó üzenet jöleg ezeknek szól, mert erre idő szükségeltetik.

Ugyszólván minden prémet viselni fognak. A chinchil a, hermelin, zibelin és kék róka szinte nélkülözhetlen kelléke lesz a téli ruhának. Azonfelül tetszetős utánzatok kerülnek forgalomba, olyan ügyesek, hogy alig különböztethetők meg az igazi prém-től. És ezekből egész kabátokat, köpenyeket készítenek, nagyon hatásos formában.

Nagyo kedves egy pettyes, hermelinhez hasonló bársony, amelyet sűrűn fognak alkalmazni bélesnek, szegélynek, kűzkedvelt díszre lesz a fiatal leányok és gyermekek ruhájának.

A paszományt erősen viselik majd a tél folyamán. Olyan mintában készül, hogy mintája vetekedik a csipkével. A tollkarmantyukat is emlegetik, valamint a henneliából készültet is, amelyeket különben már ismerünk a múlt évről.

Ezek a legelső pozitív, sokak által várva-várt divatbűtek; az újdonságoknak mily végtelen sora következik azután, azt csak lassanként lehet ösmertetni. De annyit elárulhatunk, hogy — minden látszólagos, puritán egyszerűsége mellett — az ideai divat bőkezűen gondoskodott híveiről. Jelszava most is a stilszerű elegancia és pazar fényűzés.

a. b.

— A vonatsíp története. Kis idővel a Leicester-Stannington vasuti vonal megnyitása után 1836-ban történt, hogy a sebesen rohanó vonat egy leicesteri vásárra iparkodó, tojással és vajjal megrakott kocsi, amely éppen a pályatesten akart áthaladni, elütött és roncsosá zozott. A vonatvezető a nyakába akasztott kűrtel jelt adott ugyan, a szerencsétlenséget azonban nem lehetett kikerülni, mert a kocsi a vonat zakatolása miatt nem hallotta. Ez az első vasuti baleset óriási igazoltottságot okozott egész Angliában s a vonat igazgatósága kénytelen volt már másnap gyűlést tartani, amelyre a vasut fölhalóóját, Stephenson György kőrészvnyest is természetesen meghívták. Hosszabb eszmecserét folytattak a körül, miképpen lehetne jövőrre az ilyen balesetet elkerülni, de egyik terv sem elégtette ki a gyűlés tagjait. Végre is az igazgatónak támadt az ötlete, vajjon nem lehetne-e a mozdonyon olyan kűrtöt alkal-

mazni, amelyet a gőz hoz működésbe, Stephenson gyakorlati technikus létre, rögtön megértette az újítás fontosságát s ajánlkozott próbaképpen való kivitelére. Hangszer-gyáros készítette el a kűrtöt, és rövid idő múlva Anglia valamennyi vasut mozdonya bugó hangosással figyelmeztette a vigyázótlanokat a vonat közeledésére. Az első magyar lokomotív is el volt már látva gőz-kűrttel 1846-ban, nem kis bámulatára az embereknek, akik előtt az amugy is megcsodált vasut még őröngösebb találmánynak látszott.

— A Lecithin. Amerikából, a szenzációs találmányok szülőföldjéről, megint egy nagyszerű felfedezés érkezik. Dr. Hatai, a chicagói orvosegyetem tanára, olyan szerit talált fel, amelytől az emberek a szó szoros értelmében óriásokká fejlődnek és az állatok is abnormálisan nagyra nőnek. Ezt a pompás táplálószerit *Lecithin*-nek keresztelte dr. Hatai. Először tengeri nyulakon próbálta ki ennek a szernek az erejét, még pedig meglepő sikerrel, mert a kis állatok halva százalékkal kedvezőbben nőttek. Ugyanígyen hatás mutatkozott akkor is, amikor embereknek kísérletezett. A Lecithin dr. Hatai állítása szerint szerves foszforvegyület, amely ugyanazokat az anyagokat tartalmazza, melyek a tojásban, a veóban és a fehér vérszövetekben megtalálhatók. Kísérleteiből meggyőződött, hogy a Lecithin okozta növe normális és egészséges; minden testrésze egyformán hatással van, tehát többet ér mint sok más izgató szer.

— Az új ruha.

Úrnő: Mari, magának, úgy látom megint új ruhája van.

Szobaleány: A nagyságos asszonynak is új ruhája van.

Úrnő: Az egészen más; azt a férjem vette, Szobaleány: Hiszen az enyimet is ő vette.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

Osztárk-Magyar Bank. A jegybank állása szeptember 15-én a következő volt: Bankjegyforgalom 1.603.321.000 korona (+ 5.594.000 korona). Erőkezeslet 1.461.900.000 korona (+ 2.810.000 korona). Váltótárca 270.070.000 korona (+ 12.027.000 korona). Lombard-üzlet 39.414.000 korona (+ 422.000 korona). Adómentes bankjegytartalék 255.455.000 korona (— 2.682.000 korona).

Jelzálog-Hitelbank, mint értesülünk, e hó 28. vagy 29. napján teszi közzé tétévi mérlegét.

Husiparosok naptára. A husiparosok 1904-es naptára december elején fog megjelenni Komáromi Sándor, a *Mészárosok és Hentesek Lapja* felelős szerkesztőjének szerkesztésében. Az évkönyv röviden egybe foglalva tartalmazza mindazt, ami az állatfalkalom, állat- és állati termékértékesítés dolgában hasznos tudnivaló a mészárosnak, hentesnek, állatkereskedőnek, tenyésztőnek, bizonyánosnak, zsiradék-kereskedőnek és szalámgivárosnak. A kötet az idevágó ipari, kereskedelmi, állategészségügyi ismereteket népszerű nyelven adja az érdekeltek kezébe. A naptár ára vízsonkötésben 1 korona 50 fillér. Megrendelhető: a Husiparosok Naptára kiadóhivatalában, (Lipót-kürt 2. sz.)

Az vetések állása. A m. kir. földmívelésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítók által beérkezett jelentések alapján a mezőgazdaság állapota szeptember 15-iken a következő volt:

A száraz idő alatt a még hátralévő oséplési munkák jól haladtak a nagyrészt be is fejeztettek. A talaj megviselésé azonban a föld keménysége miatt több helyen megkésik. Az utóbbi napokban beállott eszések a kemény talajt ismét porhanyóbbá tévén, reményt nyújtanak arra, hogy az őszi vetések idejekorán bevégeződjenek. A már elvelet repőre és rozra az eső nagyon hasznos.

A tengeri szeméjeldősége a hosszantartó szárazság folytán sok helyen hibás volt. A nagy meleg a korai fajtaknál kényszerűt okozott, úgy, hogy helyenkint le is tűrtek. A kései vetésekre a beállott esős idő kedvező s ez okból a terméskültsatok az utóbbi időben némileg ismét javultak. Középek és részben jó középtermést ígér.

A *durgonya* kisérdése megkezdődött, a korai fajtakat több helyen már ki is szedték. A termés csak közepes. A *kerti vetemények* a tartós szárazságtól sokat szenvedtek, az utóbbi eszések azonban a még kint lévő veteményekre üdítőleg hatnak. A *bab* közepes, néhol jó termést adott. *Egyéb hüvelyesek* szedését elégtelű eredménnyel többnyire már befejezték. A *káposzta* fejlődése a hosszantartó szárazságban megakadt s a hernyók is nagyon elszaporodtak. A legutóbbi eső jó hatással van rá. Termése közepesnek a részben jó közepesnek ígérkezik. A *kömly* szedését kieltelű, helyenkint jó eredménnyel bevégezték. A *kölest* részint learatják, részint most aratják. Termése a szárazság következtében gyengült. A *kender* és *len* ugy minőségileg, mint mennyiségileg kieltelű, részben jó termést adott. Áztatása és töltsása folyik. A *dohánylevelek* többnyire szepek és jó minőségűek. A *törés*, *fűzés* és *száritás* a száraz időben jól haladt. A *ekorrépa* és *takarományrépa* terméskültsatai még mindig kedvezőek. Az utóbbi eső különösen a késői ve-

tésekre még jó hatással van. A cukorrépa kiszedését helyenként megkezdték.

A szőlő termesztésének közepese, mert a száraz időjárás a szemlejtésnek nem kedvezett, bár az éretést elősegítette. A bekvetkezett esőzés a szőlő szemlejtésére is kedvező. A csemeszőlőt szedik és árusítják. A gyümölcs-termés a szárazság alatt hullás és lérgesedés által gyengült. Almából és körtéből közepes szilvából többnyire elég jó termés van.

Uj szaklap. Sándor Gyula Varróság, Kerékpár és Automobil-Üzég címen szaklapot indított. A havonként megjelenő lap magyar és német nyelvi.

Helytárhelyezés. A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy a foyó hó 15. óta csak Moldovány közlekedő postahajók a vizálás javulása folytán ismét Orsováig meennek.

Sertés-konzumvásár. (A székesfővárosi sertés-vásár és közvágóhid intézése.) Szeptember 19-én. Főhajtás: Zeirsertés, ugyint Öreg I. rendű 220-350 kilogramm felül 1 darab, II. rendű 220-350 kilogrammig 1 darab, kanló 1 darab, silány 1 darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 1 darab, középső 220-300 kilogrammig 1 darab, könnyű 220 kilogrammig 1 darab, silldó 1 darab, malac 1 kilogrammig 1 darab. Összesen 1 darab. Husserlert ugyint: nehéz 300 kilogramm felül 1 darab, könnyű 250-300 kilogrammig 1 darab, silldó 1 darab, malac 40 kilogrammig 1 darab. Összesen 1 darab. Főhajtás Összege 51 darab, 44 darab silldó. Előző nap maradvány 210 darab, 17 darab silldó, összesen 261 darab, 17 darab silldó. Eladatott 169 darab sertés, 17 darab silldó. Maradvány 92 darab, 1 darab silldó. A vásár irányzata lanya. Az árak hanyatlóban. Kővetkező árak jeyeztettek: Zeirsertés: Öreg I. r. 300 kgr.-on felül 100-110 fillérig, II. rendű 220-350 kilogrammig 110-120 fillérig, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 100-102 fillérig, fiatal közép 220-300 kilogramm 94-100 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 92-96 fillérig, silldó 94-100 fillérig, malac 40 kilogramm 110-120 fillérig. Husserlert: Nehéz 300 kilogramm felül 110-120 fillérig, könnyű 140-300 kilogramm 110-120 fillérig, silldó 94-100 fillérig, malac 40 kilogramm 110-120 fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként. Élosulyban.

Bécsi vágómarhavásár. Szept. 19. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásár-csarnokban ma megtartott vesztégyári vágómarhavásárra lehajtottak 1 darab magyar, 1 darab galiciai, 1 darab bukovinai, 1 darab németországi, összesen 599 darab szarvasmarha.

Jegyzések: 100 kilogrammonként élosulyban, magyar hízőkőr I. rendű minőségű 60-72 korona, kiv. 1 fillér, II. minőségű 50-60 korona, 1 fillér, III. minőségű 40-50 korona, 1 fillér, K. galiciai hízőkőr I. minőségű 60-70 korona, 1 fillér, II. minőségű 50-60 korona, 1 fillér, III. minőségű 40-50 korona, 1 fillér, német hízőkőr I. minőségű 82-86 K., kivételesen 88.-89. K., II. minőségű 70-80 K., III. minőségű 60-70 K., Legelő ökor 1 fillér, paraszt ökor 1 fillér, levagott ökor 1 fillér, Bika 69.-71.-72. K., tehén 62-66 korona. Kivételesen 1 korona, bivaly 1 korona. Az árak métermézárunkint, élosulyban értendők, fogyasztási adó nélkül.

A budapesti gabonatorzsda.

Budapest, szeptember 19.

Mérsékelt kínálat és megfelelő jó kereslet mellett készbuza kellemesebb irányzatú volt; elkeit 50.000 méterméza szilárdan tartott árakon. Rozsban nincs változás, a többi cikkekbekben megfelelő forgalom mellett az árak szintén változatlank. Hűvelyesekben az irányzat szilárd és különösen bék iránt nagy a kereslet.

Eladatott:

- Buza. Tiszavideki: 1000 mm. 81 k. 7 K. 95 f., 100 mm. 81-5 k. 7 K. 85 f., 200 mm. 81 k. 7 K. 80 f., 600 mm. 81 k. 7 K. 97 1/2 f., 100 mm. 80 1/2 k. 7 K. 87 1/2 f., 100 mm. 80 1/2 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 80 1/2 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 87 1/2 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 95 f., 1300 mm. 80 k. 7 K. 82 f., 500 mm. 80 k. 7 K. 90 f., 150 mm. 80 k. 7 K. 85 f., 1600 mm. 79-5 k. 7 K. 80 f., 500 mm. 79-5 k. 7 K. 85 f., 650 mm. 79-5 k., 200 mm. 80 k., 150 mm. 78 k. wind 7 K. 92 1/2 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 82 1/2 f., 2600 mm. 79 k. 7 K. 87 1/2 f., 500 mm. 79-5 k. 7 K. 80 f., 800 mm. 79 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 75 f., 400 mm. 78-5 k. 7 K. 80 f., 100 mm. 78 k. 7 K. 70 f., 100 mm. 77-8 k. 7 K. 65 f., 150 mm. 77 k. 7 K. 65 f., 150 mm. 77 k. 7 K. 65 f. Szentest: 2008 mm. 80 k. 7 K. 95 f. Fejérmegyei: 500 mm. 79-5 k. 7 K. 85 f., 8100 mm. 76-5 k. 7 K. 16 1/2 f., 1100 mm. 76-5 k. 7 K. 56 1/2 fillér. Kalocsai: 2500 mm. 77 k. 7 K. 65 f. Tolnai: 1540 mm. 76 k. 7 K. 60 f. Pestmegyei: 700 mm. 81-5 k. 7 K. 90 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 92 1/2 f., 100 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 200 mm. 80 k. 7 K. 80 f., 500 mm. 79-5 k. 7 K. 85 f., 500 mm. 79-5 k. 7 K. 77 1/2 f., 500 mm. 79-5 k. 7 K. 77 1/2 f., 100 mm. 79 k. 7 K. 67 1/2 f., 160 mm. 78-5 k. 7 K. 60 f., 400 mm. 77 k. 7 K. 72 1/2 f. Bányási: 6800 mm. 79 k. 7 K. 60 f. Szandái: 1000 mm. 78-5 k. 7 K. 75 f. Javai: 6000 mm. 77 k. 7 K. 80 f. Dunai: 8000 mm. 78 k. 7 K. 72 1/2 f. Bácskai: 1670 mm. 76-8 k. 7 K. 60 f. Mind három hónapra. Ross: 600 mm. 6 K. 35 f., 125 mm. 6 K. 25 f., 100 mm. 6 K. 35 f., 300 mm. 6 K. 32 1/2 f., 100 mm. 6 K. 32 1/2 f., 250 mm. 6 K. 20 f. mind három hónapra, 200 mm. 6 K. 15 f., 100 mm. 6 K. 15 f., 200 mm. 6 K. 12 1/2 f., 100 mm. 6 K. 12 1/2 f., 100 mm. 6 K. 07 1/2 f. Készpénzfizetés mellett.

A készaru hivatalos jegyzése a budapesti árú-és értéktörzsde sokrakai szerint készpénzben és kilogrammonként: = A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonként:

Table with columns for Buza, Fejérmegyei, Fehérvideki, Bányási, Bácskai, and other grain types, listing prices in K. and f. for different grades and quantities.

Table titled 'Egyéb gabonafélék' listing prices for various grain types like Bors, Arpa, Káposzta, Zab, Tengeri, and Repce.

A határidőszárlat folyamán a következő kötések történtek:

- Októberi buza 1903. 7.49-7.50-7.48-7.52
Áprilisi buza 1904. 7.74-7.73-7.76
Októberi rozs 1903. 6.24-6.26
Áprilisi rozs 1904. 6.52-6.54
Októberi zab 1903. 5.45-5.46
Áprilisi zab 1904. 5.73-5.74
Májusi tengeri 1904. 5.42

Déli egy órákor a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

- Októberi buza 1903. 7.52-7.53
Áprilisi buza 1904. 7.76-7.77
Októberi rozs 1903. 6.25-6.26
Áprilisi rozs 1904. 6.53-6.54
Októberi zab 1903. 5.45-5.46
Áprilisi zab 1904. 5.73-5.74
Májusi tengeri 1904. 5.42-5.43

Délután fél 5 órákor zárult:

- Októberi buza 1903. 7.55-7.56
Áprilisi buza 1904. 7.76-7.77
Októberi rozs 1903. 6.26-6.27
Áprilisi rozs 1904. 6.54-6.55
Októberi zab 1903. 5.47-5.48
Áprilisi zab 1904. 5.76-5.77
Májusi tengeri 1904. 5.43-5.44

A budapesti értéktörzsde.

A mai tőzsde lanyhán indult, az üzlet folyamán azonban a belpolitikai helyzet nyugodtabb megítélésére és magasabb külföldi jegyzésekre, valamint helyi és bécsi visszavásárlásokra és fedezésekre az irány megszilárdult és élénk forgalom mellett az értékek áremelésével zárultak.

A valutapiac változatlan.

Előzősde: Osztrák Hitelrészvény 627.-631.75. Magyar Hitelrészvény 684.-692.-. Osztrák-magyar államvasuti részvény 631.50-637.-. Rimanurányi Vasmű részvény 437.-439.-. Jelzálogbank részvény 498.-. Magyar Koronajáradék 95.55-96.10 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Osztrák Hitelrészvény 631.50-634.-, 633.25. Magyar Hitelbank részvény 691.75-693.75, 693.50. Osztrák-magyar Államvasuti részvény 636.25, 638.-637.50.-. Rimanurányi Vasmű részvény 439.-439.50.-. Magyar Leszámitolóbank részvény 437.-. Jelzálogbank részvény 498.-. Közüti Vaspálya részvény 582.50-585.50-582.-. Városi Villamos Vasút részvény 294.-295.-294.-. Magyar Koronajáradék 95.90-96.10-95.90 korona.

1/2 órákor zárult: Osztrák Hitelrészvény 636.-. Magyar hitelbank részvény 697.-. Leszámitolóbank részvény 437.-. Rimanurányi vasmű részvény 439.-. Osztrák-magyar államvasuti részvény 640.-. Közüti vasút részvény 582.50. Városi villamos vasút részvény 294.- korona.

A budapesti terménytörzsde.

A terményüzletben a szezonszerű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-folyamatok állapotította meg:

Jegyzések: Heremag: Incerna magyar 50.-54.- korona, vörös aprózemű 48.-50.- korona, vörös erdélyi 50.- korona, vörös bánásgyi 50.- korona, középszemű 52.-56.- korona, nagyszemű 56.-58.- korona. Disznózsír: budapesti 72.-72.50 korona, vidéki 72.-72.50 korona. Táblaszalonna: légenszáritott vidéki 75.- korona, városi 4 darabos 57.-57.50 korona, 3 darabos 58.50-59.- korona. Füstölt: 100.- korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.50-14.- korona, 120 darabos 13.- korona, 100 darabos 14.50-15.-

korona; 85 darabos 16.25-16.50 korona, azonnaliszállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.-13.50 korona, 100 darabos 13.75-14.- korona, 85 darabos 15.50-16.- korona. Szilva: slavoniai 13.50-14.- korona, szerbiai 16.50-17.- korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktörzsde.

A mai előtőzsdén nyugodtabb és reménykedőbb hangulat lépett előtérbe. A Magyar koronajáradék a forgalom kezdetén emelkedett, de később ugyanannyival ismét alábbszállott.

A kedvezőbb hangulat erőteljesebben domborodott ki, a déli tőzsde kezdetén a Magyar koronajáradék újból emelkedett. A hangulat később is barátságos maradt, de Magyar koronajáradékot átmenetileg alacsonyabb árakon kínáltak.

Zárulat 1 óra 30 perckor a Magyar koronajáradék hanyatlása miatt kedvezlen. 2 órákor szilárd. Magyar koronajáradék a tőzsde tegnapi zárulata óta 1/4%-al emelkedett.

Bécs, szeptember 19. (Magyar értéktörzsde zárulata) aranyjáradék 116.75. líszai és szegedi kölcsön-sorsjegy 150.50 Magyar vasuti kölcsön ezüstben 100.-, Magyar keleti vasuti állami kötvény 100.-, Magyar leszámitoló- és pénzváltóbank 100.-, Rimanurányi vasműrészvény 438.-, Magyar koronajáradék 95.75, 4/10-os Magyar földtérhen. kötvény 96.70. Magyar hitelbank részvény 639.50. Magyar nyerevmeny kölcsön sorsjegy 198.- Kassa-óderbergi vasuti részvény 100.-, Magyar kerek. bank 26.89. Magyar kukoricaj. 100.-

Bécs, szeptember 19. (Osztrák értéktörzsde zárulata) 4 2/10-os papírjáradék 99.25, 4/10-os osztr. aranyjáradék 119.70, 1890-os sorsjegy 150.75. Osztrák hitelsorsjegy 438.-, Angoi-osztrák bank 100.-, Bécsi bankjegyzet 407.50. Osztrák-magyar bank 156.66. Déli vasut 80.-, Dunagőzhajózási részvény 860.-, Dohányrészvény 347.50. Császári és királyi arany 113.55. Német bankváltók 117.45. 4 2/10-os ezüst járadék 99.15-99.70. Osztrák koronajáradék 99.60, 1864-k. sorsjegy 245.-, Osztrák hitelinstitúti részvény 632.50. Unionbank 500.-, Osztrák Landerbank 403.-, Osztrák-magyar államvasut 637.-, Elbavölgyi vasut 414.-, Alpesi bányarészvény 356.50, 20 frank. arany 19.03. Londoni váltóár 239.25. Bécsi Trauway Litt B. 100.-, Bécsi Tramway Litt A. 100.-, Lipóci kőb. 100.-. Az irányzat tartott.

Bécs, szeptember 19. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a tartáltak a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 634.25. Magyar hitelrészvény 693.50. Angoi-Osztrák bank 270.- Bécsi bankjegyzet 468.-, Union bank 507.-, Landerbank 401.-, Osztrák-magyar államvasut részvény 638.25, Déli vasut 80.25. Elbavölgyi vasut 638.25. Ászaknyugat vasut részvény 80.25. Dohányrészvény 414.-, Rimanurányi vasmű 439.-, Alpesi bányarészvény 348.- Májusi járadék 99.40. Magyar korona járadék 95.80. Török sorsjegy 116.-. Német birodalmi márs 117.42-117.45. Napoleon'd'or 19.04.

Külföldi értéktörzsde.

Berlin, szeptember 19. (Lőzsdei tudósítá.) A bécsi tőzsdével egybehangzóan a forgalom nyugodt irányzatul indult. Osztrák hitelrészvények fedezésekre javultak. Széretékek kezdetben szilárdak, különösen Gelsenkircheniek, de később gyöngültek. Bochumik engedők. Bankok és járadékok csendesek, de szilárdak. Törökök javultak. Canada Pacificek New-Yorkra alacsonyabbak. Vasútrétek zárlat felé gyöngültek. Különösen Lauraköhek, mert az évi jelentés nem keltett meglepetést. Magánkamatláb 3 1/2%.

Berlin, szeptember 19. (Zárulat) 4 2/10-os papírjáradék 99.-, 4/10-os osztrák aranyjáradék 101.40. Elbavölgyi vasut 100.-, Magyar koronajáradék 96.30. Osztrák-magyar államvasut 137.-, Kassa-óderbergi vasut 100.-, Bécsi váltóár 80.10. Magyar vasut beruházási kölcsön 100.-, Alpesi bányarészvény 100.-, Disconto-Commandit 184.50. Általános villamosági Kööön 180.30. Gelsenkircheni 191.75. Lauraköb 207.30. 4 2/10-os ezüstjáradék 99.10. 4/10-os magyar arany járadék 98.10. Osztrák hitelrészvény 199.25. Déli vasut 16.40. Károly-Lajos vasut 100.-, Orosz bankjegy 218.35. 4/10-os uj orosz kölcsön 99.-, Török dohányrészvény 100.-, Olasz járadék 103.-, Magyar hitelbank 100.-, Dynamit Trust 100.-, Harpeni 184.30. Az irányzat bágyadt.

Berlin, szeptember 19. (A Budapesti Napló tudósítójának távirati) Bors forgalom. 4/10-os magyar aranyjáradék 96.30. Magyar koronajáradék 99.10. Osztrák hitelrészvény 100.-, Osztrák-magyar államvasut 136.80. Déli vasut 16.40. Ászaknyugat vasut 216.85. Elbavölgyi vasut 100.-, Orosz bankjegy készpénz 218.35. Hitelinstitúti 100.-, Orosz bankjegy 100.-, Lombard Bus 100.-

Ültör, szeptember 19. (Zárulat) Osztrák-magyar államvasut 100.-, Uj török konzol 31.41. Egyiptomi járadék 107.-, Osztrák Landerbank 403.-, Parsi bankrészvény 11.-, 3/10-os francia járadék 96.52. 4/10. spanyol járadék 91.67. 3/10 uj törleszthető járadék 96.-, Crédit foncier de France 672.-. A pesi bányarészvény 100.-, 4/10 1890. román kölcsön 86.-, Görög kölcsön 100.-, Váltó Olaszországra 1/10 1/2 pari. Váltó Amsterdamra 206.60. Váltó Brüsszelen 1/10 1/2. De Beers 508.55. Chartered 66.-, 5/10 belgár kötelezvény 100.-, Magyar aranyjáradék 100.25. Déli vasut 100.-, Váltó Londonra 252.-, Osztrák aranyjáradék 99.-, Török sorsjegy 124.50. Meridional vasut 960.-, 4/10 olasz járadék 162.80. Ottomani bank 576.- 3/10-os francia járadék 100.-, Osztrák földhitelinstitút 1266. Déli vasuti elsőbbségi kötvény 322.-, 4/10-os 1896. román kölcsön 85.65. Dohányrészvény 392.-, Váltó Bécsre 104.25. Váltó német piacokra 100.-, Rio 11.93. East Rand 183.50. Randfontein 100.-, Magyar Jelzálogbank 6.39.-. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, szeptember 19. (Zárulat) 4 2/10-os papírjáradék 99.-, 4/10-os osztrák aranyjáradék 103.30. 4/10-os magyar aranyjáradék 98.30. Osztrák hitelrészvény 199.10. Osztrák-magyar államvasut 136.10. Bézzanurányi vasut 100.-, Buxtehadrasi vasut 100.-, Londoni váltóár 203.65. Bécsi bankjegyzet 117.70. Villamos részvény 124.50 3/10-os magyar aranykölcsön 100.-, 4 2/10-os ezüstjáradék 99.40. Osztrák koronajáradék 99.60. Magyar koronajáradék 96.-, Osztrák-magyar bank 112.50. Déli vasut részvény 16.40. Elbavölgyi vasut 105.50. Bécsi váltóár 8510.-, Parsi váltóár 808.25. Union bankrészvény 100.-, Alpesi bányarészvény 137.-. Az irányzat javult. Hamburg, szeptember 19. (Zárulat) 4 2/10-os ezüstjáradék 99.80, 1890. sorsjegy 151.70. Déli vasut 16.20. 4/10-os Osztrák aranyjáradék 101.20. Osztrák hitelrészvény 199.15. Osztrák-magyar államvasut 136.70. Olasz járadék 102.80. 4/10-os magyar aranyjáradék 98.60. Az irányzat nyugodt.

Színházak, szórakozó helyek.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1903. szeptember hó 20-án.

Délután 3 órák méréskelt helyekkel:

A drótestést.

Nagy operette előjátékkal, 2 felvonásban. Irta Leon Viktor. Fordították Ruttkai György és Mérei Adolf. Zenéjét szerzte Lehár Ferenc.

Személyek:

Gunter	Boross	Pfefferkorn	Tollagi
Mici	Kornai	Zeuska	Szentgyörgyi
Jankó	Rabus	Milos	Ráthonyi

Esti:

Ugyanaz.

Kézleto 7 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1903. szeptember hó 20-án.

Délután 4 órák méréskelt helyekkel:

A fehér éár birodalma.

Esti:

Szerbia.

Irta: dr. Strauss Adolf.

Kézleto 7 1/2 órákor.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1903. szeptember hó 20-án.

Délután 3 órák félhelyekkel:

Rip van Winkle.

Regényes nagy operette 4 felvonásban. Irta Meilhac, Gille és Ferne. Fordították Evva Lajos és Fáy J. Béla. Zenéjét szerzte Planquette Robert.

Esti:

Sulamith.

Héber dalmú 4 felvonásban.

Kézleto 7 1/2 órákor.

VÁROSLIGETI NYARI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, 1903. szeptember hó 20-án.

Délután 1/4 órák fél helyekkel:

A falu rossza.

100 arany pályadíjjal jutalmazott eredeti népszimű dalokkal, 3 felv. Irta Tóth Ede. Zenéjét összeállította Erkel Gyula.

Esti:

Két pisztoly vagy: Sobri lakodalm.

Énekes szimű 4 felvonásban. Irta Saigligeti.

Kézleto 7 órákor.

Legdivatosabb blouzek olcsón

Zoltán Dezső-nél
Budapest, Király-utca 30.
Legnagyobb bluzaruház, ingyen divatlap.

SZABADALMAT

1903. évi, utra- és modell-államát megszerez, Szabadalmakat érkeztet és finanszíroz, Szabadalmakat értékesítő Vállalat, Pástor (börvényesen bejegyzett cég) BUDAPEST, Erzsébet-körút 27. Telefon 24-20. Felvilágosítás útjában.

Bécsi nők köszönetük szépségüket

első sorban a legkíméletesebb, legkíméletesebb, legkíméletesebb Eredeti Pompadour Paszta használatának, amelyet néhai Med. dr. K. A. találta fel. Ez a csapítószer használata folyton élénk, friss arcunkat, csodálatos, kellemes, szelíd, enyhén melegítő és még a kőcsörgőket is, simulatesi kezeség mellett a bőrtől mindenféle szennyeződést, pattanásokat, acropit, a bőrt minden tisztasággal; már 40 éve áll a fővárosban, mindenek előbb használatának, a mindi bizonyított és kíméletesebb rendelkezésre állanak. E csapítószer tisztelettel és értelmiségének legjobb bizonyítéka a 40 éves léte, a mely idő alig ugyancsak ezer hasonló szerkezetűt és újra állhat. Egy 3 hónapra való helyre áll 1 Ft 50 Kr.

POMPADOUR-TEJ
a bőrt annál sejtsebb fehérítővel vonja be, rajta marad az arcotörőn mozdás után is. Eredeti palack 1 Ft 50 Kr. Pompadour szappan 30 Kr., Pompadour-keppor rósa, krém és fehérszínben 1 Ft 25 Kr.

A legjobb készpénzes (Mancure) szapp, puha, fehér kőcs.
Pompadour-crème
Ez egy drb 1 korona. 200
Tessék bizalommal Örv. Dr. Bécsi Nők által készített (Kis Anni és Kertész) céghez, a Váci Ut. Rix-féle készítmények egyetűli gyártóhoz Bécs, Praterstrasse 10. fordulni. — Vélendő csak díjazásos csomagolású termék elfogadandó. Főváros Budapeston: FÜZÖR JÓSEF Király-utca 12. DANKOVSKY ISTVÁN V. Vurm-utca 5. DITSINYI FRIGYES V., Marokkó-utca 2. Dr. EGER LÉO és EGER J. gyógyászati, LURÉF SANDOR illatszerára, NERUDA NÁNDOR, Kossuth Lajos-utca 7., BRAUN MÓR Lajos-utca.

3.95
Egy faon melletti évszámolat, mely követendő 41 évtől kezdve p. 12 drb vissza, 12 boros, 6 illékony-pohár, 1 vizes, 1 borostyán, 1 illékony-pohár, 1 csomagotányér és 1 gyümölcs-lyány. Legújónakbb kivételben 1 Ft 10 Kr. dr. Meg nem felelő árú vásárlások, a pénz visszafutottok. Lédőrt 30 Kr. számitatik fel. Kéndelem a vasuti állomáshoz megjelölés Béhm J., Budapest. 1. szám.

A legjobb bizonyítéka.

Meg nem felelőért a pénz visszaadatik
Fiu-havelok 10.— K.
Iskola-öltöny 10.— K.
Fiu-felöltő 13.— K.
Tengerész-kabát 11.— K.

Mindentiszta gyapju, Rothberger Jakab, cs. és kir. udv. szállítónál, Budapest, IV., váci-utca 6.

Szabadalom értékesítés.

A 18601. lejtromszámú és „Centrifugál készülék éreces vagy tömör fémütvények előállítására” című magyar szabadalom tulajdonosa Strádsberg Ferenc Gusztáv mérnök Stockholmban szabadalmának gyakorlatba-áttele céljából magyar gyárosokkal összekötött keres, illetve gyártási engedélyeket kiadott önk. Szabadalmát esetleg át le adja. Felvilágosításra szolgál a Szabadalmakat Értékesítő-Vállalat Pástor cég BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 17. TELEFON 24-20.

ALAPÍTTATOTT 1850.

SEMLER J.

posztókereskedése, cs. és magy. kir. udv. szállító BUDAPEST,

Bécsi-utca és Deák Ferenc-utca sarkán ajánlja a legszebb újdonságokat az észl és téli idényre. Különlegesség: Eredeti angol Homopus és Himalaya-szövetek, a legújabb változatokban férfi- és női kosztiműeknek, valamint a legegységesebb felöltő-szövetek és valódi angol ural- és női-pladdek. Minták kívánatra ingyen, bérmentve lesznek küldve.

25%-kal olcsóbb, mint bárhol!

Butor

Elegáns és szigorúan szolidan kidolgozott szalon-, hálo-, étkész-, ural- és léányosbá-berendezések a legutolsó divatu fagóban állandón a megfelelő nagy választékban készen raktáron vannak. Szétküldés az ország minden részébe jótállás mellett.

SZABÓ FERENC ÉS TÁRSA

mindennemű divatos lakáberendezések raktára, Budapest, Kerepesi-ut 12. szám. (Bécsi-utca sarkán.) (Kérjük a címre pontosan figyelni.)

A Jénképlégs Tündétszafabrikas Aktiobolag cég Jénképlégsben 9780. számú „Gép gyufaskatulyák megtöltésére”

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának értékesítés céljából magyar gyárosokkal összekötött keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyt ad. Felvilágosítás nyarhető: Kalmár J. mérnök, hitese szabadalmi ügyvivő írodájában Budapeston, VII. Kerepesi-ut 44.

A „The Wire Glass Company” cég Philadelphia-ban 18142. számú „Ujtások drótbetétes íveg előállítására szolgáló eljárás és gépek”

című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának értékesítés céljából magyar gyárosokkal összekötött keres, esetleg szabadalmát eladja vagy gyártási engedélyt ad. — Felvilágosítás nyarhető: KALMÁR J. mérnök, hitese szabadalmi ügyvivő írodájában, Budapeston, VII. Kerepesi-ut 44.

Asztali számocák.

Legujabb és legjobb fajok, legelőnyösebb ártóttés szeptemberben 1
25 drb 1.80 korona, 100 drb 5 korona, 1000 drb 36 korona.
Hollandi virághagymák. — Magvak őszli veteményezésre.
5 koronán felüli rendelmények bérmentve.

Csokrok és koszorukat

friss, élővirágokból, saját nagy tenyészeteiből legdivatosabb kivitelben, helyes időben ép megérkezés biztosítása mellett, szállít 1903. évi őszli árjegyzék ingyenesen.
Mihle Vilmos
cs. és kir. udvari szállító, Temesváron.

BUTOROK

divának, matracok, függönyök, ágárák, leg-
jutányosabb árban
részletfizetésre is
Náthán Ignácnál,
Budapest, VII., Erzsébet-
körút 23.

„MEIDINGER” kályhagyár

EHRlich J. és H.
Budapest, IX., Lónyai-utca 15. szám.
„Meidinger” tütté-, szabályozó- és szellőző-
kályhák. —
„Meidinger” kizárólagos fűtőre alkalmas
kályhák. —
„Meidinger” kályhák. —
„Vulkan” fű- és szellőztető berendezési
kályhák. —
„Ideál” szabályozó tütté- és fűző-kályhák.
„Központi fűtések” és szellőzők minden
kivitelben.

A gyermekvilág legnagyobb gyönyörűsége a

KIS LAP

= SZERKESZTŐ: = a 7-12 éves fiúk és
FORGÓ BÁCSL. = lányok megbízható
(Dr. Águd Adolt.) = nevelője, oktatója és
= mulattatója. =
FŐMUNKATÁRS: BENEDEK ELEK.

A „Kis Lap” csodaszép meséket, gyönyörű elbeszéléseket, pompás verseket, továbbá történelmi és más tárgyú ismertetéseket közöl. Nemcsak művel, ápolja a fogékony gyermek lelkét, hanem a munkaszerepre is serkenti. — Gyönyörű képeivel fölébrazti bennük a művészet iránti szeretetet. — Talányok, rejtvények, tréfás kérdések egész halmozással ástúli a gyermek elméjét. A „Kis Lap” közleményeit Forgó bácsi, Benedek Elek, Roboz Andor és Oaál Mózesen kívül az írói világ legjobbjai szolgáltatják.

Előfizetések a „KIS LAP” kiadóhivatalához: ATHENAEUM (Kerepesi-út 54. sz.) czimzendenél.

Forgalmi kimutatása

a bosznia-hercegovinai vasutaknak 1903. augusztus hórl.

Forgalmi hosszúság 770 kilométer.

Időszak	Szállított		Bevétel	Özehasonlítás az előző 1902. évvel	
	személyek száma	árak tonnákban		bevétel	különbözet
1903. január 1-től július 30-ig	651.398	586.077	4,976.492	4,093.598	882.894
1903. augusztus 1-től augusztus 31-ig	192.759	94.189	745.172	633.236	111.936
Összesen	844.155	680.266	5,721.664	4,726.834	994.830

Sarajevo, 1903. szeptember 12-én.

Az igazgató.

75983.
1/a. szám.

Feladási hirdetmény.

A vinkovcei kir. főerdőhivatal kerületéhez tartozó s az alább felsorolt vágásokban található tölgy-, kőris-, szil-, gyertyán s egyéb törzsek eladása iránt a vinkovcei kir. főerdőhivatalnál nyilvános árverés fog tartatni.

1903. évi szeptember hó 28-án délelőtt 10 órakor

1. Jaszenováci erdőgazdálkodás Hinagreda nevű védkerületében 30'00 k. h. vágásterületen 1342 drb tölgy, 125 drb kőris és 421 drb szil 84.057 korona becserkében.
 2. Jaszenováci erdőgazdálkodás Čadjavski bok nevű 2. sz. védkerületében 104'10 k. h. vágásterületén 1544 drb tölgy, 2292 drb kőris, 2652 drb szil, 531 gyertyán s egyéb 124.458 korona becserkében.
 3. Jaszenováci erdőgazdálkodás Čadjavski bok nevű 3. számú védkerületében 68'20 k. h. vágásterületen 1024 drb tölgy, 283 szil, 380 drb gyertyán s egyéb 120.791 korona becserkében.
 4. Jaszenováci erdőgazdálkodás Dovjani nevű védkerületében 97'70 k. h. vágásterületen 1296 drb tölgy, 245 drb szil, 118 drb gyertyán s egyéb 174.008 korona becserkében.
 5. Jaszenováci erdőgazdálkodás Trstika nevű védkerületében 65'21 k. hold vágásterületen 1077 drb tölgy, 147 szil, 417 drb gyertyán s egyéb 91.023 korona becserkében.
 6. Lipovljane Čardačinska greda nevű védkerületében 43'06 k. h. vágásterületen 745 drb tölgy, 44 drb kőris, 33 drb szil, 57.402 kor. becserkében.
 7. Lipovljane erdőgazdálkodás Zabarski bok nevű védkerületében 44'10 k. h. vágásterületen 949 drb tölgy, 36 drb kőris, 293 drb szil 77.784 kor. becserkében.
 8. Lipovljane erdőgazdálkodás Savičigiol nevű védkerületében 75'05 k. h. vágásterületen 1120 drb tölgy, 2307 drb kőris, 237 drb szil, 44 drb gyertyán s egyéb 103.864 korona becserkében.
 9. Raiči erdőgazdálkodás Javička greda nevű védkerületében 48'45 k. h. vágásterületen 652 drb tölgy, 8 drb kőris, 139 drb szil, 4 drb gyertyán s egyéb 62.818 korona becserkében.
 10. Zupanjei erdőgazdálkodás Slavir nevű 29. számú védkerületében 40'05 k. h. vágásterületen 1159 drb tölgy, 7 drb kőris, 1 drb szil, 59 drb gyertyán s egyéb 85.401 korona becserkében.
 11. Zupanjei erdőgazdálkodás Slavir nevű 29. számú védkerületében 76'54 k. h. vágásterületen 2283 drb tölgy, 5 drb kőris, 5 drb szil, 51 drb gyertyán s egyéb 166.402 korona becserkében.
 12. Nemezei erdőgazdálkodás Deš nevű „A” védkerületében 50'00 k. h. vágásterületen 1924 drb tölgy, 22 drb kőris, 23 drb szil, 45 drb gyertyán s egyéb 177.902 korona becserkében.
 13. Nemezei erdőgazdálkodás Deš nevű „B” védkerületében 49'98 k. h. vágásterületen 1215 drb tölgy, 8 drb szil, 31 drb gyertyán s egyéb 124.187 korona becserkében.
 14. Nemezei erdőgazdálkodás Deš nevű „C” védkerületében 120'27 k. h. vágásterületen 2357 drb tölgy, 54 drb kőris, 20 drb szil, 377 drb gyertyán s egyéb 203.054 korona becserkében.
 15. Nemezei erdőgazdálkodás Gradina nevű védkerületében 44'04 k. h. vágásterületen 1182 drb tölgy, 65 drb kőris, 17 drb szil, 87 drb gyertyán s egyéb 98.944 korona becserkében.
 16. Morovici erdőgazdálkodás Sumovac nevű védkerületében 101'10 k. hold vágásterületen 2425 drb tölgy, 46 drb kőris, 391 drb szil 211.978 kor. becserkében.
 17. Jaminai erdőgazdálkodás Puk nevű védkerületében 51'85 k. h. vágásterületen 911 drb tölgy 85.510 korona becserkében.
 18. Jaminai erdőgazdálkodás Vratčna nevű védkerületében 93'88 k. h. vágásterületen 1425 drb tölgy 107.281 korona becserkében.
 19. Raiči erdőgazdálkodás Javička greda nevű védkerületében 30'22 k. h. vágásterületen 16 drb tölgy, 2031 drb kőris, 246 drb gyertyán s egyéb 9082 korona becserkében.
 20. Ujgradiškai erdőgazdálkodás Medju strugove nevű 22. számú védkerületében 69'10 k. h. vágásterületen 309 drb tölgy, 2828 drb kőris, 27 drb gyertyán s egyéb 40.764 korona becserkében.
 21. Ujgradiškai erdőgazdálkodás Ljeskovača nevű védkerületében 87'12 k. h. vágásterületen 857 drb tölgy, 1859 drb kőris, 26 drb gyertyán s egyéb 77.311 korona becserkében.
- Összesen: 1390'01 k. h. vágásterületen 25.812 drb tölgy, 11.729 darab kőris, 4.915 drb szil, 2.443 drb gyertyán s egyéb 2.284.021 korona becserkében.

A zárt írásbeli ajánlatok legkésőbb

1903. évi szeptember hó 28-án délelőtt 10 óráig

a vinkovcei kir. főerdőhivatal házipénztáránál nyújtandók be, a melyekhez a megajánlott árnak megfelelő 5%-nyi bántápnéz is csatolandó.

A tölgytüzifa az eladás tárgyát nem képezi.

A részletes eladási feltételek, illetve a kötetendő szerződés mintája ugy a vinkovcei kir. főerdőhivatalnál, valamint a jaszenováci, lipovljane, raiči, ujgradiškai, zupanjei, nemezei és jaminai kir. erdőgazdálkodásoknál megtekinthető.

Budapest, 1903. évi szeptember hóban.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

Császári és királyi

udvari szállító.

FERNOLENDT

ipőfényezés, világos és fekete cipőknek, mindentelő bőrnek, a világ legjobb fényezés, gyorsan mélyfokozó fújtató és a bőr tartósságát fentartja. Alapított 1882-ben. Gyári raktár: Bécs, Schulerstrasse 21, Kapható mindenütt

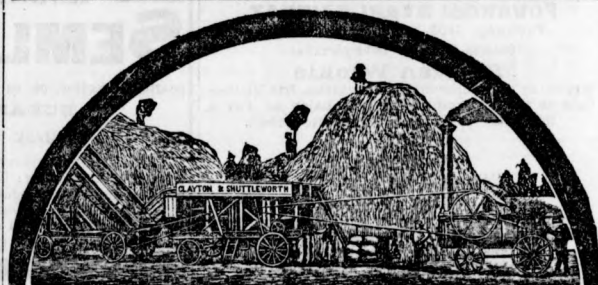
Olecsó butor.

25⁰ engedménnyel adom el összes raktáron levő szilárd gyártmányú asztalos és kárpitós butor-készletemet.

Nagy választék háló-, ebédlo-, szalon-, uriszoba, valamint minden a lakbenedezéshez szükséges tárgyakban, a legegyszerűbbtől a legdisebbes kivittelig.

Dósa Kálmán

asztalos és kárpitós
Budapest, Kerepesi-ut 28. sz., félemelet.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

BUDAPEST, Váci-körút 63. szám

által a legjutányosabb árak mellett ajánljuk:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2¹/₂ egész 12 lóerőig, szalmakaszalók, járgány-céplőgépek, löher-céplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, „COLUMBIA-DRILL” legjobb sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrlő-malmok, egytemes aszálékák, 2- és 3-vasú szék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Eredeti MABILLE-rendszerű

borsajtólók

kettős áttétellel

ugyszintén

szőlőzúzók

szavatolt legjobb minőségben jutányos áron

Szücs Zsigmondnál

Budapest, VI., Nagymező-u. 68.

HOLLANDI

életbiztosító részvénytársaság (Algemeene Maatschappij van Levensverzekering in Lijfrente)

BUDAPEST,
VIII., Kerepesi-ut 1,
(A nemzeti színház bérházában.)

Igazgató: TOLNAY LAJOS,
Vezetők: STIGNITZ IMRE.

1902. év végéig
250 millió korona
biztosítás kötetett

A társaság mindennemű biztosítást elfogad, melynek alapját az emberi élet képezi, u. m.: életbiztosítást, túléltetés és halál-ostre szülő, valamint özvegy nyugdíjbiztosítást, azonnali kifizetés és elhalasztott életjáradékokat, kifizetésű biztosításokat gyermeknek részére stb. Bővebb felvilágosításért szolgát a magyarországi vezérigazgatói-őség Budapestben, valamint a vidéki képviselőik.

Referenciákat
a Magyar Államias Hitelbank ad.

Kivonat a díjtáblázatokról

A tőke elhalálozás alkalmával fizetendő		A tőke 20 év után vagy ideelőtt elhalálozás alkalmával azonnali fizetendő	
Kor.	Kor.	Kor.	Kor.
25	1.80	34	2.30
26	1.84	35	2.38
27	1.88	36	2.46
28	1.93	37	2.54
29	1.98	38	2.63
30	2.03	39	2.72
31	2.09	40	2.82
32	2.16	41	2.94
33	2.23	42	3.04
		43	3.16
		44	3.30
		45	3.44
		46	3.58
		47	3.73
		48	3.89
		49	4.05
		50	4.22
		51	4.40
		52	4.58
		53	4.77
		54	4.96
		55	5.15
		56	5.35
		57	5.55
		58	5.75
		59	5.95
		60	6.15
		61	6.35
		62	6.55
		63	6.75
		64	6.95
		65	7.15
		66	7.35
		67	7.55
		68	7.75
		69	7.95
		70	8.15
		71	8.35
		72	8.55
		73	8.75
		74	8.95
		75	9.15
		76	9.35
		77	9.55
		78	9.75
		79	9.95
		80	10.15

